

Päivi Litmanen

**POHDINTAA TEATTERILAISIA,
LUKIJOITA JA LEHTIEN JULKAISIJOITA
YHDISTÄVISTÄ HYÖDYISTÄ**

Teatteri ja teatterilaiset suuren yleisön lehdissä

**Teatterin ja draaman tutkimuksen pro gradu -tutkielma
Tampereen yliopisto, toukokuu 2004**

Tampereen yliopisto
Taideaineiden laitos

LITMANEN, Päivi: POHDINTAA TEATTERILAISIA, LUKIJOITA JA
LEHTIEN JULKAISIJOITA YHDISTÄVISTÄ
HYÖDYISTÄ

Teatteri ja teatterilaiset suuren yleisön lehdissä

Pro gradu -tutkielma, 165 s. (3 liitettä)

Teatterin ja draaman tutkimus

Toukokuu 2004

Tutkielmassa tarkastellaan suuren yleisön lehtien kirjoituksia teatterista ja teatterilaisista ja tehdään tulkintaa siitä, mitä teatterista ja teatterilaisista kertovat lehti jutut ovat ja minkälaisen suhteen ne muodostavat teatterilaisen, lehden ja lukijan välille. Analyysi hyödyntää kulttuurintutkimuksen, sosiologian ja markkinoinnin teorioita. Tutkimusmetodina on väjästi sovellettu diskurssianalyysi ja sisällönanalyysi.

Tutkimusaineistona on marraskuun 2002 yhteensä 163 sanoma-, iltapäivä- ja aikakauslehden numeroa. Nämä edustivat niin sanottuja universaaliyleisön lehtiä, joiden sisältö oli suunnattu suurelle yleisölle. Teatterista ja teatterilaisista kertovia juttuja näissä lehdissä oli yhteensä 389, joista 53 pidempää henkilöhaastattelua analysoidaan muita tarkemmin.

Työn taustalta löytyy kulttuuriteorian mukainen ajatus vuorovaikutuksen keskeisyydestä identiteetin rakentamisessa ja medioiden keskeisyydestä tässä työssä. Identiteetin rakennukseksi tarjoutuvien julkisten aiheiden valikoitumiseen vaikuttaa se, että lukija, lehti ja erilaiset markkinoitavat tuotteet vaikuttavat medioissa yhtäaikaisesti. Vuorovaikutus onnistuu vain silloin kun tarjolla on merkityksiä ja sisältöjä, jotka ovat kaikkien edellämainittujen kannalta hyödyllisiä.

Teatterilaiset ovat lehtien sisältöinä erikoisasemassa. Heidän tehtävänä on näyttää julkisuudessa niitä tunteita, asenteita, suhtautumisia ilmiöihin ja asioihin. Aineiston perusteella tehdään päätelmä, että erityisesti näyttelijöiden haastatteluis- sa lukijaa, teatterilaista ja lehden julkaisijaa yhdistää puhe työstä ja tavallisesta arjesta, jota kuvataan työhön suhteutettuna. Työpuheen lomassa jutuissa myös markkinoidaan esityksiä ja tuotteita. Työtä koskevan puheen lisäksi analyysissä esitetään tulkinta menestystä koskevasta teatterilaisten puheesta. Sen erityislaatu liittyy ristiriitaan teatterin ammattien erityisyyden ja jutuissa korostettavan tavallisuuden välillä. Tämän tulkitaan johtuvan vuorovaikutustilanteen vaatimasta läheisyyden kokemuksesta sekä suomalaisesta vaatimattoman menestyjän perinteestä.

Tutkielman avainsanat: näyttelijät, julkisuus, identiteetti, iltapäivälehdet, tunteet, brandi, markkinointi, teatteri

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	
1.1 Lähtökohta ja tehtävä	1
1.2 Vuorovaikutus ja merkityksiä etsivät identiteetit	5
1.3 Tunteista, mediasta ja näyttelijöistä	9
2 TUTKIMUSKYSYMYKSET	14
3 TUTKIMUSAINESTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ	16
3.1 Tutkimusaineiston valinta	16
3.2 Analyysi- tulkintamenetelmät	20
3.3 Diskurssianalyysistä	23
4 MARKKNOINNISTA JA MEDIASISÄLLÖISTÄ	28
4.1 Imago ja brandi	28
4.2 Lehdet brandeina	34
5 MARRASKUUN 2002 LEHTIAINEISTON KUVAUS	41
5.1 Juttujen määrä ja luokittelu	41
5.2 Päivälehtien kulttuurisivujen aineisto	46
5.3 Teatterilaiset myymässä lehtiä ja esityksiä	53
6 HAASTATTELUT IDENTITEETTIPEILEINÄ	61
6.1 Vinkkejä toisista ohjautuville	61
6.2 Näyttelijät vaikuttajina	66
6.3 Näyttelijän työ yhdistävänä tekijänä	71
6.3.1 Aineistoni ammatillisen diskurssin työpuhe	76
6.3.2 Aineistoni ammatillisen diskurssin perhepuhe	85
6.3.3 Aineistoni ammatillisen diskurssin elämän pohdiskelu	92
6.4 Näyttelijä ja julkisuus	98
6.4.1 Aineistoni julkkisdiskurssi	104
7 PÄÄTELMÄT	114
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	120
LIITTEET	
Liite 1 Ei-henkilöjutut	129
Liite 2 Henkilöjutut	148
Liite 3 henkilöt, media ja markkinoitava esitys tai tuote	155

TAULUKOT

Taulukko 1 Tutkimuksessa aineistona olevat lehdet	18
Taulukko 2 Lehtien kappalemäärät ja analysoidut juttumäärät	42
Taulukko 3 Lehdet ja juttutyypit	44
Taulukko 4 Ei-henkilöjuttujen tyypit ja määrät	45
Taulukko 5 Päivälehtien kappalemäärät ja analysoidut juttumäärät	46
Taulukko 6 Näyttelijät lehtien kansissa marraskuussa 2002	56
Taulukko 7 Esimerkki henkilöiden ja myytävien tuotteiden listauksesta	58

1. JOHDANTO

1.1 Lähtökohta ja tehtävä

Jokainen meistä tuntee näyttelijöitä. Tiedämme heidät nimeltä, muistamme jonkin heidän tekemänsä roolin, ja useimmiten tiedämme myös jotain heidän yksityiselämästään. Nimet ja roolit olemme voineet oppia teatterissa, mutta mistä olemme hankkineet tietomme yksityiselämästä _ ja miksi? Siinä lähtökohta pro gradu -työlleni.

Irma Kaarina Halonen (2001) kertoo artikkelissaan *Villi kissanainen viestinnän ja journalismin oppimateriaalina*, kuinka opiskelijat reagoivat kun heitä pyydettiin kirjoittamaan "kaikki mitä teidät Kata Kärkkäisestä". Hyvin moni luennolle osallistuja halusi ensin kieltää tuntevansa Kata Kärkkäistä lainkaan, mutta myönsi myöhemmin tietävänsä tästä mallista ja kirjailijasta yhtä ja toista. Tietonsa kieltävät opiskelijat eivät halunneet kuulua joukkoon, joka on kiinnostunut naistenlehtijulkisuuden henkilöistä. Halonen käyttää tätä esimerkkiä ilmentämään kahta erilaista viestintäteoriaa: viestintää tiedon siirtona ja viestintää yhteisyytenä. Hänen mukaansa siirtokäsitys luo odotuksen, että kirjoittamalla Kata Kärkkäisestä pyritään viestimään hänestä tietoja, ja kirjoituksia tulkitaan tuolloin suhteessa todellisuuteen: onko totta, mitä Katasta sanotaan. Mikäli Kata-kirjoituksia taas tulkitaan yhteisyytenä, kysytään, antavatko tekstit yhteisiä elämyksiä, puheenaiheita ja viitekehyksiä.

Olen pro gradu -työssäni kiinnostunut erityisesti viestinnän yhteisyyttä luovasta puolesta, joka ei mielestäni kuitenkaan toimi ilman, että jonkinlaista tiedonsiirtoa tapahtuu. Haluan työssäni selvittää, mikä on tietoa ja yhteisyyttä, jota teatterista ja teatterilaisista kirjoittamalla välitetään ja luodaan.

Douglas Kellner (2000, 269) kirjoittaa, että televisio ja muut mediakulttuurin osat ovat avainasemassa ihmisten muotoillessa omaa ajatteluaan ja käyttäytymistään. Hänen mukaansa media on korvannut esimerkiksi myytit ja rituaalit, jotka aikaisemmin pitivät yhteisöjä koossa. Mediat liittävät nyt yksilöt yhteiskuntaan, ne antavat mallin ajatteluun, arvoihin ja esimerkiksi sosiaalisen sukupuolen muodostamiseen. Tämä tekee mielestäni mediasta tärkeän yhteiskunnassamme vaikuttavan subjektin: se osallistuu ihmisten keskinäiseen vuorovaikutukseen ikään kuin tasavertaisena keskustelukumppanina. Media-sisällöt ovat puheenvuoroja jokapäiväisessä keskustelussamme, ja medioiden julkaisijat poimivat aiheensa samasta elämisen maailmasta, missä me toimimme.

Erkki Karvonen (2003, 22) kiinnittää artikkelissaan *Merkitystä ei saisi irrottaa toiminnasta* huomiota mielestäni erittäin merkitykselliseen vuorovaikutuksen elementtiin. Karvonen lainaa Georg Simmeliä, joka korostaa vuorovaikutukseen osallistuvien motiiveja: ihmiset asettuvat vuorovaikutukseen aina pyyteidensä ja pyrkimystensä ajamina. Vuorovaikutus ei ole itsetarkoituksellista toimintaa, sillä pyritään johonkin. Karvonen pohtii medioitumiseen liittyviä pyyteitä. Hänen mukaansa sekä median lähteet, media itse että median kuluttajat hyötyvät julkisuudesta.

Vaihtokaupassa media tarjoaa muille tahoille julkisuutta, ja muut tahot antavat vastineeksi informaatioraaka-aineita mediatuotteiden tekemiseksi. (Karvonen 2003, 22)

Pohdin teatteria ja teatterilaisia koskevaa lehtikirjoittelua lukijan, teatterilaisen ja lehden julkaisijan yhteisenä vuorovaikutustilanteena, josta kaikilla siihen osallistuvilla on hyötyä. Pidän työssäni tärkeinä teksteinä myös sellaisia, jotka on totuttu leimaamaan ihmisten yksityisasiota penkovaksi ajankuluksi. Ilpo Koskinen (2000) esittää teoksessaan *Väritetty totuus _ Juorut arkielämässä*

juoruilulle kolme näkökulmaa: politikoinnin, sosiaalisen kontrollin sekä viisauden siirron ja tunteiden tulkinnan. Uskon analysoimieni tekstien kommunikoivan erityisesti sosiaalisen kontrollin ja tunteiden tulkinnan alueilla.

Tutkimusaineistonani on marraskuun 2002 suuren yleisön lehtien teatteria ja teatterilaisia koskeva kirjoittelu, jota pyrin selittämään kulttuuritutkimuksen, sosiologian ja markkinoinnin piiristä kotoisin olevilla ajatuksilla. Työni on laadullinen, lähinnä diskurssianalyysistä metodisia keinoja lainannut. Etsin teksteistä yleisiä puhetapoja ja näkökulmia, joille pyrin löytämään selityksen niin, että tulkintani osoittaisi kaikkien vuorovaikutustapahtumaan osallistuvien hyödyn kyseisestä lähestymistavasta.

Ymmärrän lehtitekstini Johan Fornäsin (1999) *Kulttuuriteorian* mukaisesti symboliseksi muodoksi, jota käyttäen tehdään merkityksiä yhteiseksi. Syy yhteiseksi tekemiselle on Stuart Hallin (1999) esittämän ajatuksen mukaan subjektin muokkautuminen presentaatioiden ja puhuttelujen kautta. Pidän aineistoni lehtiä materiaalina, josta etsitään identiteetin rakennukselle tärkeitä vaikutteita, joihin kuuluvat tunteet ja arvot. Saatan analyysini kuluessa aineistoni vuoropuheluun lukuisten ajattelijoiden ja tekstien kanssa. Vaikka lähtökohtani oli humanistis-yhteiskuntatieteellinen, on työssäni runsaasti vaikutteita markkinoinnin alueelta. Lehtiaineistoni oli minulle muutakin kuin pelkästään journalistinen ilmiö. Olen työskennellyt yli 20 vuotta markkinoinnin ja mainonnan parissa, ja leipätyössäni media näyttäytyy kohderyhmiä muodostavana ja niihin suhteita luovana kaupallisena tuotteena. Journalistiset sisällöt ovat siinä kontekstissa vain houkuttimia, joilla kohderyhmiin kuuluvat saadaan tarttumaan lehteen, jonka tarkoitus on kantaa kaupallinen viesti kuluttajan ulottuville. Markkinointiteorioiden puolelta otan pro gradussani käytävään vuoropuheluun mukaan branditeorian, jota luonnehdin lähinnä David A. Aakeriin (1996) tukeutuen.

Esittelen seuraavissa johdantoni kappaleissa ajatuksia vuorovaikutuksesta, identiteetistä ja tunteista analyysiosan keskustelun taustaksi. Tämän jälkeen siirryn luvussa kaksi tutkimuskysymykseeni. Tutkimusaineiston valintaan sekä tutkimusmenetelmäni ja ajatuksiini diskurssianalyysistä voi tutustua luvussa kolme. Luvussa neljä siirryn rikastuttamaan vuorovaikutusta koskevia ajatuksia tuomalla mukaan pohdinnan brandista ja yhteisistä keskustelunaiheista. Siinä jaksossa esittelen lyhyesti myös lehdistön luonnetta kaupallisena tuotteena ja houkuttelevaa viestintää luovana brandina. Markkinointiteoretisointien jälkeen siirryn käsittelemään luvussa viisi marraskuun 2002 suuren yleisön lehtien teatterista ja teatterilaisista kertovia juttuja, johon ensin luon yleiskatsauksen. Esiteltyäni aineistoni määrällisesti, luokittelen sen eri juttutyyppeihin ja rajaan tutkimustehtävästäni ulos perinteisen kulttuurijournalismin sekä teatteri-kritiikin käsiteltäväksi muissa yhteyksissä. Esitän ensin koko aineistoni yleispiirteisen sisältökuvauksen, tämän jälkeen kerron päivälehtien kirjoittelusta erikseen ja siirryn sitten jälkeen tarkastelemaan erityisesti niitä tekstejä, joissa asioita lähestytään henkilöiden avulla. Lyhyesti huomiota saavat tässä jaksossa lehtien kansiaiheet ja teatterilaisten rooli tuotteiden ja esitysten markkinoijina. Luvussa kuusi syvennyn aineistoni pitkiin henkilöhaastatteluihin, joista etsin vallitsevat diskurssit. Näistä hallitsevimmaxi tulkitsin ammatilliseksi diskurssiksi kutsumani työtä koskeva puheen, jonka osaksi myös perhettä ja maailmankuvaa koskeva puhe jäsenyi,. Toisena yleisenä puhetapana näyttäytyi julkisuusdiskurssiksi kutsumani puhe, jossa kommentoitiin menestystä ja menestykseen suhtautumista. Myös tätä käsittelen hieman tarkemmin. Koska raportointitapani on keskustelevala, kokoon lopuksi työni johtopäätökset lukuun seitsemän, jossa esitän myös ajatuksia jatkotutkimusta varten.

1.2 Vuorovaikutus ja merkityksiä etsivät identiteetit

Johan Fornäs (1998) on kuvannut yhteiskuntaamme kokonaisuutena, jonka eri puolet ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa keskenään, ja jossa kommunikaatiolla sekä merkitysten tulkinnalla on huomattava rooli. Ihmiset kommunikoivat symbolien ja symbolijärjestelmien kautta: tekstein, kuvin, vaattein, elein ja vaikkapa arkkitehtoonisten luomusten avulla. Keskusteluissa risteilevien merkitysten juuret voivat ulottua yhtä lailla materiaaliseen todellisuuteen, ihmisten luomaan sosiaaliseen todellisuuteen tai yksilöiden haluihin, tarpeisiin ja vuorovaikutuksen sääntöihin. (Fornäs 1998, 13_15)

Ymmärrän Fornäsin näkemyksen niin, että joudumme jatkuvasti neuvottelemaan itsemme ja ympäristömme kanssa siitä, mitä havaintomme pohjimmiltaan tarkoittavat ja mitkä asiat elämässämme liittyvät toisiinsa. Puhumalla, kirjoittamalla tai vaikkapa näyttelemällä otamme todellisuuden haltuumme ja pyrimme löytämään ympäristömme kanssa yhteisen tulkinnan erilaisille ilmiöille.

Fornäs (1998, 38_39) toteaa, että muutoksia on vaikeampaa todeta siellä, missä kyseessä ovat arkiset tavat ja pysyvältä näyttävät ilmiöt. Tavattoman tärkeitä muutoksia tapahtuu myös sellaisissa arkielämän traditioissa, jotka näyttävät säilyvän samanlaisiana. Tämän ajatuksen liitän journalismiin. Tiedonvälityksen syy ei nykyään ole pelkkä tiedon välitys. Mistä muusta lehtikirjoittelussa voi olla kysymys? Mikä yhdistää aihetta, julkaisijaa ja lukijaa? Tätä työssäni pohdin teatteria, teatterilaisia ja näyttelijöitä koskevia juttuja lukien. Pyrin luomaan teoreettisen tulkinnan, siitä mitä havaitsen. Johan Fornäsin mukaan teoriat ovat "näkyväksi tekemistä". Teorioita luotaessa ja niiden avulla tulkitessa saadaan eri merkitysjärjestelmien ja diskurssien avulla ilmiöstä esiin erilaisia puolia (Fornäs 1998,19_20). Toivon työssäni edes hetkittän yltäväni uusien puolien valaisemiseen.

Arkiajattelussa pidämme usein lehtitekstejä materiaalina, joka jälkikäteen raportoi jotain tapahtunutta tai ennakoi tulevaa. Tiedotustutkimus-lehden numerossa 4-5/2003 Erkki Karvonen toteaa, merkitykset ja kielenkäyttö eivät vain ilmaise sosiaalista todellisuutta, vaan tuottavat ja rakentavatkin sitä. Tämän prosessin merkityksellisenä osana hän nostaa esiin esiymmärryksen, joka vaikuttaa tapaamme hahmottaa todellisuutta. Kaikki, mitä tiedämme maailmasta on suodattunutta kielellisten diskurssien lävitse. Kieli vaikuttaa siihen, miten todellisuuden näemme, mutta todellisuus ja päämäärämme vaikuttavat siihen, millaista kieltä omaan käyttöömme kehitämme. (Karvonen, 2003, 18_20)

Esiymmärrys, käyttämämme kieli ja merkitykset syntyvät suhteessa käsityksiimme omasta itsestämme ja maailmasta, ja nämä käsitykset ovat kotoisin tiedoista, jotka saamme oman itsemme ulkopuolelta. Jälkimodernin aikakauden ajattelijoiden mukaan nykyihmisen minuus, identiteetti ja kohtalo syntyvät vuorovaikutuksessa, ja mediakulttuurin tutkijoiden mukaan erityisesti median vaikutukset näkyvät elämänkulussamme.

Stuart Hallin (1999) mukaan voimme erottaa kolme erilaista käsitystä identiteetistä: 1) valistuksen subjektiksi kutsutaan käsitystä, jonka mukaan ihminen on on jo syntyessään kokonainen ja pysyy koko elämänsä suunnilleen samankaltaisena. 2) Sosiologinen subjektikäsitys taas ymmärtää ihmisen kehittyvän itseksensä ympäristön vaikutuksesta, suhteestaan "merkityksellisiin toisiin". Tällainen minä muokkautuu jatkuvasti ollessaan tekemisissä kulttuuristen maailmojen kanssa. Kolmannen tyyppin, 3) postmodernin subjektikäsityksen, on Hallin mukaan tuottanut voimakkaassa muutoksessa oleva maailmamme. Postmoderni subjekti "muotoutuu ja muokkautuu jatkuvasti suhteessa niihin tapoihin, joilla meitä presentoidaan tai puhutellaan

meitä ympäröivissä kulttuurisissa järjestelmissä". Tällainen postmoderni minä ei ole yhtenäinen, vaan se saa eri konteksteissa eri sisältöjä. (Hall, 1999 21_23)

Douglas Kellner (2000, 269) kirjoittaa, mediakulttuurin muotojen olevan avainasemassa identiteettien muokkauksessa. Moderni aika lisää hänen mukaansa suuntautuneisuutta kohti toisia ja tuottaa tarvetta muuntaa sosiaalisia rooleja. Mahdollisten identiteettien määrä lisääntyy jatkuvasti ja ihmisen täytyy saada tunnustusta, jota hän voisi omaksua itselleen hyväksytyin minuuden. Kellnerin mukaan ihminen joutuu valintatilanteeseen, kenties ahdistuu miettiessään valintansa oikeellisuutta. Vaikka yksilö etsii ainutlaatuisuutta ja persoonallisuutta, hän käytännössä poimii vaikutteensa kulutuskulttuurista. (Kellner 2000, 261_263)

Työni kannalta tärkeitä subjektikäsitteitä ovat sosiologisesti ja postmodernisti ymmärretty yksilö. Ymmärrän Hallin ja Kellnerin tapaan identiteetin muodostuvan kanssakäymisissä toisten ja median kanssa. Ollessamme vuorovaikutuksessa toisten kanssa, investoimme itseemme ne tiedot, tunteet ja asenteet, jotka koemme arvokkaiksi, ja arvokasta nykyisin on se, mikä on hyväksyttyä omassa viiteryhmässämme.

Jarno Valkonen (2001) tiivistää Stuart Hallin Identiteetti-teoksen keskustelua kirjoittaen, että Hallin mukaan identiteetin etsimisessä ei ole niinkään kyse "jonakin olemisesta" kuin jatkuvasta "joksikin tulemisesta". Kielen ja kulttuurin resursseja käytetään oman kehityksen suuntaamiseen. Luen tätä niin, että ihmiset käyttävät kaikkia tekstejä peilatakseen itseään muihin ja neuvotellakseen omista mahdollisuuksistaan jatkossa. Muuttuvat elämäntilanteet vaativat aina uudelleen orientoitumista hyvinkin tärkeisiin asioihin ja suhteisiin. Vaihtuvat työpaikat, muuttuvat perhesuhteet, monenlaiset kulttuurit ja jatkuva muuttoliike ovat arkipäivää kaikkialla länsimaissa.

Hannu L. T. Heikkinen (2000) kirjoittaa, että ihmiset rakentavat _ konstruoivat tietonsa ja identiteettinsä kertomusten välityksellä. Tieto maailmasta ja itsestä rakennetaan aikaisemman tiedon varassa ja käsitys omasta itsestä on jatkuvasti kehittyvä kertomus. Toisin kuin menneissä tarinakulttuureissa, nykyisin vain pieni osa kulttuurista tietoa välittyy suoraan kasvoista kasvoihin. Välittömän mediumin tilalle ovat tulleet toimitetut ja kustannetut televisio-ohjelmat sekä aikakaus- ja sanomalehdet. Ne kertovat päivittäin ja viikoittain yhä uusia tarinoita, joissa päähenkilöinä esiintyvät poliitikot, laulajat, näyttelijät, rikolliset, kaltoin kohdellut ja lottovoittajat.

Fornäsin (1998, 77) mukaan myöhäismodernin aikana ryhmät haluavat tuottaa välilleen eroja ja tässä erojen tuotannossa he käyttävät hyväkseen erilaisia symbolisia muotoja. Tällaisiksi tulkitsisin julkisuuden tarinat ja samaistumisen kohteet, joiden avulla voimme viestiä kuuluvamme tiettyyn ryhmään tai alakulttuuriin. Mitä mieltä olemme laulajasta, pääministeristä tai pankki-ryöstäjästä ratkaisee mielestäni samaistumiskohteen, joka ei ole vain jutussa esiintyvä henkilö vaan samaistuminen koskee myös juttua lukevaa henkilöä. Olenko minä heitä, joka on kiinnostunut tällaisesta asiasta. Lehtijuttu on houkutteleva ainoastaan jos se kertoo henkilöstä, josta kertovien juttujen lukijoihin halutaan kuulua.

1.3 Tunteista, mediasta ja näyttelijöistä

Koulutukseen ja abstraktiin ajatteluun pohjautuva kulttuurimme ohjaa mielestäni mieltämään vuorovaikutuksen tiedon siirroksi. Erityisesti tämä näkökulma tulee esille silloin kun käsittelemme joukkoviestintää: tietoa siirtävät ohjelmat kuten dokumentit tai uutiset ovat arvostetumpia kuin esimerkiksi tunteisiin vetoavat sarjafilmit (Alasuutari, 1991). Pidän kuitenkin asenne-, arvo- ja tunnekokemusten aiheuttamista vähintään yhtä tärkeänä

tiedotusvälineiden tehtävänä kuin pelkän informaation välitystä. Pohdin aluksi, mitä tekemistä tunteilla on tiedon joukossa.

Emootioita on pidetty feminiinisen heikkouden ilmentymänä vielä 1900-luvun alkuvuosikymmenillä (Järveläinen 2003, 10) ja jo Aristoteles ajatteli, että hyvä elämä on järjen hallitsemaa (Sihvola 1999, 28). Nyt tasa-arvon aikakaudella tunteet hyväksytään osaksi "täyttä ihmisyyttä" ja niiden katsotaan antavan vastauksia kysymyksiin elämän mielekkyydestä ja oikeasta tavasta elää. Järveläisen (2003) mukaan emootio ei niinkään viittaa tietämiseen ja havaitsemiseen, vaan on jonkin jo tiedetyn suhteuttamista henkilöllä olevaan luokitteluasteikkoon. Hän kirjoittaa emootioiden olevan arvostelmia, joiden avulla työistetään maailman ja itsen suhdetta.

Sari Näre (1999a) kirjoittaa tunteiden olevan yhä tärkeämpi yhteisöjen ja vuorovaikutuksen muovautumisen perusta, sillä ihmiset rakentavat sosiaalisia suhteitaan tunteiden pohjalta. Tällä hetkellä myönnetään tunteiden osuus toiminnan suuntaajana ja kysytään esimerkiksi mikä on tunteiden sosiaalinen paikka, miten niitä käsitellään kulttuurisesti yhteiskunnallisesti ja yhteisöllisesti sekä miten tunteita aktivoidaan ja tuotetaan, torjutaan, säädellään ja institutionalisoidaan (Näre 1999a, 9_10).

Yhtä lailla kuin pyrimme hankkimaan tietoa, jotta emme joutuisi yllätetyiksi, hankimme mielestäni myös tietoa hyväksytyistä suhtaututumistavoista. Yksi tiedonhankinnan tapa on juoruiluksi kutsuttu sosiaalinen käytäntö, joka Ilpo Koskisen (2000, 18) mukaan on, paitsi tietojen vaihtoa, myös varautumista asioiden seurauksiin. Kun yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ovat nopeutuneet, on elämän emotionaalinen hallinta muodostunut tärkeäksi. Täytyy osata jakaa tunteensa, aistia muiden tunteet sekä kyetä hyödyntämään niitä yksityiselämässä ja työssä. Niin sanottu emotionaalinen pääoma (Näre 1999a) on noussut tärkeäksi pääomaksi kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen

rinnalle. Tämä pääoma on erityisesti naisten omaisuutta, ja se on aikaisemmin näkynyt huonosti julkisuudessa muualla kuin naistenlehtien sivuilla.

Sari Näre (1999b) tarkastelee artikkelissaan *Sukupuolten tunnekulttuuri ja julkisuuden intimisoituminen* 1990-luvun julkisen tunnepuheen kehitystä. Sille on ollut tyypillistä, että tunteista puhuvat naisten lisäksi nyt myös miehet. Tämä on saattanut olla syynä siihen, että tunnepuhe on saanut niin paljon tilaa mediassa 1990-luvulta alkaen. (Näre 199b 263_264)

(...)varsinkin eri tavoilla julkisuuden kanssa tekemisissä olevien henkilöiden suulla käsitellään paitsi yhteiskunnallisia kysymyksiä myös emotionaalisia ongelmia. Valtajulkisuuskin on taipuvainen henkilöimään yhteiskunnallisia teemoja, minkä taustalla ovat paitsi kaupalliset syyt, myös yhteiskunnassa tapahtunut yksilöitymiskehitys. Kun aatteisiin ja ideologioihin liittynyt tunnelataus laimenee, yksittäiset tapaukset ja henkilöt alkavat kanavoida niitä. (Näre 199b, 283)

Tyypillinen naistenlehtien tunteista kertova juttutyyppe on henkilöhaastattelu, ja tyypillinen naistenlehdissä haastateltava on taiteilija, hyvin usein näyttelijä. Richard Sennett (1986) on esittänyt mielenkiintoisen teorian näyttelijöiden ja tunteiden yhteenliittämisestä sekä juorujulkisuuden merkityksestä teoksessaan *The Fall of Public Man*. Hänen mukaansa 1700-luvulla alettiin erottaa koti ja julkinen elämä toisistaan ja kansalaiset oppivat elämään kaksilla säännöillä. Yksilölliset tunteet kätkeyttiin neljän seinän sisälle ja kaikkien näkyvissä pyrittiin käyttäytymään hallitusti (Sennett 1986). Mikäli tästä asetelmasta joku poikkesi, hän antoi toisille aiheita arvosteluun ja -juoruiluun.

Richard Sennettin (1986) mukaan "julkisen ja "yksityisen" eron ymmärtäminen on avain länsimaisen kulttuurin ymmärtämiseen. Hänen mukaansa vasta suurkaupunkien riittävä väentiheys loi julkisen ja yksityisen nykymerkityksessään. Metropoleissa ihmiset elivät ensimmäistä kertaa kylki kyljessä ventovieraiden kanssa, joten erottautuminen ei enää käynyt esimerkiksi syntyperän perusteella. Sennett kutsuu julkisen ja yksityisen eron syntymistä

"teatteriyleisön syntymiseksi", tällä hän tarkoittaa tapaamme tarkkailla vieraita. Me asetumme arvottamamaan heitä ulkonäön ja oletetun uskottavuuden perustella. Tällaisen yleisön syntyessä syntyy myös esiintymistietoisuus: tiedämme perhepiiristä poistuessamme joutuvamme katseiden alaiseksi. (Sennett 1986, 16_18)

Julkisen, kodista irrallaan olevan elämän synty luo myös kaksi moraalialueita. Sennettin mukaan syntyvät erilliset kodin uskonnollisävytteinen moraalialue ja kasvottoman julkisuuden moraalialue, jota leimaa tuntemattomana toimiminen. Kahden moraalialueen syntyessä syntyvät ajatukset yksityisestä minästä ja kodin piiristä. Privaattiin kuuluvaan kotiin voi nyt salaa kurkistella ja ihmisillä on yksityiselämä, josta tehdä paljastuksia. Se merkitsee, että kodin moraalialue-rikkomukset voi tuoda julkiseen käsittelyyn. Jotta yksilö säästyisi epämiellyttäviltä paljastuksilta, hänen kannattavaa pysyä niin huomaamattomana kuin mahdollista. Sennettin mukaan tämä tunteiden tukahdutus ja huomaamattomuuden toive veivät sijaistoiminnan syntymiseen: syntyi tapa käyttää taiteilijoita tuntemisen sijaisina. (Sennett 1986, 23_27) Sennettin mukaan näyttelijä tuntee julkisuudessa tunteita, joita yleisö haluaisi tuntea. (Sennett 1986, erit. 197_200.)

Tulkitsen Sennettin ajatukset yksityisyyden synnystä myös häpeän ja neuvottomuuden synnyksi. Sennett kirjoittaa 1700-luvun kehityksestä, mutta mielestäni vieläkin ventovieraiden keskellä elävä yksilö haluaa oppia muiden kokemuksista ja hän haluaa saada vihiä huonosta käyttäytymisestä jo ennen kuin siihen itse siihen syyllistyy. Teatteriesitykset ja näyttelijöiden elämästä kertovat tekstit antavat mahdollisuuden puhua privaatin piiriin kuuluvista asioista ja tunteista ilman, että tarvitsee käyttää esimerkkinä omaa elämää tai omia ongelmia.

Riitta Jallinojan mukaan myös nykyinen näyttelijän yksityiselämän kiinnostavuus voidaan tulkita Sennettin teorian avulla. Persoonallisen taiteen ymmär-

täminen on helpompaa kun tuntee taiteilijan yksityiselämää. Asialla on myös kääntöpuolensa: kun yleisö voi ihastua näyttelijään yksityishenkilönä, se voi kiinnostua hänestä ihmisenä ilman kiinnostusta hänen taiteeseensa. Tällaisen kiinnostuksen kannalta on saman tekevää, ymmärtääkö yleisö esiintyjän taidetta vai ei. Näin raja roolin ja ihmisen välillä käy yhdentekeväksi (Jallinoja 1997, 50)

Näyttelijäjulkisuuden laajenemisen rinnalla on mielestäni merkityksellistä myös kulttuurituotteiden muuttuminen rahalla ostettaviksi. Mikko Lehtosen (1998, 44_45) mukaan tämäkin muutos ajoittuu 1700-luvulle. Sen sijaan, että kulttuuri olisi varattu vain yläluokan yksityiskäyttöön, sitä voi suurissa kaupungeissa ostaa ja myydä markkinoilla. Ensimmäisiä kulttuurin kauppavaraita olivat laajalevikkiset painotuotteet. Mahdollisuus jakaa kulttuuria kädestä käteen loi uuden ihmisryhmän, lukevan yleisön, ja painotuotteiden maksullisuus loi kadulta hankittavan kulttuurin kuluttajan.

Nykykänökulmasta mielenkiintoista on, että samaan aikaan kun näyttelijän asema sijaistuntijana vakiintuu, ja kun kulttuurituotteet muuttuvat rahalla ostettaviksi, syntyy myös viihdeteollisuus. Elokuvat, rahvaanomaisen teatteri ja esimerkiksi kevyet lukemistot näkevät päivänvalon 1700-1800-luvuilla. Tällöin eriytyvät viihteen tuottajien ja viihteen kuluttajien roolit: kotitarvelaulu tai iltapuhteen perinnetarinat eivät enää riitä virikkeiksi. Vapaa-ajan tuotteita kuluttavat oppivat maksamaan elämyksistä ja viihdettä tuottavat oppivat tekemään sen avulla voittoja vuosi vuodelta paremmin. Juuriltaan muuttaneet ihmiset etsiytyivät tuotetun viihteen pariin, sillä ahtaat asunnot työnsivät hakemaan mielihyvää ravintoloista, varieteesta ja myöhemmin elokuvista. (Soramäki 1990, 27_30)

2 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Olen pro gradu -työssäni kiinnostunut selvittämään teatterin ja teatterilaisten nykyisen lehtijulkisuuden merkityksiä. Miksi teatterista ja teatterilaisista kirjoitetaan niin paljon kuin kirjoitetaan? Ennakko-oletukseni on, että teatterista ja näyttelijöistä kertovalla materiaalilla on tarjottavanaan hyötyjä kaikille vuorovaikutustapahtumaan osallistuville: lukijalle, näyttelijälle, jutun julkaisevalle medialle ja kenties myös sille esitykselle, jota näyttelijä juuri valmistaa. Pyrin tekemään pro gradussani tulkintaa kaikille yhteisistä merkityksistä saattamalla lehtiaineiston vuoropuheluun arjen ja teorioiden kanssa.

Haluan työlläni selvittää, mistä lehtien teatteri- ja teatterilaisuuskirjoittelussa voisi olla kyse, ja miten aineistoni, marraskuun 2002 lehtijuttujen, sisältöä voisi tulkita merkitykselliseksi vuorovaikutustapahtumassa, johon osallistuvat ainakin lehden julkaisija, toimittaja, teatterilainen ja lukija? Tutkimuskysymykseni on hyvin yleinen, **mikä on tyypillistä näyttelijöistä ja muista teatterilaisista kirjoitetuille lehtijutuille marraskuussa 2002 suuren yleisön lehdissä?** Olen erityisesti kiinnostunut jatkuvasti enemmän palstatilaa saavista aikakaus- ja iltapäivälehtien henkilöjutuista. Tutkimukseni tarkentava kysymys on: **mikä yhdistää lehden julkaisijaa, jutun kohdetta ja lukijaa niin, että he osallistuvat yhteiseen vuorovaikutustapahtumaan teatteri- ja teatterilaisjuttuja tekemällä ja lukemalla?**

Työni aineistoksi päätin rajata yhden kuukauden, marraskuun 2002, suuren yleisön lehdet (ks. luku 3). Haluan ensin saada kuvan, paljonko teatteriin liittyvästi kirjoitetaan ja mitä teemoja lehdissä esiintyy esiintyy. Erityisen kiinnostunut olen lukemaan tarkemmin lehdet, joiden numeroista merkittävä osa ostetaan heräteostoina, sillä uskon irtonumeroina ostettavien lehtien

sisällön kommunikoivan onnistuneesti julkaisijan ja lukijan yhteistä maailmaa. Tällaisia heräteostettavia ovat aikakaus- ja iltapäivälehdet, joiden on numero numeron jälkeen saatava kuluttaja uskomaan itseensä. Näiden on vakuutettava ostaja lyhyen silmäyksen aikana siitä, että tarjolla on juuri tätä lukijaa kiinnostavaa materiaalia. Tilauspohjaisilla sanomalehdillä tällaista numerokohtaista vakuuttamisen tarvetta ei ole: ostopäätös niiden osalta tehdään yleensä kerran vuodessa. Aikakauslehtien liiton mukaan suomalaisia aikakauslehtiä myytiin vuonna 2002 irtonumeroina 19,7 miljoonaa kappaletta ja myynnin arvo oli 74,7 miljoonaa euroa (Aikakauslehtien liitto 2004), siksi uskallan työssäni olettaa, että näille lehdille tyypillinen aineisto on lukijoiden tärkeäksi kokemaa: maksoivathan he siitä yhä uudelleen.

3 TUTKIMUSAINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ

3.1 Tutkimusaineiston valinta

Hannu Nieminen pohdiskelee julkisuuden kohtaloa myöhäismodernissa yhteiskunnassa. Hänen mukaansa arkipuheessa julkisuudella tarkoitetaan "sellaista sisältöä, joka on periaatteessa kaikkien ulottuvilla ja nähtävillä, joka on kaikille yhteistä". Julkisuudelle ominaista on myös se, mitä teemme julkisuudella: me puhumme sen aiheista ja käytämme sitä sosiaalisten suhteidemme rakentamiseen. Me siis sekä seuraamme julkisuutta, että osallistumme sen tuottamiseen omine puheinemme. (Nieminen 2001, 186)

Niemisen mukaan julkisuus voidaan jakaa valtajulkisuuteen, vastajulkisuuteen ja vaihtoehtojulkisuuteen. Työssäni keskityn ainoastaan valtajulkisuuteen, jonka sisällä voidaan tehdä ero eliittijulkisuuden ja populaarijulkisuuden välillä. Eliittijulkisuus on valtaa käyttävien ryhmien sisäistä ja välistä, populaarijulkisuus on koko väestölle tarkoitettua ja avointa julkisuutta. (Nieminen 2001, 189)

Eliittijulkisuuden käsitettä Hannu Nieminen (2001, 190) on täsmentänyt sanoen, että vaikka se on avointa myös laajalle yleisölle, on se kuitenkin merkityksellistä vain heille, joilla on mahdollisuus käyttää valtaa esiteltävien asioiden suhteen. Ymmärrän tämän vallankäytön institutionaalisesta näkökulmasta: eliitillä on lain tai tapojen suoma mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Nieminen laskee eliittijulkisuuteen esimerkiksi talouselämän lehdet, sanomalehtien ja television pörssi uutiset, lehtien pääkirjoitukset jne. Itse jatkaisin luokittelua ottamalla listalle esimerkiksi Helsingin Sanomien

kulttuurisivut, jotka Niemisen mukaan sijaitsevat lehdessä, "jossa eri eliittiryhmien julkisuudet leikkaavat toisiaan" (Nieminen, 2001, 190).

Olen tutkimusta tehdessäni pyrkinyt keskittymään medioihin, joita suomalaiset lukevat, ns. yleisaikakauslehtiin ja suurimpiin naistenlehtiin sekä iltapäivälehtiin. Mukana ovat myös väkirikkaimman alueen aamuiset sanomalehdet.

Aineistoni valinnan perusteita voisi kuvata Riitta Jallinojan (1997, 39_40) käyttämin käsittein suuri julkisuus ja pieni julkisuus. Suuressa julkisuudessa esiintyy ihmisiä, jotka miltei kaikki joukkoviestimet tuntevat (esim. prinsessa Diana ja Bill Clinton). Pieni julkisuus on suppeiden yleisöjen julkisuutta, josta esimerkkeinä erikoislehdet ja sanomalehtien erikoisosastot. Tuo Jallinojan yleisöjako muistuttaa Cha_m Perelmanin (1996, 16_27) tekemää jakoa universaali- ja osayleisöihin. Universaalien yleisön muodostavat kaikki normaalit arvostelukykyiset ihmiset. Osayleisöt rajautuvat esimerkiksi ajan, paikallaolon tai muun periaatteen mukaisesti. Rajautuminen voi tapahtua myös esitietojen mukaan. Mikko Koistinen selventää Perelmanin suuren yleisön käsitettä vertaamalla sitä Suomen journalistimaailmassa pitkään käytössä olleeseen yleisömääritelmään "Pihtiputaan mummo" (Koistinen, 1998, 47). Tällainen yleisömääritelmä pitää sisällään arvoarvostelman ymmärryskyvystä: sanottava on kansantajuistettava keskiverrolle ja argumentoitava heidän hallussaan olevin tiedoin.

Yhdistän nämä yleisöjä ja julkisuuksia koskevat jaottelut niin, että suuri julkisuus tavoittelee universaaliyleisöä, kun taas niin sanottu pieni julkisuus on yleensä suunnattu osayleisölle. Tämä jako vaikuttaa ennen muuta medioiden puhetapoihin: suuren julkisuuden mediat käyttävät kieltä ja merkityksiä, jotka voivat olla yhteisiä vastaanottajille esimerkiksi koulutuksesta riippumatta. Pieni julkisuus taas toimii erikoisyleisöjä muodostaen tai tukien, jolloin esimerkiksi koulutustausta voi olla yleisön rajautumisperusta. **Olen valinnut**

aineistokseni universaaliyleisön lehtiä, jotka puhuvat suuren yleisön aiheista.

Pro gradu -työni tutkimusaineistona on 163 marraskuun 2002 sanoma-, iltapäivä- sekä aikakauslehteä ja erityisesti niiden teatteria ja teatterilaisia koskeva kirjoittelu. Valitsin otoksen ajankohdan marraskuiksi siksi, että se on vilkas ensi-iltakuukausi ja oli todennäköistä, että lehdet kirjoittavat teatterista uusien esitysten innoittamana. Vuoden 2002 marras_joulukuussa oli Teatterin Tietokeskuksen mukaan 42 ammattiteattereiden ensi-iltaa (www.teatteri.org). Tietoa harrastajateattereiden ensi-illoista ei ollut keskitetysti saatavissa.

Lehdet valitsin analyysiin kahden kriteerin perustella: ensinnäkin niiden piti ilmestyä marraskuun aikana useamman kerran ja toiseksi niissä piti olla tarpeeksi teatteritekstiä analysoitavaksi. Näin näytteeseeni tulivat suurimmat sanomalehdet, molemmat iltapäivälehdet ja viikoittain ilmestyvät naisten- ja perhelehdet. Jotta viikoittain ilmestyvistä lehdistä kaikista olisi käytössä sama määrä numeroita, otin mukaan myös viimeisen lokakuun numeron täydentämään muuten vajaaksi jäävää sarjaa (Anna, Me Naiset). Tarkastelussa on otettu huomioon myös mahdolliset lehtien liitteet. Analyysini kohteena olivat:

Taulukko 1

Tutkimuksessa aineistona olevat lehdet

Lehti	Numeroa	Levikki / Lukijat
Aamulehti	29	136 026 / 324 000
Helsingin Sanomat	29	441 325 / 1 120 000
Turun Sanomat	30	112 567 / 281 000
Illtalehti	25	126 321 / 736 000
Ilta-Sanomat	25	204 820 / 881 000
Anna	5	134 057 / 512 000

Me Naiset	5	112 392 / 446 000
Apu	5	251 697 / 933 000
Seura	5	247 851 / 944 000
Suomen Kuvalehti	5	100 967 / 406 000

Levikit ja lukijamäärät Syksy 2002 (Kansallinen mediatutkimus, KMT)

Näistä lehdistä erottelin kaiken teatteria ja teatterilaisia koskevan aineiston kuitenkin niin, että mukana tarkastelussa ei ole tanssiteatteria ja oopperaa käsitteleviä juttuja, elokuva-arvosteluja tai juttuja, jotka ovat tv- tai elokuva-sivuilla. Nämä rajaukset tein ensinnäkin siksi, että mielestäni tanssiteatteri ja ooppera ovat Suomessa edelleen pienen yleisön (Jallinojan merkityksessä) teatteria ja toisaalta siksi, että lukiessaan elokuva- tai tv-sivuja vastaanottaja ennalta tietää lukevansa muuta kuin teatteria koskevaa. Elokuva- ja tv-sivulla olevat jutut on nykyaikaisen, medialukutaitoisen lukijan helppo mieltää median markkinointipuheeksi. Yleisön medialukutaitoon nojaten jätin analyysin ulkopuolelle myös suoranaisen maksetun teatterimainonnan. Analysoituun aineistoon eivät kuuluneet myöskään ulkomaisia teattereita tai teatterintekijöitä koskevat jutut.

Ymmärsin aineistooni kuuluvat jutut teatterilaisten ja toimittajien yhteiseksi puheeksi niin syvästi, että en katsonut pystyväni erottelemaan haastateltujen puhetta eroon toimittajan tekstistä merkityksiä tulkitessani. Työni kannalta merkityksen alkuperällä ei myöskään ole väliä, sillä en ota kantaa väitteiden totuudellisuuteen, vain mahdollisiin tulkintoihin ja vaikutuksiin.

Tutkimukseni kannalta on merkityksellistä pitää jutuissa esiintyvien henkilöiden nimitiedot alkuperäisinä, sillä niiden avulla on mahdollista jäljittää tietoa, miksi juttu on tehty. Tällä on merkitystä tulkitessani julkaisijan ja esimerkiksi haastateltavan intressejä olla julkisuudessa.

3.2 Analyysi- ja tulkintamenetelmät

Otin työssäni teatterin, teatterilaisuuden ja näyttelijyyden annettuna. Teatteri, teatterilainen tai näyttelijä on ilmiö, jota siksi lehtijutuissa kutsuttiin tai jonka itse siksi tunnistin. Tällainen arki ajatteluun pohjaava käsitelmääritys oli tärkeä tutkimukseen poimittavien juttujen rajaajana: otin analyysiini mukaan kaikki jutut, jotka nopeasti katsottuna kertoivat teatterista. Näyttelijyys on kuvittelemalleni keskivertolukijalle asia, jonka äärelle hän ei lukiessaan pysähdy miettien, onkohan tämä henkilö näyttelijä vai ei? Oletan, että lukija pohtii pikemminkin, mitähän tämä tai tuo näyttelijä taas on saanut aikaiseksi tai mistä hänellä on mielipide.

Mikko Koistinen (1998, 49) toteaa, että Perelmanin suuren universaaliyleisön ja osayleisön määritelmien hyväksyminen tuottaa journalistisen tekstin tutkimukseen mahdollisuuden tarkasteluun kolmella eri tasolla:

...voidaan jäsentää ja analysoida yksittäisiä argumentteja (mitä sanotaan ja miten sanottu perustellaan), puhuttelijan ja puhuteltavan välistä suhdetta (kenelle sanotaan) sekä koko tekstin tuottamaa, yhteisesti jaettavaa todellisuutta (millaisesta arvomaailmasta ja maailmankäsityksestä sanottu kumpuaa). (Koistinen, 1998, 49)

Tein työssäni analyysia kaikilla kolmella Koistisen mainitsemaalla tasolla. Analysoidessani juttumateriaalia pyrin ensin luomaan kokonaiskuvan marraskuun 2002 lehtijuttunäytteistäni. Kuinka paljon teatterista, teatterilaisista ja näyttelijöistä kirjoitettiin, mihin genreen jutut kuuluivat ja mikä niiden ilmisältö oli? Tässä analyysissa käytin perinteistä sisällön erittelyn menetelmää, joka on Berelsonin klassisen määritelmän mukaan "viestinnän

ilmisisällön objektiivista, systemaattista ja määrällistä kuvailua varten sopiva tutkimustekniikka" (Väliverronen, 1998, 15). Tässä esimerkki tiivistelmästä, jollaisen tein kaikista lehtiaineistooni kuuluvista jutuista:

Ilta-Sanomat 8.11.2002

Ilta-Sanomat 8.11. Viihde-palstat. Rantanen Kimmo. Näytelmä omasta elämästä. ss. 20-21.

- Pirkko Mannolan haastattelu. Takaisin Helsinkiin muuttava Pirkko Mannola työstää näytelmää omasta elämästään ja suunnittelee muistelmien kirjoittamista. Ensi-ilta on tammikuussa Turun Svenska Teaternin kahvilanäyttämöllä. Työnimi Pirkko in på livet. Kertoo esityksestä, huumoria ja faktaa. Esityksen kirjoittaa Anders Slotte ja lavalla nähdään myös Markku Nylander. Muistellaan Pirkon aikaisempaa muistelukirjaa ja missimenneisyyttä, Tyttö sopassa. Kertoo vaikeuksista kirjoittaa muistelmia, sillä joutuu puuttumaan myös muiden yksityisasioihin. Mainitaan Åke Lindman. Töitä on edelleen tarjolla, mukana Viva Veneziassa ja Rocky Horror Showssa. Ennen näitä Hell Dollyn pääroolissa. Kertoo Teatteri Pienestä Suomesta ja omasta itsetunnon menetyksestään, teatteri oli konkurssin partaalla, pitääkö olla erikseen lapsille ja nuorille tuottavaa teatteria lainkaan? Oli erittäin iloinen kun Patrik Drake antoi Dolly-roolin. Juttua Turussa viihtymisestä.

- kuvat

1. Pirkko Rocky Horror Shown vaatteita esittelemässä
2. Iso poseerauskuva
3. Pikkukuva Pirkko ja Åke Lindman

Juttujen läpiluvun jälkeen luokittelin aineistoni niin, että sain yleiskuvan sen lajityypeistä, esim. *arvostelu*, *ennakkojuttu*, *haastattelu*, *reportaasi* ym. Tässä yhteydessä tulkitsin, kenelle juttu on kirjoitettu: suurelle yleisölle vai teatterin kentällä toimiville. Tunnustan sisältöön perustuvan luokittelun ongelmalliseksi samoista syistä mitä Esa Väliverronen (1998, 15) artikkelissaan mainitsee. Lehtijutut eivät ole yksiselitteisesti luokiteltavissa esimerkiksi uutisiksi tai ennakkopuffeiksi ja niiden sisällön voivat eri henkilöt tulkita hyvinkin eri tavoin. Jonkinlainen sisällönanalyysivaihe on kuitenkin kaikessa laadullisessa tutkimuksessa välttämätön, jotta kiinnostava materiaali voidaan erottaa

materiaalista, joka kuuluu toisen kysymyksenasettelun piiriin (Tuomi & Sarajärvi 2002, 94).

Luodessani aineistosta käsittelytapaa kuvaavia juttutyypiluokkia ja sijoittaessani juttuja niihin teemojen ja kirjoitustavan perusteella, pyrin kuvaamaan jokaisen luokan niin, että tarvittaessa työni on toistettavissa. Tämä luokitteleva ja koodaava työvaihe muistutti ns. grounded theory -perinteen mukaista avointa koodausta (kts. Strauss&Corbin 1997 ja Moring 1998).

Käytin aineistoni sisällönanalyysia apuna, paitsi juttumateriaalin teemojen ja tyyppien hahmottamiseen, myös valitessani tekstejä tarkempaan analyysiin. En siis tehnyt kaikkia sisällönanalyysimenetelmään liittyviä vaiheita, vaan pysähdyin aineiston pelkistämisen polulla vaiheeseen, jossa pelkistetyistä teemoista luodaan luokkia - kokoavat käsitteet jätin muodostamatta (ks. Tuomi & Sarajärvi 2002, 111-117). Luokittelun jälkeen luonnehdin lyhyesti aineistoani muun kuin teatterikritiikeissä esiintyvän keskustelun osalta ja päätin sivuta yleiskuvauksella ne tekstit, jotka eivät olleet henkilöjuttuja, näistä ei-henkilöjutuista on listaus liitteessä 1.

Luokiteltuani juttuaineistoni valitsin siitä kaikki vähänkin laajemmat (aikakauslehdissä 1 sivu tai enemmän, sanoma- ja iltapäivälehdissä yli 1/4 sivua) teatterilaisten ja näyttelijöiden haastattelut lähilukuun ja diskurssien analyysiin. Juttuja oli aineistossani yhteensä 389, joista 53 henkilöjuttua kuuluivat tähän lähilukuun päätyneeseen aineistoon. Ne on lueteltu ja luonnehdittu lehdittäin liitteessä 2.

Luin laajemmat henkilöjutut useampaan kertaan läpi ja pyrin löytämään teksteistä vallitsevat teemat, joihin paneudun tämän työn luvuissa 6 ja 7. Esiteltävät merkitysjärjestelmät nimesin niiden sisällön mukaisesti ammatilliseksi diskurssiksi ja julkkisdiskurssiksi. Tarkastelin näitä lähinnä

sisältöä eritellen, diskurssien keinovalikoimaan tai kieleen en työssäni puuttunut. Ammatillisuutta ja julkisuutta koskevan puheen lisäksi tarkastelin koko lehtiaineistoni markkinoinnillisia sisältöjä erityisesti kahdelta kulmalta: minkälaisella teatterilaisilla koskevalla aineistolla lehtiä myydään ja mitä teatterilaiset jutuissa myyvät. Näiden analyysien anti tiivistyy kansijuttujen tarkasteluun jaksossa 6 ja henkilöittäin sekä lehdittäin järjesteltyyn myytävien tuotteiden listaukseen liitteessä 3.

Analyysini kulkee jaksosta 4 lähtien keskustelevana läpi raportin, joten kokosin tärkeimpiä pohdintojani yhteenvetolukuun 7, jossa tarkastelen myös tutkimustulosteni yleistettävyyttä. Jo tässä vaiheessa voin todeta, että työni tulokset eivät ole siirrettävissä aineistoni ulkopuolelle, mutta että uskon niistä olevan hyötyä mahdollisia jatkotutkimuksia suunniteltaessa.

3.3 Diskurssianalyysista

Metodini lehtitekstien tulkinnassa oli lähinnä diskurssianalyttinen. Pyrin löytämään teatterista ja teatterilaisista kertovista jutuista merkityksiä, jotka ovat teksteille tyypillisiä ja joilla kenties on yhteyksiä myös lehtitekstien ulkopuolisiin merkitysjärjestelmiin.

Norman Fairclough (1997, 76) kirjoittaa jokaisen tekstin rakentavan yhteiskunnallisesti sosiaalisia identiteettejä, sosiaalisia suhteita sekä tieto- ja uskomusjärjestelmiä, ja jokainen teksti muuntaa näitä: tekee toisia merkityksellisemmiksi ja muuntaa totuttuja järjestyksiä. Mielestäni tämä ajatus pitää sisällään idean, että yhteiskunnallisessa keskustelussa syrjäänkin jäävät tekstit vaikuttavat yhteiskunnassa merkityksellisiksi arvoitettuihin järjestelmiin,

suhteisiin ja arvostuksiin. Minun työni kannalta Fairclouchin ajatus merkitsee esimerkiksi naistenlehtien ja iltapäivälehtien tekstien nostamista toimijoiksi: niillä voi olla vaikutusta esimerkiksi keskusteluun taiteesta, yksityisytydestä perheestä tai vaikkapa menestyksestä.

Norman Fairclough (1997, 28_29) lähtee siitä, että tiedotusvälineiden kieltä ja ilmaisuja on tutkittava toisella tavalla kuin lingvistiksessä diskurssien analyysissä on tapana. Sen sijaan, että keskittyisimme pelkästään tekstin sisäisiin suhteisiin, tulisi myös diskurssikäytännöt ja sosiokulttuuriset käytännöt huomioida median teksteihin paneuduttaessa. Faircloughin mukaan tekstit kytkeytyvät sosiaalisiin tilanteisiin, institutionaalisiin viitekehyksiin sekä laajempaan yhteiskunnalliseen yhteyteen. Työni analyysiosassa liikun kaikilla näillä tasoilla.

Mikko Lehtosen (1996, 32) mukaan "diskurssilla tarkoitetaan erityistä tapaa representoida (eli esittää jonkinlaiseksi) inhimillistä todellisuutta". Hänen mukaansa yksittäiset lauseet eivät ole niinkään tiedon siirron välineitä kuin merkityksen muodostusprosessin liikkeellepanijoita (Lehtonen 1996, 44). Lehtosen mukaan diskurssit ovat myös sosiaalista todellisuutta muokkaavia yhteiskunnallisia käytäntöjä, jotka voivat muodostaa suhteita toisiin diskurssihin. Ymmärrän tämän oman aineistoni vuoropuheluna yhteiskunnan muiden diskurssien, yksilöiden ja esimerkiksi toisten medioiden kanssa.

Työni metodi on diskurssianalyttinen. Etsin lehdistä merkityksiä, jotka saattavat kommunikoida jotain muuta kuin ensisilmäyksellä olettaisi. Näillä merkityksillä saattaa myös olla vaikutuksia, joita niiden ilmisältö ei kommunikoi. Arja Jokinen, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen toteavat, että diskurssianalyysissä kielenkäyttö ymmärretään sosiaalisena toimintana, ja analysoidessa tulisi tulkita sitä, miten ihmiset keskinäisessä kielellisessä toiminnassaan luovat sosiaalista maailmaa (Jokinen, Juhila & Suoninen 1999,

10_11). He kiinnittävät tekstissään erityisesti huomiota siihen, miten sosiaalista maailmaa rakennetaan. Minä kiinnitän työssäni katseen siihen, mistä aineksista sitä kenties oltiin rakentamassa marraskuussa 2002.

Uskon, että tarkasteluni kohteena olevat lehtijutut loivat tai uusiintivat jotain sosiaalista käytäntöä. Lehtiä luetaan, paitsi viihteeksi, myös opiksi. Niissä esiintyvien diskurssien on oltava lukijalle mielekkäästi tulkittavissa ja liitettävissä johonkin hänelle ennalta merkitykselliseen kokonaisuuteen. Yksittäisen diskurssin merkitys paljastuu vasta kun se kytketään johonkin laajempaan yhteyteen, jonka määrää tulkinnan konteksti. Ohessa esimerkin omaisesti oman työni diskurssien erittelyn vaiheen poimintoja lehtien naiseutta koskevasta puheesta, jonka työssäni myöhemmin kytkin laajempaan työntekoa kuvaavaan diskurssiin, sillä oletan sen kytkeytyvän lehtien lukijoidenkin mielissä työhön ympäristössä, jossa ammatin merkitystä korostetaan niin paljon kuin omassa aineistossani tehtiin:

Tunnepitoista naista pidetään helposti hysteerisenä, mutta sen sijaan tunteikas mies on herkkä, Abba-Elina Lyytikäinen sanoo. / AP 8

Miten naiseuteni sitten pitäisi näkyä? Ohjaaja on auktoriteetti, mutta viime kädessä näyttelijöiden luottamus häneen ratkaisee. / IL 27

Naisena ja näyttelijänä minua kiinnostaa toiminnan sijasta draama, joka nousee aina ihmisten välisten suhteiden muutoksista. / AP 10

Arja Jokinen ja Kirsi Juhila (1999, 55) esittelevät diskurssianalyysin merkitysten, kulttuurisuuden ja kommunikatiivisuuden kolmiona, jonka keskiössä on kielenkäyttö toimintana ja selontekoina. Heidän mukaansa diskurssianalyysin metodisia painotuksia voi kuvata neljän ulottuvuusparin kautta:

1) tilanteisuuden ja kulttuurisen jatkumon välinen suhde 2) merkitysten ja merkitysten rakentamisen tapojen välinen suhde 3) retoristen ja responsiivisen analyysin suhde sekä 4) kriittisen ja analyttisen diskurssianalyysin välinen suhde. (Jokinen&Juhila, 1999,55)

Näistä ulottuvuuksista pro gradu -työssäni tulevat huomioiduksi lähinnä kaksi ensimmäistä. Tarkastelen vuoden 2002 lehtikirjoituksia historiallisesti rakentuneina selontekoina, joiden merkitysten tuottamistapa on suhteessa paitsi teatterikirjoitteluun ja julkkisjuttuihin, myös muun sosiaalisen todellisuuden merkityksiin, esimerkiksi ajankohtaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun tai talouteen. Lukiessani tekstejä etsin yhteyksiä arkipuheeseen, muihin kirjoitettuihin teksteihin ja merkityssystemeihin, jotka ovat kotoisin muualta kuin teatteridiskurssista. Yhdyn Anne Korhosen (2003) käsitykseen siitä, että merkitykset eivät synny vain sosiaalisessa toiminnassa, vaan niillä on suhde myös ruumiillisuuteen ja esineelliseen toimintaan. Toisin kuin relativistinen diskurssianalyttikko, pidän sosiaalista todellisuutta myös keskustelijoista riippumattomana ja katson voivani analyysissäni viitata tekstin ulkopuolisiin asiantiloihin.

Diskurssien suhde tekstien ulkopuoliseen todellisuuteen ilmenee **representation** ideassa: jokin representoi eli **esittää ja edustaa** itsestään ulkopuolella olevaa. Väliiverosen mukaan (1998, 19) viestinnässä representaatiolla tarkoitetaan jonkin asian tai ajatuksen esittämistä sanoina tai kuvina. Kyse on "uudelleen esittämisestä" sillä mielemme on ensin merkityksellistänyt jotain, ja me kuvaamme tuon merkityksellistämisen sanoin tai kuvin. Vaikka teatteria ja teatterilaisia koskevat tekstit saattavat tekijänsä mielestä viitata vain teatteriin, on mahdollista, että lukija luo niistä mieleensä toisenlaisia edustuksia. Omassa työssäni koetan eläytyä myös näihin toisiin merkityksiin, joita itse lukijana representaatioon tuotan.

Koska käsittelen kulttuurissamme pitkään esiintyneitä ilmiöitä teatteri, teatterilaiset ja lehtiteksti, saattavat esitykset ja edustukset olla monimutkaisempia kuin nopeasti tulkiten ajattelis. Väliiverosen mukaan emme voi täysin hallita niitä merkityksiä, joita viestintäämme sisältää, vaan ilmaisumme

voivat kantaa mukanaan toisin tulkittavissa olevaa (Väliverronen, 1999, 19_22). Merkitysten hallinnan kannalta olennaisia ovat kontekstit, joissa viestitään. Tulkinta riippuu olennaisesti yhteydestä, jossa se tehdään. Minä teen tulkintaani opinnäytetyön kontekstissa, jolla on omat lainalaisuutensa.

Tässä työssä esittämäni tulkinnat koskevat marraskuun 2002 teatteri- ja näyttelijyyskirjoittelua, joten niiden yleistettävyys tätä aineistoa laajemmalle on tarkoin harkittava. Haluan kuitenkin liittyä kriittisen diskurssianalyysin tekijöiden joukkoon: tarkoitukseni on tuottaa poleeminen puheenvuoro suhteessa vallitsevaan sosiaaliseen järjestykseen analysoimalla sen yhtä ulottuvuutta (vrt. Jokinen & Juhila, 1999, 86).

4 MARKKINOINNISTA JA MEDIASISÄLLÖISTÄ

4.1 Imago ja brandi

Kaupallisen taiteen ja viihteen synty modernin ajan aluksi johti myös taidetta koskevan markkinointiviestinnän syntymiseen. Tavalla tai toisella yleisön piti kuulla esityksestä, ja tavalla tai toisella tarjottavan viihde-/taidetavaran piti esittäytyä houkuttelevana.

Päämäärätietoisien markkinoinnin historia on kulkua 1800-luvun tarjolla olemisen kertomisesta 1900-luvun alun massalaaajuiseen tyrkyttämiseen ja 1950-luvun (Suomessa 1960-luvun lopun) markkinoiden kylläntymiseen. Viime-mainittu johti asiakkaiden erityispiirteiden tarkempaan tutkimiseen ja tuotteiden tarjoamiseen tarkkaan määritellyille kohderyhmille. Kun myyjät tulivat tietoisiksi kohderyhmien pirstaloitumisesta esimerkiksi iän, tulotason, elämäntyylin tai alakulttuurin perusteella, tuli tavaksi yrittää kertoa samasta tuotteesta eri argumentteja toisistaan poikkeaville kuluttajille. 1970-luvulta alkaen markkinoijien parissa puhuttiin tuotteen imagon rakentamisesta ja mielikuvien hallinnasta, jolla tarkoitettiin tuotetta koskevan viestinnän tietoista rajaamista ja muokkaamista oletetun kuluttajan oletettuun maailmankuvaan sopivaksi. Yhä edelleen myyntikäytäntöjä lähellä olevassa markkinointikirjallisuudessa mainonnasta puhutaan imagon rakentajana, ja tuotteesta tai asiasta pyritään tekemään kohderyhmän silmissä houkuttava julkiseen mielikuvaan vaikuttamalla (ks. esim. Ikävalko 1996, Uimonen & Ikävalko 1996, Åberg 1996, Colbert 2001).

1900-luvun loppupuoliskon vallitseva markkinointikäytäntö pohjasi 1940_50-luvun psykologisiin käsityksiin. Imagoa rakennettiin ärsyke-reaktio-mallin pohjalta: markkinointi onnistuisi kun löytyisi oikea ärsyke. Kuluttaja käsitettiin kohteeksi, johon voitiin vaikuttaa ikään kuin ylhäältä päin. Mikäli myynnissä epäonnistuttiin, ei joko oltu yritetty tarpeeksi tai sitten ei vain tunnettu ihmisen monimutkaista psykologiaa tarpeeksi oikean ärsykkeen tuottamiseksi.

Branditeoriaksi tässä kutsumani uudempi ajatussuuntaus ammentaa perustaansa esimerkiksi vuorovaikutusta koskevista teorioista, konstruktionismista, kulttuuriteoriasta, diskurssianalyysistä ja muista postmodernismikeskustelusta tutuista pohdinnoista. Sen näkökulmasta **kuluttaja, markkinoija ja brandi ovat miltei tasavertaisia vuorovaikuttajia** kohdatessaan markkinoilla (en tässä ota kantaa siihen, mikä mielestäni kunkin aseman loppujen lopuksi on).

Perinteisen imagokäsityksen taustalla oli ajatus, että imagonrakennus on toimintaa, missä jostain objektiivisesti olemassa olevasta pyritään antamaan kuva, joka ei välttämättä täysin vastaa todellisuutta, mutta joka voisi toimia houkuttavasti. Imagoa voidaan parantaa, nostaa, rakentaa ja yrityksellä tai henkilöllä voi olla ongelmia imagonsa kanssa. Tämän käsityksen mukaan imago on pintaa, jonka takaa löytyy varsinainen ilmiö. Kun imagosta puhutaan markkinointidiskurssissa, puhutaan tehokkaasta ja tuloksekkaasta viestinnästä. (Karvonen 1997)

Imago ja mielikuva liittyvät siihen, miten asiat esitetään ja miten ne tulevat tulkituiksi.(...) Esittämällä jotain valitaan tai valikoituu esityksessä eksistiovaksi ja jotain muuta jää pois. Mikään esitys ei voi kuitenkaan ilmetä meille muuten kuin tulkittuna ja ymmärrettynä. (...) Tulkintamme lopputulokseen vaikuttaa yhtäläillä se, millaisia ymmärtämisen rakenteita meillä ennestään on, kuin myös se, millaisena kohde itseään ilmentää tai esittää. (Karvonen 1997, 293)

Karvonen esittelee kirjoituksessaan ärsyke-reaktio-mallia kehittyneemmän imagon rakennuksen ajatuksen. Hän havaitsee, että imagon rakentajan ja markkinoitavan imagon lisäksi vaikuttaa vastaanottajan psyyke: "markkinoitu imago ei ole todellisuuden kuva, vaan tarpeiden ja halujen kuva" (Karvonen 1997, 294). Karvosen mukaan markkinoija muokkaa tuotteestaan antamaansa kuvaa kohderyhmän halujen ja tarpeiden mukaiseksi. Muokkaus ei siis hänen mukaansa välttämättä koske itse tuotetta.

Karvosen esitys imagosta ja sen rakentamisesta painottuu hieman toisin kuin nykyisessä markkinointityössä pyritään menettelemään. Enemmän kuin tuotteen kuvan tai mielikuvan rakentamisesta nykyisin puhutaan **brandin ja kuluttajan suhteen rakentamisesta ja viestinnästä, jossa brandi ei kerro itsestään vaan osallistuu kuluttajaa kiinnostavaan keskusteluun**. Tällainen brandikäsite on laajempi kuin Karvosen teksteistä päällimmäiseksi jäävä ajatus tuotteesta ja sen päälle viestinnällä rakennettavasta imagosta.

David A. Aaker (1996, 79) puhuu brandi-identiteetistä systeeminä, jolla on ydin, mitä brandin eri puolet viestivät. Brandi muodostuu kokonaisuudesta, jonka sisältä löytyvät tuotteen lisäksi organisaatio, persoonallisuus, symbolit, arvot ja hyödyt. Tämän kokonaisuuden olennainen, miltei perustava osa on viestintä. Brandia on kaikki, mitä kuluttaja brandiin liittyen ajattelee, tuntee ja aistii. **Myös viestintä, siis brandin rakennus, on osa brandin olemusta _ ei päälle liimattu "kuva"**.

Brandi-sana tuli markkinointialan yleiseen käyttöön 1990-luvun alussa ja sitä käytetään jatkuvasti hyvin kirjavasti. Toisinaan se toimii ikään kuin tuotteen synonyyminä, toisinaan huomattavasti laajempaan, systeemiseen käsitteeseen. Yksiselitteistä brandin määritelmää ei löydy edes markkinointialan kirjallisuudesta, vaan sitä kuvataan yleensä erilaisten toiminnallisten esimerkkien avulla (ks. esim. Aaker 1996 tai Malmelin 2003). Yhteistä

kirjallisuuden brandikuvauksille on puhe brandin ytimestä, emotionaalisesta latauksesta, johon kuluttajalla on suhde.

Tyypillisiä esimerkkejä tällaisesta brandin ytimestä, lupauksesta, ovat vaikkapa Volvoon liitettävä "turvallisuus", Marlboron "vapaus" tai Benettonin "kapinallisuus". Markkinointia suunniteltaessa keskitytään miettimään brandin edustamia arvoja, sen henkimää persoonallisuutta, ominaisuuksia ja hyötyjä, sekä viestintää, joka henkii brandin ydintä (Bates USA 2004). Brandi ei sijaitse tuotteessa vaan vastaanottajan päässä, mielessä (ks. brandin ja merkkituotteen erot Putkinen 2002). Se voi rakentua tuotteen ominaisuuksien ympärille tai se voi itse asiassa olla miltei kokonaan viestintää: esimerkiksi Diesel-vaatemerkin olennainen osa on sen mainonta.

Itse tulkitsisin, että brandi on abstraktia asennearvoa, uskottavuutta halutussa merkityskentässä. Tällainen ajattelu konkretisoituu Markkinointi&Mainonta-lehden kirjoittaessa Nokian kansainvälisestä media-kehityksestä vastaavan johtajan Tapio Hedmanin haastattelussa:

Nokia pohtii pää höyryten, millaisiin tuotteisiin yhtiön brandi voidaan lähivuosina liittää (...) - Meidän brandipohdintamme ja -strategiamme ovat tietysti 95-prosenttisesti sisäisiä asioitamme, koska brändi on yksi kilpailukykyämme kolmesta kivijalasta tuotteiden ja logistiikan rinnalla.(...) Kun brändiä lähdetään laajentamaan, lähtökohdan täytyy olla kirkas. Nokian kohdalla brändin ytimen voi pelkistää kahteen sanaan: Connecting People (...) - Se tarkoittaa teknologiaa ja ratkaisuja, jotka on puettu helposti käytettävään ja ymmärrettävään muotoon tavalla, joka rikastuttaa ihmisten elämää joko tehostaen tai helpottaen sitä tai tehden siitä haus Kempaa ja mukavampaa...
(Markkinointi&Mainonta 2003b, 24_26)

Aakerin (1996, 68) mukaan identiteetti antaa persoonalle tavoitteet, syyt ja merkitykset. Mitkä ovat arvoni, minkä puolesta taistelen, mitkä ovat tärkeät suhteeni? Brandi käyttäytyy samoin kuin ihmisolento, senkin identiteettiin kuuluvat pohjimmaiset arvot ja tavoitteet. Niiden pohjalta se luo suhteen

kuluttajiin. **Brändi viestii kaikessa kuluttajalle yhteisyyttä: olemme kiinnostuneita samoista asioista, kuulumme yhteen.**

Koska brandi-käsite on kenties hieman samea, pyrin kirkastamaan sitä myös jo kertaalleen tulkitun mainosesimerkin avulla. Janne Seppänen (2000) tutki nuorten tapaa lukea Benettonin mainontaa ja vertasi nuorten tuloksia sosiologien tapaan lukea näissä mainoksissa esiintyneistä kuvia. Nuoret lukivat kuvista ulos eri asioita kuin tutkijat. Seppänen etsi kuvien kielioppia ja pyrki tulkitsemaan, mitä esimerkiksi perhekuvan isäksi, äidiksi ja lapseksi tulkittavien henkilöiden eriroutisuus viestii, kuka on isä, kuka äiti, vai ovatko molemmat samaa sukupuolta jne. Hän oletti kuvien olevan symboli jostakin, ja että Benetton haastoi mainosten katsojan etsimään oikeaa tulkintaa rodusta ja sukupuolesta ja tätä kautta kenties väitettä oikeudenmukaisemmasta maailmasta. Seppänen kertoo tutkijoiden kriittisestä suhtautumisesta Benettonin rotu- ja sukupuoliasetelmiin ja nuorten kritiikkittömyydestä. Nämä tulkintaerot Seppänen haluaa lukea historiallisuuden lävitse: kuvan tulkintatapa on kiinni tulkitsijasta.

Kun luen samoja mainoksia brandikäsitteeni läpi, kysymys Benettonin eriroutuisen perheen kuvan merkityksestä ja tulkinnasta asettuu toisin. Minun tulkinnassani on ihan sama, minkä todellisuudessa olevan vastineen merkkinä kuvia pidetään ja mihin symbolijärjestelmään ne viittaavat hyväksyvästi tai hylkäävästi. Kuvien tarkoituksena ei ole väittää jotain perheestä tai maailmasta, vaan kuluttajien ja brandin yhteisestä kiinnostuksen kohteesta. Mielestäni Benetton ehdottaa, että katsojaa ja Benetton-brandia yhdistää kiinnostus olla ylipäättään jotain mieltä rotu- tai sukupuolikysymyksistä. Kuva tai koko mainos ei ole väite, vaan ikään kuin huudahdus, jonka vain aihealueelle herkistynyt korva kuulee. Mainos ei sano mitään Benettonin konkreettisista tuotteista, vaan kuiskii brandin ja kuluttajan kiinnostuksen kohteesta: kantaaottavuudesta.

Tämä tulkintani saattaisi sopia myös Benettonin muihin kohua herättäneisiin julisteisiin: AIDS:iin kuolevaan, sotilaan verisiin vaatteisiin jne.

Nando Malmelinin (2003) mukaan vastaanotamme ja suhteutamme jatkuvasti markkinointiviestejä, jotka toimivat eri suuntiin, kerroksittain ja toistensa kanssa vuorovaikutuksessa. **Mainonta ei ole enää erillistä, mediasisällöstä helposti erottuvaa maksettua viestintää, vaan se on joihinkin mediateksteihin sisältyvää ominaisuutta, mainonnallisuutta** (Malmelin, 2003, 42).

Ensinnäkin mainonta on liukunut erottamattomaksi osaksi mediaa, ei vain taloudellisesti, vaan myös ilmaisullisesti. Toiseksi mainonnan olemus on muuttunut prosessuaalisemmaksi, mikä on muuttanut mainonnan luonnetta yhä toiminnallisemmaksi. (Malmelin 2003, 43)

Esimerkkinä uudesta, guerillamarkkinoinniksi kutsutusta, lähestymistavasta voisi olla Hymypoika-elokuvan ennakkomarkkinointi, josta kerrottiin Markkinointi&Mainonta -lehdessä. Lokakuussa ensi-iltansa saavan elokuvan ensimmäinen internet-sivusto ilmestyi toukokuussa. Samaan aikaan elokuvan alkuperäistarinan, "tosielämän" henkilö oli antanut haastattelun Image-lehteen. Kesällä elokuvan markkinointiväki kiersi festivaaleja ja sai palstatilaa paikallislehdessä. Syksyllä kolmen suosituksen ravintolan tarjoilijat käyttivät elokuvan mainospaitoja, samalla lanseerattiin Hymypoika-drinkki ja paketoitiin juoma-automaatteja Hymypoika-julisteilla. Elokuva markkinoitiin alkusyksystä 15 kaupunginkiertueella, jossa ovat mukana näyttelijät, ohjaajat, tuottajat, musiikkia tehneet yhtyeet. Ohjelmassa oli yhteistyökumppaneiden tilaisuuksia sekä radioiden ja lehtien haastatteluja. Eri kaupungeissa järjestettyjen elokuvan ensi-iltojen jälkeen oli paikallisilla lehdillä mahdollisuus haastatteluihin sekä osallistumiseen ensi-iltajuhliin. Elokuvan musiikki soi radioiden soittolistoilla ennen ja jälkeen elokuvan ulostulon. Varsinainen mediamainonta alkoi vasta tämän markkinointijakson jälkeen. (Markkinointi&Mainonta 2003a, ks. myös Helsingin Sanomat 2004b)

4.2 Lehdet brandeina

Veikko Pietilä (1997, 81) esittelee kirjassaan *Joukkoviestintätutkimuksen valtateillä* Karl Bühlerin ajatuksia lehdistön kaksinaisluonteesta. Lehti on toisaalta voitontavoitteluun pyrkivä yksityinen yritys ja toisaalta se on journalistista toimintaa, jossa tuotetaan demokratiassa välttämätöntä julkisuutta. Bühler piti tätä kaksinaisluonnetta ristiriidan lähteenä. Markkinointiosasto ja toimitus ajavat hänen mukaansa lehdessä eri päämääriä, ja Bühler luonnehtikin lehteä yritykseksi, "joka tuottaa ilmoitustilaa tavarana myydäkseen sen toimituksellisen osan avulla". Tuo määritelmä on vuodelta 1922, jolloin suuri osa lehdistä vielä tavoitteli pääasiassa mahdollisimman laajaa lukijakuntaa, sillä tavaran olemassaolosta tietäminen riitti ostokimmokkeeksi (markkinointi-ajattelun eri vaiheista ks. esim. Karvonen 1997, 19_20).

Nykyisin lehdistön luonne yrityksinä on mediatutkijoiden joukossa melko laajasti tiedostettu. Norman Fairclough (1997, 60_62) pitää lehtikustantamoja ja kaupallisia radio- ja tv-asemia ennen kaikkea voittoa tavoittelevina organisaatioina, ja toteaa mediakäytäntöjä ja tekstejä muokkaavaksi voimaksi ankaran taloudellisen kilpailutilanteen. Fairclough liikkuu mielestäni kuitenkin edelleen ajattelussa, jossa sisältöjä muokataan ärsyke-reaktio-mallin mukaisesti houkuttamaan suuria yleisöjä, ja ikään kuin yleisö olisi irrallaan mediasta, pelkkä kohde. Hän kytkee medioiden sisällön viihteellistymisen "halpahintaisuuteen", suuren yleisön miellyttämiseen kevyellä aineistolla sekä omistussuhteiden kansainvälistymiseen. Mielestäni tällaisessa pohdiskelussa unohdetaan yleisö "tasavertaisena kumppanina", jolle mediayritys pyrkii tuottamaan samaistuttavia, siis myyviä sisältöjä. Mielestäni tekstien ja

ohjelmien kevenemiseen vaikuttavat myös lukijat, eivät ainoastaan julkaisijat ja omistajat.

Tässä työssäni tarkastelen vakiintuneita, jopa arvovaltaisia suomalaisia medioita, jotka nekin elävät nykyajan kaupallisten vaatimusten mukaan. Ne muokkavat itseään yhteisön muodostajiksi, kukin tavoillaan, josta yleensä saa tietoa vain markkinointiin osallistuva sisäpiiri. Julkilausuttuja "brandipolitiikkoja" ei juurikaan löydy, sillä ne ovat lehtien liikesalaisuuksia. Joitain esimerkinomaisia ulostuloja kuitenkin kirjallisuudessa, lehdistössä ja medioiden omassa mainonnassa esiintyy.

Anu Kantola (2000, 18_19) kuvaa lehdistön perusluonteen muutosta Tiedepolitiikka-lehdessä luopumiseksi lehdistön perustehtävästä: lehdistö ei enää pidä yllä yhteistä demokratiaamme vallan vahtikoirana vaan lehdet edustavat yhä voimakkaammin yksityistä etua ja vetoavat yksityisiin arvoihin. Hänen esimerkkinsä on mitä ilmeisimmin Helsingin Sanomien kannanotto omaan brandiinsa:

Omalla tavallaan ajan henkeä kuvaavaa ovat maan suurimman päivälehdessä brandin kolme kulmakiveä: yksilön kunnioittaminen, elämän hallinta ja elämänilo (Kauppalehti 21.9.2000). Nämä kaikki ovat ennen kaikkea yksityisiä asioita, yksilön elämään liittyviä asioita. Maan suurin päivälehti ei puhu asemastaan neljäntenä valtiomahtina, tiedon välittäjänä, yhteiskunnallisen vallan käyttäjänä ja kontrolloijana, ylipäätään julkisen elämän osana. Enemmänkin siitä on tullut, ainakin brandinsa kulmakivien mukaan, yksityistä ihmistä hänen yksityisessä elämässään opastava elämäntalouden asiantuntija. (Kantola 2000, 18_19)

Elämäntalouden nouseminen esiin maan suurimman sanomalehdessä markkinointipuheessa on mielestäni kaupallisesti ajatellen hyvin luonnollista: lukijat so. kuluttajat ovat kiinnostuneet elämäntalouden keinoista, identiteetin rakennusaineista ja hyväksynnästä. **Mediat siinä missä muutkin brandit muokataan viestimään kohderyhmän arvoja ja tarpeentyydytystä. Tätä**

arvojen vastaavuutta lehdet pyrkivät henkimään sekä lukijoilleen että mahdollisille asiakkailleen, mainostajille. Näin itsestään kertoo mediatilan ostajille yleisaikakauslehti Apu:

Apu luetaan monta kertaa kannesta kanteen, sillä sitä lukee koko perhe: äiti, isä, perheen nuoriso ja isovanhemmat. Lukijaperheiden perusarvot ovat kunniaa _ kotona tehdään mm. päivittäin lämpimiä aterioita. Apu onkin monen mainostajan ihannemedian, onhan lukijoissa päivittäisostoista päättäviä lähes 700 000. Avun lukijat käyttävät rahaa kotimaan ja ulkomaan matkailuun. He harrastavat monia liikunnallisia lajeja. Perheen nuoriso on merkkituloista ja "vahva vaikuttaja", kun perheeseen hankitaan uusia tuotteita ja palveluja. Neljännes Avun lukijoista asuu omakotitalossa ja kesämökki on joka kolmannella, ja kissat ja koirat ovat myös avun lukijoiden perheenjäseniä. (Taskumedia 2002, 72)

Apu siis luonnehtii mainostilan ostajalle lukijakuntaansa ja sen arvoja, ei lehteä tai mainostilaa. Mielestäni tästä voi päätellä lehden mieltävän itsensä yhteisön muodostajaksi enemmän kuin tiedon välittäjäksi. Näin omasta sisällöstään kertoo Iltalehti luonnehtiessaan Glamour-sivujaan:

Glamouria arkeen

Julkisten ja muiden mielenkiintoisten ihmisten **elämän ilot ja surut kohtaavat Iltalehden sivuilla.** Niiden seuraaminen saattaa jopa kääntää keskustelun omien arvojen ja asenteiden pohdintaan. Glamour ei tingi positiivisesta otteesta eikä kauniista kuvamaailmasta. (Iltalehti Mediatiedot 2003, 5)

Yllä oleva Iltalehden teksti perustelee niin sanotun juoruosan olemassaoloa: Glamour on osasto, josta useimmiten löytyivät minunkin tutkimusaineistossani tuon lehden henkilöhaastattelut. Tulkitsen Iltalehden kertovan tuossa markkinointitekstissään, että yksityiselämän kertomukset saavat lukijakunnan samaistumaan lehteensä niin, että toimituksellisen aineiston lisäksi yhteisen keskustelun piiriin pääsevät myös lehden sivuilla esiintyvät tuotebrandit.

Lehdet ovat muuttuneet brandeiksi, joiden suhde kuluttajiin pyritään siirtämään myös muille kuin joukkoviestinnän kentille. Tällaisessa tilanteessa brandin arvoja mietitään hyvin tietoisesti: mitkä sisällöt sopivat yhteen arvojen kanssa _ tai miten sisältöjä tulisi muuttaa, jotta puhuttaisiin halutun kohderyhmän kanssa yhteisistä asioista. Kun aikaisemmin puhuttiin lehden linjasta, nyt mietitään sisältöjä eri kuluttajaryhmiä houkuttavaksi. Näin tulee päätoimittaja Jari Lindholmin mukaan tekemään Seura:

"Seuran pitää olla arvaamaton. Toki siinä säilyvät tutut perhelehden elementit, mutta sen pitää näyttää hampaanasa myös julkkisjournalismissa." Ja miten se tapahtuu?

"Uusi Seura saa julkkisten skuuppihaastatteluja, koska se on niin hyvä lehti. Julkkiset haluavat sen sivuille."

Aika superlatiivisia.

Kaiken tämän lisäksi Lindholm aikoo hankkia lehdelle nuoria lukijoita, niitä 30_40-vuotiaita, joita kaikki tiedotusvälineet janoavat. Se taas onnistuu aihekirjoa laajentamalla, hän väittää.

"Tulen lehdestä, joka käsittelee paljon pelejä, elokuvaa, rockia ja viihde-elektroniikkaa, ja tuon nämä aiheet myös Seuraan."

(Suomen Kuvalehti 2004)

Aikaisemmin totesin, että brandi pyrkii etsimään kuluttajan kanssa yhteisiä puheenaiheita. Lehdet tekevät näin sananmukaisesti: ne ehdottavat, mistä tulisi keskustella. Mikäli keskustelunaiheet miellyttävät joukkoa, jota lehti lukijoikseen tavoittelee, on brandinrakennus onnistunut. Lehti_lukija-suhde on sitä tiiviimpi, mitä omemmaksi puheenaiheet koetaan:

Aamulehden lukijoiden tuoreet mielipiteet lehdestään ovat

mielenkiintoisia. Jos Aamulehti olisi henkilö, millainen henkilö se olisi?

"Lähisukulainen" oli luonnehdinta parhaasta päästä, mutta mieltä

lämmitti moni muukin: yhtä hyvin "Miellyttävä ja viisas" kuin

"Monipuolinen, asioista kertova ja avoin."

(Aamulehti Mediatiedot 2003, 4)

Brandia diskurssina ovat tutkineet Cardiffin yliopiston tutkijat David Machin ja Joanna Thornborrow (2003), jotka analysoivat mitä samaa Cosmopolitan-

lehdessä on kaikkialla maailmassa. Työnsä aluksi tutkijat toteavat, että diskursseja voidaan markkinoida siinä, missä hampurilaisiakin. *Cosmopolitan*-analyysissään he kävivät läpi 44 kansainvälistä, eri maissa ilmestyvää lokalisoitua versiota *Cosmopolitan*-lehden marraskuun 2001 numerosta. Työssään he etsivät sitä ydintä, mikä tekee "Cosmosta" saman kulttuurista riippumatta: lehti luo *Cosmopolitan*ille tyypillisen suhteen lukijaansa kulttuurikohtaisesti vaihtelevista keinoista riippumatta. Machin ja Thornborrow kirjoittavat, että

What *Cosmopolitan* sells to its readers are not magazines, but independence, power and fun. These values are not only disseminated by the magazine, but also realized in and by, or enacted with the aid of, a range of other *Cosmopolitan* products, including television programmes, clothes and other fashion items, cosmetics, and now also cafés. In this the *Cosmo* concept of "brand" resembles the concept of "discourse" outlined in Kress and Van Leeuwen (2001). Kress and van Leeuwen see a discourse as a particular, contextually specific knowledge about a social practice or set of social practices, together with a set of associated legitimations, values and purposes. (Machin & Thornborrow, 2003, 454)

Machin ja Thornborrow analysoivat *Cosmopolitan*in brandia lukijanaisten suhteena itsenäisyyteen, valtaan ja hauskuuteen. Tätä suhdetta he ylläpitävät sosiaalisilla käytännöillä: esim. käymällä *Cosmo*-kahvilassa, käyttämällä oikeaa huulipunaa. Kirjoittajat liittävät brandiin ajatuksen "toimimisesta oikeassa hengessä" eli suhde brandiin ilmenee toimina, jotka oletetusti ovat sopusoinnussa niiden arvojen kanssa, joita brandi edustaa. Käydessään neuvottelua omasta identiteetistään lehteä lukiessaan *Cosmo*-nainen omaksuu, mitkä asiat ovat liitettävissä yhteen. Samalla hän viihtyy ja jopa sanoutuu irti lehden joistain sisällöistä. Tämän kaltainen brandistrategia on mainonnasta tuttu: sisällöt tulevat tutuiksi elementeistä, joita vakava kritiikki kuten esimerkiksi kriittinen journalismi ei edes sisällöiksi laske. (Machin & Thornborrow 2003, 453_456)

Siinä missä kansainvälinen Cosmopolitan haluaa keskustella lukijoittensa kanssa "itsenäisyydestä, vallasta ja hauskuudesta", käy suomalainen lehti keskustelua oman lukijakuntansa kanssa jostain muusta. Yritän omassa analyysissäni selvittää joitain aiheita, jotka nousevat yhteisen kiinnostuksen kohteiksi teatterilaisista kirjoittamalla. Kun lehti valitsee haastateltaviaan ja haastattelujen aiheita, valitaan toimituksissa yhteisten arvojen kantajia. Kenestä kirjoitetaan, mitä kirjoitetaan ja millä motiivilla on lehden kannalta ratkaisevaa: näkökulman tulee sopia lehden muihin valintoihin, lukijan tulee tunnistaa "perheenjäsenensä isän tai pikkusiskon ääneksi".

Tämän työni tarkoitus ei ole selvittää, kuinka tietoisia brandisisältöihin liittyvät päätelmät toimituksissa ovat. Uskon, että suurin osa niistä tehdään "selkärangalla", jokin vain tuntuu sopivan lehden linjaan paremmin kuin vaihtoehtonsa. Oletan, että **teatterista ja teatterilaisista kirjoitettu tutkimusaineistoni toimi lehdissä rakentaen brandeja ainakin kolmella tasolla. Jutut myyvät 1) lehtiä, 2) esityksiä ja 3) teatterilaisia itseään.** Lisäksi ne myyvät välillisesti myös kaikkia muita lehdissä esiintyviä brandeja ja ajatuksia. Otan tähän diskurssien analyysissä jonkin verran kantaa. Aineistoni on kuitenkin sen verran suppea, että en pysty tämän otoksen avulla ehdottamaan yksittäisille lehdille tai näyttelijöille brandisisältöjä, niitä ytimiä, joita viestinnällä rakennetaan. Se vaatisi esimerkiksi näyttelijöiden osalta tarkasteluun kaikki teatteriroolit, elokuvat, lehti- ja radiohaastattelut, mainokset jne. Mikäli taas haluaisin ottaa kantaa tutkimieni lehtien brandeihin, joutuisin nyt käsissäni olleen aineiston lisäksi tarkastelemaan kyseisen median historiaa, muita juttuja, mainontaa jne. Tyydyn työssäni vain viittaamaan mahdollisiin brandia rakentaviin tulkintoihin.

Esimerkkinä monitasoisesta brandien myynnistä haluan kuitenkin tuoda esiin niinkin arvostetun median kuin Helsingin Sanomat myymässä ylikansallista brandia, suomalaista artistia, oheistuotteita, tv-ohjelmaa ja miksei myös jutun

kirjoittajaa kulttuuritoimittajabrandina _ sellaisiakin on, ajatellaanpa vain Jukka Kajavaa. Kaupallisten ja muiden mediaesitysten rajat ovat nykyisin epätarkkoja, tässä jutussa myyminen tapahtuu kaupallisuutta kritisoivassa diskurssissa koko sivun jutussa Idols-kilpailusta (Helsingin Sanomat 2004a):

Formaatin nerokkuus paljastui. BMG pääsi tekemään markkinatutkimusta, jossa testattiin laulajia suuren yleisön edessä, ja yleisö maksoi siitä. Fremantle Entertainment teki menestysohjelman. MTV3 ja Subtv keräsivät paljon katsojia ja mainostajia. Laulajan urasta haaveilevat nuoret saivat julkisuutta ja lehdet hyviä lööppejä. Kaikki voittivat. (Helsingin Sanomat 2004a)

Vaikka en työssäni pysty osoittamaan analysoimieni lehtien juttuvalintojen ja median brandiytimen suoranaista yhteyttä, enkä siihen edes pyri, pidän kuitenkin brandin rakentamista perustavana syynä lehtien valinnoille. Mielestäni lehti loppujen lopuksi elää brandisisällöstään: kuluttaja ostaa mieleisensä, omaan minäkuvaansa sopivan brandin ja mainostajat sijoittavat omat brandinsa oikeaan keskusteluympäristöön, jossa halutut kuluttajat liikkuvat.

5 MARRASKUUN 2002 LEHTIAINEISTON KUVAUS

5.1 Juttujen määrä ja luokittelu

Aineistoni koostui marraskuun 2002 suuren yleisön sanoma-, aikakaus- ja iltapäivälehdistä, joista löytyi **yhteensä 389 teatterista tai kotimaisissa teatterissa työskentelevistä henkilöistä kertovaa juttua**. Rajasin aineistostani pois elokuva- ja tv-sivuilla olevat artikkelit, sillä ne on lukijan helppo mieltää elokuvaa tai televisiosarjaa mainostavaksi aineistoksi. Sen sijaan artikkelit, jotka kertoivat elokuvasta tai televisio-ohjelmasta lehtien muissa osastoissa ovat analyysissäni mukana. Analyysiin poimitut jutut käsittelivät kotimaisia esiintyjä ja esityksiä, jotka on nähty Suomessa.

Vaikka puhun täsmällisesti 389 lehtijutusta, voisi toisin luokitellen päätyä samasta lehtiaineistosta toiseenkin juttumäärään. Aikakaus- ja iltapäivälehtien juttujen laskemista vaikeutti juorujuttujen eli ns. papparazzi-sivujen sirpaleisuus: oli vaikea päättää, mistä yksi juttu alkaa ja mihin toinen päättyy. Ratkaisin tämän ongelman niin, että kunkin lehden juorusivusto on yksi juttu, kun taas esimerkiksi Anna-lehden teatterisivun jokainen miniarvostelu on otettu mukaan omana juttunaan. Aineistoni niin sanotut kiertohaastattelujutut, on laskettu mukaan yhtenä juttuna, vaikka niiden otsikoinnissa ja taitossa olisi käytetty niin sanottua kainalojuttutekniikkaa, jossa yhden pääaiheen alta löytyy ikään kuin useita pieniä juttuja. Tässä yhteydessä olen käyttänyt lukumääräkriteerinä aihetta, en otsikoita. Olen koonnut oheiseen taulukkoon juttujen sijoittumisen lehdittäin.

Taulukko 2

Lehtien kappalemäärät ja analysoidut juttumäärät

Lehti	Kappaleet	Jutut
Ilta-Sanomat	26	58
Iltalehti	25	62
Anna	5	22
Apu	5	15
Me Naiset	5	18
HS Kuukausiliite	1	3
Seura	5	12
Suomen Kuvalehti	5	7
Turun Sanomat	30	59
Aamulehti	29	64
Helsingin Sanomat	29	69
Yhteensä	165	389

Lehtijuttuja kirjoitettaessa ja luettaessa osa merkityksen luomista on jutun julkaisevan osaston valinta sekä juttutyypin, genren valinta. Ymmärrän genren Seija Ridellin esityksen mukaisesti (Ridell 1993 ja Ridell 1994, 137_154, Lehtonen 1996, 182_185) tekstiluokaksi, jonka jäsenillä on tietyt yhteiset ominaisuudet. Yksittäisellä tekstillä ei välttämättä ole kaikkia luokan tyypillisiä ominaisuuksia, mutta niitä on tarpeeksi, jotta tekstin vastaanottaja tunnistaa genren. Tuotamme ja tulkitsemme tekstiä aina tietyn genren sisällä ja kyky määritellä genre on osa kulttuurista lukutaitoamme. Niinpä aikuiselle lukijalle on esimerkiksi erottelu juorupalstan julkkisjutun ja kulttuurisivun ohjaaja-haastattelun välillä selvä automaattisesti, niiltä odotetaan eri asioita.

Seija Ridell (1993, 8_9) kirjoittaa genrestä tapana tarkistella sekä tuotannon että vastaanoton lainalaisuuksia. Riippuen tavasta käyttää genre-käsitettä, sillä tarkoitetaan tekstiä tai jopa koko merkityksenannon kontekstia. Hän lainaa David Morleytä, joka määrittelee genren:

merkityksen tuotannon säännöiksi, jotka säätelevät merkkien yhdistelyä määrättyihin muotoihin. Nämä muodot asettavat puitteet sille, miten tekijät tuottavat tekstejä ja miten yleisöt niitä lukevat. (Ridell 1993,8)

Ridell pohtii myös kysymystä miesten ja naisten genreistä. Hänen mukaansa niin sanottua naisten genreä esimerkiksi televisio-ohjelmissa edustaisi melodraama tai saippuaopera ja taas miesten genreä uutis- ja ajankohtaisohjelma. Kun siirrän tämän ajatuksen lehdistön piiriin, toimii juttua laajempi genrejako lehtityyppien välillä mielestäni seuraavasti: Naistenlehdet ovat selvästi naisisia, iltapäivälehtiä ja perhelehtiä tuotetaan ja vastaanotetaan sukupuolesta riippumatta. Sanomalehdissä genrejako kulkee lehden sisällä: kulttuuri on enemmän naisinen osasto kun taas urheilu on enemmän miehinen (vrt. Helsingin Sanomien Osastojen lukeminen -tutkimusraportin mukaan kulttuurisivuja seuraa 68% miehistä ja 78% naisista, urheiluosastoa 61% miehistä ja 45% naisista, kulttuuriosaston lukijat ovat useammin yli 40-vuotiaita kuin alle).

Käytän ajatusta genrestä analysoimieni juttujen luokittelun pohjana. Turvaudun kuitenkin genren sijasta nimitykseen **juttutyyppi**, sillä näin terminologiani vastaa arkiajattelun tapaa luokitella journalistista sisältöä. Arkiajattelu on ohjeenani siksi, että en hyödynnä genre-käsitteen historiallista tai teoreettista latausta karkeaa luokittelua syvemmästi. Luokittelussani huomioin jutun sijoituksen lehteen, jutun asiasisällöin sekä esitystavan kielenkäyttöineen ja taittotapoineen. **Käyttämäni juttutyyppiluokat ovat: juorujuttu, reportaasi, kiertohaastattelu, uutinen, henkilöjuttu, arvostelu, puffi- tai ennakkojuttu, kolumni, keskustelu, pakina ja muu juttu.**

Analysoimani aineisto oli sikäli selkeälinjaista, että sanomalehtien teatterijutut oli miltei poikkeuksetta sijoitettu kulttuuriosastoon tai päivän tapahtumista kertovaan, Minne mennä tänään? -tyyppiseen osastoon. Suurin osa sanomalehtien jutuista oli esitysten ennakkojuttuja eli puffeja, arvosteluja tai teatteria koskevia uutisia. Aikakaus- ja iltapäivälehdistä teatteriin liittyviä juttuja taas saattoi löytää miltei kaikkialta muualta paitsi urheiluosastolta, ja näissä lehdissä aineisto oli pääosin viihdyttävää "human interest" -aineistoa.

Omat teatteri- tai kulttuuripalstansa oli sanomalehtien lisäksi Annalla, Ilta-Sanomilla ja Suomen Kuvalehdellä (yhdessä numerossa).

Juttujen tyypittely asiasisällön perusteella puhtaasti tietyn luokan jutuksi oli vaikeaa muiden paitsi perinteisten arvostelujen osalta. Aineisto sisälsi esimerkiksi vain vähän uutisia, joissa ei olisi ennakoitu esityksen valmistumista tai henkilöjuttuja, joissa ei olisi kerrottu meneillään olevasta esityksestä. Myös reportaaseiksi luokittamani jutut liittyivät yleensä myyntiin tulevaan esitykseen. Tein kuitenkin viitteenomaisen jaon eri luokkiin, sillä sen avulla pystyin helpommin hahmottamaan sisältöjen painotuksia yleensä. Luokittelu auttoi myös valitsemaan teemat ja jutut tarkempaan tarkasteluun.

Taulukko 3

Lehdet ja juttutyypit

Lehti	Juoru	Repor	Kierto	Uutis	Haast	Arv	Puffi	Ko/Ke	Muu
IS	13	2	7	6	17	5	8	-	-
IL	16	8	3	6	13	-	8	2	1
AN	8	1	2	1	4	-	5	1	
APU	4	2	3	-	5	1	-	-	-
MN	6	1	-	-	6	-	4	-	1
KL	1	1	-	-	1	-	-	-	-
SE	3	1	1	-	4	-	3	-	-
SK	-	2	-	1	1	-	2	-	-
TS	1	7	-	14	8	16	12	1	
AL	-	11	-	16	6	15	12	4	-
HS	-	5	-	21	7	17	8	10	1
Yht.	52	41	16	65	72	54	62	18	3

N= 389

IS=Ilta-Sanommat, IL=Iltalehti, AN=Anna, MN=Me Naiset, KL=HS Kuukausiliite, SE=Seura, SK=Suomen Kuvalehti, TS=Turun Sanomat, AL=Aamulehti, HS=Helsingin Sanomat

Juoru= "Papparazzi"-palsta, joissa kuvia ja kuvatekstejä julkisjuhlilta ja ensi-illoista
 Repor= Reportasijuttu, joka käsittelee teatteriin liittyvää ilmiötä, ei henkilöhaastattelu
 Kierto= Kiertohaastattelu, julkisuuden henkilöiltä kysytään esim. autoista, joululahjoista yms.
 Uutis= Uutinen tapahtumasta tai esim. näyttelijän saamasta palkinnosta tai tunnustuksesta
 Haast= Henkilöhaastattelu
 Arv= Arvostelu esityksestä

Puffi= Ennakkojuttu esityksestä tai meneillään olevan esityksen kertominen menovinkkinä
 Ko/Ke= Kolumni, pakina tai keskustelupuheenvuoro, myös yleisönosasto
 Muu= Esimerkiksi muotijuttu, jossa näyttelijät malleina tai äänestys vuoden nuoresta miehestä

Suurimmassa osassa aineistoani asioita käsiteltiin henkilön kautta. Kun juttuja yhteensä oli materiaalissani 389, oli ilman henkilönäkökulmaa toimivia **ei-henkilöjuttuja 193**. Näistä valtaosa oli ennakkojuttuja esityksistä tai kritiikkejä.

Taulukko 4

Ei-henkilöjuttujen tyypit ja määrät

Juttutyyppi	Määrä
Reportaasi	21
Uutinen/joista ilman mainintaa esityksestä	59/37
Arvostelu	55
Kolumni tai keskustelu	14
Ennakkojuttu	39
Pakina	4
Muu	1
Yhteensä	193

N=389

Suurin osa ei-henkilöjutuista löytyi päivittäisistä sanomalehdistä (lista liitteessä 1). Esittelen seuraavaksi päivälehtien teatterijuttujen sisältöä, joka pääosin koostui näistä ei-henkilöjutuista. Käyn tämän osan aineistoani läpi pinta-puolisesti, sillä näissä päivälehtien jutuissa noudatettiin kulttuurisivujen juttutraditiota, jota on käsitelty useissa muissa tutkimuksissa (ks. esim. Linko 1990, Leppäjärvi 2003, tv-draamojen kritiikistä esim. Ruoho 2001).)

5.2 Päivälehtien kulttuurisivujen aineisto

Pro graduni aineistona oli yhteensä 389 lehtijuttua, joista **perinteisissä, aamulla ilmestyvissä sanomalehdissä oli 88**. Näistä valtaosa sijoittui kulttuuriosastolle ja päiväyri-tyyppisille sivuille, jolloin kyseessä olivat menovinkit tai syntymäpäivähaastattelut. Kuten aikaisemmin totesin, jätin tarkemman analyysini ulkopuolelle perinteisen kulttuurijournalismin teatterikritiikin, jota on tutkittu toisaalla (kts. esim. Linko 1990, Leppäjärvi 2003, Ruoho 2001)

Taulukko 5

Päivälehtien kappalemäärät ja analysoidut juttumäärät

Lehti	Kappaleet	Jutut
Turun Sanomat	30	59
Aamulehti	29	64
Helsingin Sanomat	29	69
Yhteensä	88	192

N=389

Mielestäni Helsingin Sanomat, Turun Sanomat ja Aamulehti näyttivät sivuillaan teatterin lähinnä esityksinä ja näyttelijät osana teatterin toimintaa.

Teatterista ja teatterilaisista kirjoitettiin aineistoni kolmessa perinteisessä sanomalehdessä pääasiassa kulttuurisivujen puitteissa. Näyttelijät olivat yleensä teatterinäyttelijöitä, juttuja elokuvista julkaistiin näissä lehdissä huomattavasti vähemmän kuin aikakaus- ja iltapäivälehdissä. Tulkitsen tämän johtuvan päivälehtien pitkästä sivistämis- ja kritiikkiperinteestä: teatteri esitellään ikään kuin sivistävänä harrastuksena ja kritiikeissä kerrotaan, minkä verran sivistävää arvoa kullakin esityksellä ammattikriitikon mielestä on. Koska kyse on ikään kuin sivistystoiminnasta, voitiin myös teatteriesitysten mainontaa tehdä journalistisessa muodossa.

Journalistinen **ennakkomarkkinointi** näyttäisi olevan sallittu juttutyyppeillä kulttuuri- ja urheilusivuilla (osittain myös kansalaistoimintaa l. ei-kaupallista toimintaa esittelevillä tapahtumasivuilla). Näin siitäkin huolimatta, että merkittävä osa kulttuuri- ja urheilutapahtumista on normaalia liiketoimintaa,

jonka tarkoituksena tuottaa omistajilleen voittoa, ja jonka suoria kilpailijoita ovat muut vapaa-ajan palvelut. Menettelyn erityisyyden havaitsee vasta sitten kun siirtää tämän toimintatavan muuhun ympäristöön. Diskurssin vaihdoksesta saa mainiosti kuvan Pekka Seppäsen (Talouselämä 2003) kolumnitekstistä, jossa hän on korvannut kapellimestari Jukka-Pekka Sarasteen konsernijohtaja Björn Wahlroosilla:

"Björn Wahlroos. Mikä karisma. Halu. Näkemys.---Harvoin, kovin harvoin pelkkä konsernijohtajan katsominen saa ihon nousemaan kananlihalle. Aina Wahlroos on tehnyt työnsä mestarillisesti, mutta oli onni saada olla läsnä todistamassa hänen hyppyään vieläkin kirkaammin loistavaan tähteen." (Talouselämä 2003, 122)

Jos on vaikea tottua lukemaan yritysjohtajasta taiteesta tutussa diskurssissa, yhtä vaikeaa oli ensilukemalla mieltää uutiseksi fiktiivisen hahmon kuolemaa. Marraskuuhun 2002 aineistoon osui roolihenkilö Mimmin poistuminen Kotikatu-tv-sarjasta ja asia sai uutismaisen huomion iltapäivälehdissä ja Aamulehdessä. (Liite 1: Iltalehti 21.11. 2002, Ilta-Sanomat 21.11. ja 23.11. 2002, Aamulehti 22.11.2002). Jutun sijoittuminen uutissivulle ja otsikointitapa siirsivät sen genreen, jossa on totuttu ottamaan vastaan merkittävistä tapahtumista kertovia sisältöjä. Genren vaihdos teki uutisen kohteesta ikään kuin meidän kaikkien elämässä merkittävän henkilön, läheisen tai naapurin. Aihe otsikoitiin uutisten tapaan:

Sarjassa eletään dramaattisia ja peruttamattomia hetkiä. Suosikkiahmo jättää hyvästit Kotikadulle. (IL 21.11. 2002)

Kotikadun Mimmi kuolee tänään. (IS 21.11.2002)
Mimmin kuolema järkytti Kotikadun katsojat. (IS 23.11. 2002)

Kotikadun Mimmi poistui suosikkisarjasta (AL 22.11. 2002)

Kun pohdin tarkemmin, mistä Mimmin kuoleman nouseminen uutisotsikoihin kertoo, päädyin kysymykseen samaistumisesta. Kotikatu on sarja, joka esittelee

tavallisen suomalaisen elämää. Ilta-Sanomien mukaan kuolemajakso keräsi jopa 931 000 tv-katsojaa, se oli siis merkittävä yhteinen puheenaihe.

Perinteisessä **kulttuurin diskurssissa** aineistossani pohdittiin teatterin arvoja sekä Reko Lundanin ja Juha Lehtolan laitosteattereita arvostelevan kirjeen takia (Liite 1 Helsingin Sanomat 12.11.) että Turussa kokoontuneen teatterikonferenssin arvokeskustelujen takia (Liite 1 Turun Sanomat 26.11. ja 27.11.) Tämä keskustelu jäi kuitenkin pienen yleisön sisäiseksi pohdinnaksi, sillä kaikki kirjoittajat olivat teatterin ammattilaisia ja jutut alan ammattilaisille suunnattuja. Esimerkiksi reportaaseja tai haastatteluja ei tästä aihepiiristä tehty. Tematiikka tosin tuli esiin ohjaaja Ralf Långbackan ja teatterinjohtaja Kari Rentolan syntymäpäivähaastatteluissa, joissa Långbacka otti kantaa taiteellisen teatterin puolesta viihdettä vastaan.

Teatterit ovat taantuneet Långbackan mielestä Suomessa 1950-luvulle ja siihen, mistä aikoinaan epätoivoisesti yritettiin päästä eroon: viihteen, puisevien klassikoiden ja kaikkea kaikille -ajattelun hallitsemiin ohjelmistoihin. / HS 16

1950-luvulla tehtiin ajanvieteteatteria ja mahtipontisia klassikoita. Teatterit juoksevat yleisön kuviteltujen toiveiden perässä. Kokemus kuitenkin sanoo, että näytelmät, jotka puhuttelevat ihmistä, keräävät suuria yleisöjä. / TS 49

Taiteen on saatava aikaan se, että ihmiset tulevat katsomaan teatteria. / TS 49

Kulttuurin diskurssi koostui tarkastelujaksollani perinteisistä korkeakulttuurin nmerkityksistä, mutta siinä näkyi myös oireita sekoittumisesta taiteelle vieraisiin diskursseihin. Vuosituhannellemme oireellisesti sisään näyttäisi olevan hiipimässä **taloussivuilta tuttu puhetapa** ja merkitysavaruus. Teatterinjohtajan haastatteluissa esityksellä on "elinkaari" aivan kuin kulutustavaralla, ja sillä on sesonkinsa _ jonka jälkeen seurannee alennusmyynti:

"Teatteriesitysten elinkaari on lyhentynyt, sitä sanovat kaikki teatterinjohtajat. Sen huomaa esimerkiksi siitä, että kevään ensi-iltoja on todella vaikea saada menemään syksyllä. Katsojat haluavat nähdä koko ajan uutta, heille esitys on sesonkituote", Kari Rentola sanoo. / HS 12

Lahden kaupunginteatterissa on käynyt noin 110 000 katsojaa vuodessa. "Sen saavuttaminen on vaikeaa ilman musikaalia." / HS 12

Musikaali on vain yksi teatterin lähes kymmenestä vuosittaisesta esityksestä, mutta se saattaa kerätä jopa puolet kaikista lipputuloista. / HS 12

Talouden diskurssille ovat tyypillisiä määrälliset ilmaisut ja mielestäni onkin luonnollista, että talous näkyy kulttuurin diskurssissa ensimmäisenä numeeristen ilmausten yhteydessä, sillä kulttuurissa määrä on liittynyt pätevään perusteluun jo ennen rahan tuloa kriteeriksi. Kulttuurisivuilla teatterin onnistumisesta tai epäonnistumisesta on aina puhuttu **yleisömäärien** kautta. Katsojista puhuminen tuntuisikin äkkipäätään mahdolliselta sillalta teatterin taiteellisen henkilökunnan ja talousjohdon välillä. Mutta _ yleisökäsitteellä on mielestäni erilainen merkityssisältö taiteilijoiden ja talousjohdon kielenkäytössä. Näyttelijöille yleisö on katsojia, ihailijoita, kun taas johtajille he ovat asiakkaita, maksavia katsojia. Tässä siis diskurssit eroavat: taiteilijat suhteuttavat asian omaan esiintymiseensä ja suosioonsa, talousjohtajat tuloihin ja kannattavuuteen. Tämä taas näyttäisi olevan taiteilijoille täysin mahdoton merkitysavaruus:

Tulosvastuun tultua teatteriin piti alkaa tuottaa näennäistä, nopeaa sarjatuotetta. On saatu Housut pois -kavalkadit ja ajatellaan, että ne ovat jotain suurta. / AL 1

Raha on kuitenkin kulttuurinkin diskurssissa merkityksellinen suure, vaikka tällöin siihen liittyy voimakkaasti ajatus avustuksesta, ei työn vastikkeesta. Tarkastelujaksooni sisältyi keskustelu valtion kulttuurimäärärahojen mahdollisesta pienentämisestä vähäisen veikkausvarakertymän takia. Tämä oli jakson näkyvin teatteria koskeva uutisaihe, jota käsiteltiin myös kulttuurisivujen

ulkopuolella (Reko Lundánin esikoisromaanipalkinnon ja Finlandia-palkintoehdokkuuden ohella). Kulttuuriväki heräsi puolustamaan leipäänsä, uhkasihan Kansallisteatteria ja oopperaa henkilökunnan määräaikainen lomautus, tai näin ainakin kulttuuritoimittajien jutut antoivat ymmärtää. (ks. Liite 1: Aamulehti, Helsingin Sanomat, Turun Sanomat ja Ilta-Sanomat 20.11._30.11.) Eniten määräraahaleikkauksen uhasta kirjoittivat Sanoma Osakeyhtiön lehdet, joista Helsingin Sanomat keskittyi kulttuurisivuillaan kertomaan asian virallisista taustoista ja Ilta-Sanomat antoi paheksunnalle myös kansan tuntemat kasvat:

Teatterinjohtaja Marja-Liisa Nevala vetoaa suomalaisiin:

LOTOTKAA Kansallisteatterin talous kuntoon!

(Ilta-Sanomat 30.11.2002, 2_3)

Näyttelijät raivostuivat päättäjille

Andrei Sandberg: Todella Raakaa!

Katariina Kaitue: Olen tyrmistynyt!

Esko Salminen: Turhauttavaa ja masentavaa

Martti Suosalo: Häpeällistä toimintaa!

Hannele Lauri: Törkeää ja järjetöntä!

(Ilta-Sanomat 30.11.2002, 30_31)

Määrärahakirjoittelun lisäksi muita useamman jutun aiheuttaneita kulttuurisivujen aiheita oli KOM-teatterin näytelmä *Baikalin lapset*. Se oli esimerkki jo historiaan painuneesta kulttuuridiskurssin vivahteesta, jossa vaikutteita merkityksiin oli poimittu politiikan kielestä. Baikalin lapset -esitys herätti muistelemaan taistolaisilmiötä sekä KOM-teatterin historiaa. Kulttuurisivuilla ammattilaisten käymän taidekeskustelun lisäksi kommunismin paluu näyttämölle aiheutti myös yleisöpuheenvuoroja. Niissä epäiltiin nykyisen kulttuurieliitin toimivan edelleen vasemmistolaisena "hyvä veli" -kerhona (ks. liite 1 Aamulehti, Helsingin Sanomat ja erityisesti Aamulehti Kesävuori, Saara. *Politiikka välineenä eduntavoitteluun* 10.11. 2002). Vaikka vasemmistolaisuutta käsiteltiin lehdissä useamman jutun verran, jäi poliittinen diskurssi teatterin yhteydessä kuitenkin kuriositeetiksi, jonkinlaiseksi muistumaksi 1960_70-luvuilta.

Kun aineistossani kulttuurisivujen ulkopuolinen julkisuus koski yleensä populaariksi laskettavaa kulttuurin muotoa (ks. Lehtonen 1996, Grossberg 1995, 24_25) **oli kulttuurisivujen puheen konteksti korkeakulttuurinen ja sivistävä.** Kulttuurisivujen traditiota noudattavat jutut olivat mielestäni **puhetta tosissaan olemisesta. Ne tarjoilivat teatterin ja näyttelijän kohteena, joka ottaa tuleen ottaa vakavasti ja joka on jotain muuta kuin arjesta kotoisin oleva ilmiö.** Viihteellisyys esiintyi ainakin marraskuussa 2002 päivälehtien teatterikirjoittelussa epäilyttävänä ominaisuutena, jota esityksissä sai olla vain jos niissä on myös vakavaa sisältöä. Sisällön arvon määrittäjinä toimivat juttujen perustella ammattilaiset.

Vakavan taiteen tunnusmerkki on mielestäni jo siitä kertovien juttujen sijoittaminen juuri kulttuurisivuille. Myös siellä julkaistavassa aineistossa käytettiin havaintojeni mukaan jutun sisäisiä merkitsemistapoja. Keino merkitä teatteri "viralliseksi teatteriksi" oli mielestäni kulttuurisivujen kritiikkien ja merkkipäivähaastattelujen tapa esittää jutun ohessa tietoruutu, jossa esiteltiin esityksen tekijät tai syntymäpäiväsankarin historia. Se oli aivan kuin **tuoteseloste**, joka kertoo esityksessä olevan vain "sallittuja aineisosa" tai sen voisi myös nähdä maahantuojan, valmistajan ja jakelijan allekirjoituksena kuin kulutustavaran kyljessä ikään. Tuon tuoteselosteen ansiosta esityksen katsomista harkitseva kuluttaja voi vakuuttua aitoudesta.

Kulttuurisivujen teatteri näyttäytyi aineistossani näytöksinä, arvoina ja keskusteluna todellisesta taiteesta ja viihteestä sekä rahanjaosta. **Itse eletty ja tehty teatteri kukoisti kulttuurisivujen ulkopuolella.** Turun Sanomat ja Aamulehti (Liite 1) julkaisivat juttuja myös harrastajatoiminnasta _ ja ne antoivat toisinaan harrastajille miltei korkeakulttuurisen statuksen käyttämällä jutuntekijöinä myös kulttuuritoimittajia ja sijoittaessaan ennakkojutut ja kritiikit kulttuurisivuille. Palstatilaa saivat yhtä lailla aikuisten kuin lastenkin esitykset,

ja keskusteluun nostettiin myös teatterin merkitys kasvattamisessa ja ihmiseksi kasvamisessa (Liite 1 Turun Sanomat 1.11. ja 2.11., Aamulehti 24.11.).

Helsingin Sanomat ei julkaissut Ylioppilasteatterin esitysarvioinnin ja Helsingin kaupunginteatterin kummikoulun esityksen ennakkopuffin lisäksi ainuttakaan harrastajateatterista kertovaa juttua. Huomioarvoista oli, että kerran viikossa ilmestyvä, erityisesti nuorten suosimia vapaa-ajantoimintoja kommentoiva Helsingin Sanomien Nyt-liite ei sisältänyt marraskuussa 2002 ainuttakaan juttua teatterista. Tiedustellessani joulukuussa 2002 puhelimitse syytä menettelyyn silloiselta toimituksen esimieheltä Jari Lindholmilta (sitten Seuran päätoimittaja) hän sanoi teatterijuttujen olevan päälehden kulttuuri-osaston aineistoa. Syyksi Lindholm mainitsi tilanpuutteen. Linjanveto siirtää näyttämötaiteen oopperan, sinfonioiden, taidenäyttelyjen ja baletin seuraan, ja nuorten suosimaan liitteeseen jäivät pelit, rock, kirjallisuus, elokuva ja muu populaari aineisto. Tämä ei mielestäni voi olla vaikuttamatta teatterin suosioon nuorten keskuudessa – varsinkin kun Helsingin Sanomat on alueensa ylivoimainen valtalehti, joka kaihtaa myös itse tehdyn teatterin näkymistä palstoillaan.

5.3 Teatterilaiset myymässä lehtiä ja esityksiä

Juttuja, joissa sanottava esitettiin henkilön avulla oli 389 jutun aineistossani 196. Näistä miltei kaikki löytyivät aikakaus- ja iltapäivälehdistä ja kulttuurisivujen ulkopuolelta niissäkin lehdissä, joissa oli oma kulttuuriosasto. Analysoimissani jutuissa esitettiin henkilön kautta esityksiä, elokuvia, televisio-ohjelmia, uusia ravintoloita, ihmissuhteita, isänpäivän viettoa, mielipiteitä

autoista jne. Otin kaikki henkilönäkökulmasta kirjoitetut jutut (196 kpl) erikseen tarkasteltaviksi. Aineistosta analysoin teemojen ja diskurssien kannalta tarkimmin laajat **haastattelujutut, joita kertyi yhteensä 53 kappaletta**, joista 22 miesten ja 31 naisten haastatteluja (kolmessa mukana myös saman perheen toinen jäsen). Näistä pidemmistä haastatteluista tarkemmin jaksossa 6 , jossa käsittelen haastatteluja sekä ammatillista diskurssia ja julkkisdiskurssia.

Kun mietin tarkemmin aineistoni kaikkien teatteria tai näyttelijöitä käsittelevien juttujen sisältöjä ja vastaanottoa, ovat mielestäni Irma Kaarina Halosen (2003) tekemät huomiot julkisuuden sukupuolittuneisuudesta mainitsemisen arvoisia. Kirjoittaessaan Tiedotustutkimus-lehdessä hän siteeraa mediatutkija Jostein Gripsundia, joka tekee eron kulttuurisen julkisuuden ja poliittisen julkisuuden välille. Nämä ovat kehittyneet erillisinä sfääreinä, ja näistä kulttuurisen alueen tuotantoon ja kulutukseen ovat osallistuneet naiset, palvelusväki ja työläiset enemmän kuin miehet, ja jonka piirissä emotionaalisuus on näytelty merkittävää osaa. Halonen esittelee mediajulkisuuden kerrostumat, jotka määrittelevät tuotantoa ja mediassa esiintyviä jäsenyksiä:

* **Uutisjulkisuus**, viralliset selonteot, asiajournalismi eli "julkistettu julkisuus", journalistisesti tärkeäksi arvostettu julkisuuden alue.

* Julkisten henkilöiden yksityiselämä, julkkisjuorut, sensaatiot, eli "**julkistettu yksityisyys**", joka on lähinnä populaarijournalismin journalistisesti vähemmän tärkeäksi arvostettua aluetta.

* Intiimi, törky, tabut, **ei julkiseksi tarkoitettu yksityisyys**, joka tavallaan "odottaa" pääsyään julkisuuteen ja pulpahtelee esimerkiksi *Jackass*-tyyppisten tositelevisiosarjojen muodossa mediaan.

* Se, mikä ei päässyt julkisuuteen syystä tai toisesta, mikä on vasta kehkeytymässä, sensuroitu tai vaiennettu julkisuuden puoli, "**julkistamaton**".

(Halonen 2003, 71_72, lihavoinnit kirjoittajan)

Aineistoni henkilöjutut sijoittuisivat mielestäni Halosen esittelemässä jaottelussa "julkistetun yksityisyyden" piiriin. Perinteinen teatterikritiikki ja kulttuurisivujen anti taas olisi "julkistettua julkisuutta" ja 7 päivää -lehden tyyppinen aineisto "intiimiä, törkyä ja tabuja", aineistoa, jonka tehtävänä on pulpahdella esiin. Julkistamatonta on ihmisten yksityiselämä, jota eletään yksityisyydessä eikä reperesentoida lehdistössä.

Halosen (2003) esittämässä jaottelussa on läsnä kolme mediatuotteen mahdollista sisältötyyppiä: uutismaisuus, taustoittavuus ja viihdyttävyyys sekä arvottaminen. Riippuen median valitsemasta kilpailustrategiasta, mielestäni sisältötyyppejä painotetaan eri tavoin. Sanomalehdet kilpailevat useimmiten uutisilla, aikakauslehdet taustoilla ja viihdyttävyydellä ja iltapäivälehtien tuotelupaus sisältää uutisia, viihdettä ja arvottamista. Näyttelijöistä ja teatterilaisista kertova aineisto oli mielestäni useimmiten viihdyttävää ja arvottavaa.

Viihdyttävyyys ja arvottavuus _ ja tietysti myös uutismaisuus, vaikka ei minun aineistossani _ ovat helposti henkilöjuttuihin liitettäviä ominaisuuksia myös teatterilaisista kirjoitettaessa. Lukijat etsivät mielestäni luettavaa tietoisina näistä näkökulmista ja he tarttuvat lehtiin sitä hanakammin, mitä enemmän lupaus viihteestä, asenteista tai uutisista lehti viestii. Kuten mainoksissa, on mielestäni lehtimarkkinoinnissakin helppo esittää tällaisia merkityksiä tunnettujen henkilöiden kautta..

Henkilöiden avulla asioita esitellään erityisesti lehdissä, jotka löytävät suuren osan lukijoistaan irtonumero-ostajista, sillä henkilökuva on nopeasti tajuttavissa kaupan kassan vierellä tai kioskin hyllyssä. Kävin erikseen läpi tällaisiksi heräteostoherkiksi katsomani aikakauslehdet ja iltapäivälehdet **kansiaiheid** kannalta. Analyysissäni havaitsin, että lehtien kansiin, mielestäni voimakkaimmin lehden brandia luonnehtivaan paikkaan, nousivat aineistossani teatterilaisten elämästä hyvin ennakoitavissa olevat aiheet: rakkaus,

paljastukset ja kauniit naisnäyttelijät. Joukkoon mahtui myös kaksi sesonki-tuotetta: isänpäivähaastattelu ja joululahjavinkkejä jakava kiertoaastattelu. Mikään näistä kansiaiheista ei ollut sellainen, että haastateltavan teatterilaisuus olisi ollut välttämätön ominaisuus aihen toteutumiselle.

Kuten oheen liitetystä kansiaihetaulukosta (taulukko 6) käy ilmi, ovat heräte-ostoon houkuttavat aiheet iltapäivä-, perhe- ja naistenlehdissä hyvin saman tyyppisiä.

Taulukko 6

Näyttelijät lehtien kansissa marraskuussa 2002

Lehti	Näyttelijä	Kannen otsikko
Ilta-Sanomat 4.11. 2002	Sanna Luostarinen, pikkukuva	Salkkaritähti huumattiin ravintolassa
Ilta-Sanomat 18.11. 2002	Ritva Oksanen, pääkuva	Ritva Oksanen kertoo rankasta elämästään: Juominen ajoi minut itsemurhan partaalle Näyttelijän elämäkerta paljastaa myös kuuluisuuden rankan puolen
Iltalehti 6.11. 2002	Mikko Nousiainen ja Petra Karjalainen, pikkukuva	Mikko Nousiainen ja Petra Karjalainen kihloihin
Iltalehti 7.11. 2002	Irina Björklund ja Peter Franzén, pikkukuva	Irina ja Peter laulavat dueton
Iltalehti 8.11. 2002	Jukka-Pekka Palo ja Ilkka Heiskanen, pääkuva	Jukka-Pekka Palo ja Ilkka Heiskanen tappelivat Poliisi paikalle
Iltalehti 9.11. 2002	Anu Hälvä, pääkuva	Anu Hälvä palaa julkisuuteen "Olen iloinen, että sain perheen"
Iltalehti 12.11. 2002	Jukka-Pekka Palo ja Ilkka Heiskanen, pikkukuva	Tv-tähtien tappelu poliisin tutkittavaksi
Iltalehti 11.11. 2002	Emilia Pokkinen, pikkukuva	Emilia Pokkinen palasi mammalomalta
Iltalehti 16.11. 2002	Irina Björklund, pääkuva Esko Nikkari, pikkukuva	Irina Björklund tapasi taas mielensä. Kahden kuukauden odotus on ohi Esko Nikkari: Rattijuopumus oli nolo juttu
Iltalehti 28.11. 2002	Jukka-Pekka Palo ja Ilkka Heiskanen, pikkukuva	TV-tähtien tappelu siirtyi syyttäjälle
Iltalehti 30.11. 2002	Hannele Lauri, pikkukuva	Hannele ja Teemu yhteiseen tv-sarjaan?
Anna 28.11. 2002	Reko Lundan (ei kuvaa)	Palkittu kirjailija Reko Lundan
Apu 1.11. 2002	Sinikka Sokka, pikkukuva	Salattujen elämien Sinikka Sokka: Elän rikasta aikaa Alpon rinnalla
Apu 8.11. 2002	Santeri ja Heikki Kinnunen, pääkuva	Santerin vauva on Heikki-vaarin silmäterä. Kinnusia ollaan
Apu 15.11. 2002	Outi Mäenpää, pääkuva	Yksinhuoltaja Outi Mäenpää: "Ilman äitiä en selviäisi"
Apu 29.11. 2002	Hannele Lauri (ei kuvaa)	Arvi Lind, Kari Tapio, Hannele Lauri...Julkisten lahjavihjeet
Me Naiset 31.10. 2002	Heidi Herala (ei kuvaa)	Heidi Herala "Nyt uskallan kapinoida"
Me Naiset 7.11. 2002	Krisse Salminen (ei kuvaa)	Älykäs bimbo Krisse Salminen

Me Naiset 14.11. 2002	Tomi Lauri (ei kuvaa)	Hannele Laurin poika En enää neuvo äitiä miesasioissa
Seura 15.11. 2002	Outi Alanen, pikkukuva	Nakukuvilla kohauttanut Outi Alanen "Minä en hienostelee"
Seura 22.11. 2002	Sanna Saarijärvi, pikkukuva	Rakastuneet Sanna Saarijärvi & Antti "Ikäero ei haittaa"
Seura 29.11. 2002	Hanna-Riikka Siitonen, pikkukuva	Fredin tytär Hanna Riikka Siitonen. Surun ja tuskan varjossa. Uskalsin rakastua tulisesti.

Irma Kaarina Halosen (2003) luokittelun mukaan "törkynä, tabuna ja ei-julki-
seksi tarkoitettuna yksityisyytenä", johon tavallisesti törmää ns. viihdelehdissä,
voitaisiin näytekaukauteni kansiaiheista pitää tappelua, alkoholia ja alasto-
muutta. Ajatukseen paljastuksesta kuuluu mielestäni ajatus yrityksestä salata
jotain. Kuitenkin marraskuun 2002 kansien paljastusaiheiksi luokiteltavista
ainakin alkoholismi- ja alastonkalenterijutut olivat selvästi toimittajan ja
näyttelijän yhdessä laatimia, pohjimmiltaan markkinointijuttuja (toisessa
aiheena elämäkertakirja ja toisessa työtilanne).

Olen viitannut ajatukseen, että **suurin osa teatterista ja näyttelijöistä
kirjoitetuista jutuista on itse asiassa esitysten markkinointiaineistoa**. Jotta
pystyin tarkistamaan oletuksen aineistoni avulla, irrotin materiaalistani kaikki
henkilöjutut ja analysoin, mikä oli kunkin jutun myytävä tuote, mitä ihan
konkreettista, rahalla hankittavaa jutussa ennakoitiin markkinoille tulevaksi tai
jo siellä olevaksi. Poimin liitteeseen 3 kaikki henkilöjutuissa esiintyvät
näyttelijät ja tuotteet, jotka heidän yhteydessään mainittiin (aineistossa ovat
mukana haastattelut ja juorupalstat, mutta ei kulttuurisivujen juttuja). Päädyin
henkilöittäin järjestyttävään aineistoon siksi, että ns. juorupalstoilla ja
haastatteluissa katseen-vangitsija on henkilökuva, joka houkuttelee tekstin
ääreen. Kiinnostuessaan henkilöstä lukija joutuu kiinnostumaan myös
markkinoitavasta asiasta. Liitteessä 3 jäsenystapa on seuraavan kaltainen:

Taulukko 7

Esimerkki henkilöiden ja myytävien tuotteiden listauksesta (liite 3)

HENKILÖ	MEDIA	ESITYS TAI MUU TUOTE
Pääkkönen Jasper	IS 4.11. IS 12.11. Anna 7.11. Seura 8.11.	Solmionäytös Ei mainintaa Solmioliike, Lentävä Pyörätuoli, Pahat pojat -elokuva Muotinäytös, Pahat pojat -elokuva
Pääkkönen Seppo	Me Naiset 31.10.	Muotijutussa mallina
Pöysti Alma	IS 8.11. IL 23.11.	Svenska Teaternin Kick-nuorisomusikaali Svenska Teaternin Kick-nuorisomusikaali
Pöysti Lasse	Kaikkien lehtien nrot.	Finlandia-kirjat
Raunio Johanna	IS 28.11.	Juulian totuudet -tv-sarja
Reimaluoto Taisto	IL 23.11.	Ei ostettavaa

Näytekuukauteni lehdissä esiintyi henkilöjutuissa 135 näyttelijää tai teatterilaista ensisijaisena jutun kohteena (mukana luvussa eivät ole esimerkiksi maininnat rooliluetteloissa tai jutun päähenkilön repliikeissä esiintyvät kolleeganimet). Eniten lehtijuttuja tai juorupalstan kuvatekstejä oli tehty Reko Lundánista (15 kpl), mikä selittyy hänen saamallaan Helsingin Sanomien esikoisromaanipalkinnolla ja Finlandia-palkintoehdokkaudella. Näyttelijöistä mainituimpia olivat Hanna-Riikka Siitonen (10 kpl), Peter Franzen ja Tapio Liinoja (9 kpl). Liitteestä 3 käyvät ilmi kunkin henkilön yhteyteen liittyvät maininnat ja tuotteet. Mikäli varsinaista myytävää ei ole mainittu, on kyseessä esimerkiksi kiertohaastattelu lapsuusmuistoista tai vaikkapa oman huonon työtilanteen valittelu. Tällaisia myymättömiä tapauksia on todella harvassa. Huomioarvoisinta mielestäni tässä listassa on runsas elokuvien ja tv-sarjojen määrä. Tätä selittää mielestäni lehtien ja elokuvatuottajien tiivis yhteistyö, josta myös jutun julkaiseva lehti hyötyy: tv:stä tuttu henkilö myy.

Tarkastellessani **tapahtumia tai tuotteita**, joihin teatterilaiset jutuissa ja juorupalstoilla liittyivät, nousivat marraskuun 2002 suursuosikeiksi Les Miserables -konsertti (23 mainintaa), Ihan kuudessa -jouluvevy (16 mainintaa), Harry Potter -elokuva (14 mainintaa), Salatut elämät -tv-sarja (13 mainintaa), Joulun tähdet -levy (12 mainintaa), TV2:n talviohjelmisto (8 mainintaa), solmiomuotinäytös (8 mainintaa), Kun kuu kutsuu -näytelmä (8 mainintaa, Nimet marmoritaulussa -elokuva, Presidentin itsenäisyyspäivän juhlavastaanotto ja Teaterbåten-musikaali (7 mainintaa kukin), Sedu Koskisen uusi ravintola, uusi Bond-elokuva, Kouluratsastuksen tuki-iltamat, Housut pois -näytelmä ja Tampereen Teatterin Nukkekotit (6 mainintaa kukin). Näiden lisäksi useampia mainintoja keräsivät uudet elokuvat, musikaalit ja tv-sarjat.

Kolmasosan vuodesta olen työtön. Työtarjouksia ei ole tullut yhtään. Olen keski-ikäinen nainen, jolle tarjotaan töitä varsin kapealta genreltä. Hyvä puoli on se, että kun töitä tulee, ne ovat upeita draamarooleja kuten tämä Venny, Sara iloitsee. / IS 28

Omaelämäkerrallinen teatteriesitys ja muistelmat mielessä. Oletko jäämässä eläkkeelle?
Iästähän ei tarvitse kirjoittaa, mutta monet ovat jo tässä vaiheessa eläkkeellä, Mannola naurahtaa. / IS 38

Olen ottanut laskelmaani mukaan vain selkeät kaupallisiksi tulkittavat maininnat, jolloin yllä olevista lainauksista ensimmäinen on mukana Venny Soldanista kertovan tv-sarjan markkinointina ja toinen omaelämäkerrallisen teatteriesityksen markkinointina. Näiden lisäksi markkinoivaksi puheeksi voisi tulkita esimerkiksi keskustelut juhlapukuvalinnoista, kuntoilusta tai esimerkiksi Heidi Heralaa koskevien juttujen kohdalla maininnat naisellisesta vahvuudesta, sillä tarkasteluajankohtanani hän valmistautui esittämään Hertta Kuusista Helsingin Kaupunginteatterin esityksessä (rooli meni sittemmin Heralan raskauden takia Satu Silvolle). Tällaiset elämäntapaa, elämänhallintaa, identiteettiä tai selviytymiskeinoja koskevat jutut ovat tulkintani mukaan usein

niin sanottua brandin laajennusta, josta Kaarina Nikunen on kertonut esimerkin Ally McBeal -tv-sarjan osalta.

Kun Kaarina Nikunen (2002) tarkasteli Ally McBeal-sarjan julkisuutta suomalaisissa iltapäivä- ja naistenlehdissä, hän totesi, että "sarjaa tuotettiin järjestelmällisesti markkinoinnilla ja lehtijuttujen ajoituksella yleiseksi puheenaiheeksi ja sitä kautta suosituksi tv-sarjaksi". Aineistonsa oli vuosilta 1998-2001 ja se sisälsi paitsi suoraan sarjasta kertovia lehtijuttuja, myös juttuja, jotka koskivat anoreksiaa ja sarjan julkisuuden herättämää keskustelua tyttö-naiseudesta. Tämä **aineiston laajennus ohi sarjasta kertovien juttujen on mielestäni brandin rakennusta, josta hyötyvät sekä sarja että jutut julkaiseva lehti**. Nikusen mukaan Ally-jutut voi jakaa karkeasti viiteen osaan: sarjan esittelyt, julkisjutut, naiskuvajutut, elämäntyyli/muotijutut sekä yhteiskunnalliset aiheet (Nikunen 2002, 52). Nämä juttutyypit ovat mielestäni hyvä läpileikkaus naistenlehtien sisällöistä, joiden avulla lehti rakentaa lukijansa kanssa yhteistä keskusteluavaruutta. Kun Ally McBeal-sarja pystyi keskusteluttamaan monilla alueilla, oli sillä voimakkaasti lehden imagoa luova ote. Tulkitsen, että liittämällä lehden brandi Ally McBealiin omitaan osa Allyn brandisisällöstä lehden brandin ominaisuudeksi.

Kun Kaarina Nikunen (2002) pitää mahdollisena, että "parhaimmillaan fiktiiviset televisiosarjat voivat herättää keskustelua yksityisyyden piirissä olevista hyvinkin yhteiskunnallisista aiheista", olisin oman kokemukseni perusteella kyynisempi. **Aineistoni perusteella näyttelijöiden yksityisyyden piiristä julkisuuteen nostetut aiheet näyttävät tarttuvan ajankohtaiseen aiheeseen, mutta tarkemmin katsoen jutut liittyivät kulloinkin markkinoitavaan esitykseen (vrt. liitteet 2 ja 3).**

6 HAASTATTELUT IDENTITEETTIPEILEINÄ

6.1 Vinkkejä toisista ohjautuville

Riitta Jallinojan (2000) teoksesta *Perheen aika* löytyy mielenkiintoinen näkökulma aikakauslehtijuttujen merkitykseen identiteetin rakentamisessa. Jallinoja siteeraa amerikkalaisen sosiologin David Riesmanin (1961/2001) teosta *The Lonely Crowd*, jossa esitetään luonnehdinta ihmisten luonnetyyppien vaihtelusta ja menestyksestä erilaisissa yhteiskunnallisissa olosuhteissa. Riesmanin mukaan välillä menestyvät parhaiten he, jotka ovat taipuvaisia suostumaan perinteiden ohjaukseen, välillä he, jotka pystyvät helposti sopeutumaan uusiin olosuhteisiin ja joiden elämännäkemyks on tarpeeksi abstrakti ja yleinen joutaakseen muuttuvissa olosuhteissa. Kolmantena, jälkimodernina aikana yleistyvänä, tyyppinä Riesman esittelee ihmistyyppin, joka orientoituu ympäristöön muiden ihmisten avulla. Kun perinteistä ohjautuva tottelee ja sopeutuva on valmis rikkomaan rajoja, **peilaa tämä kolmas toisista ohjautuva ihmistyyppi hyväksyttävän käyttäytymisensä toisten käyttäytymisestä**. Riesmanin mukaan jälkiteollisessa yhteiskunnassa elävä ihminen tarkkailee jatkuvasti ympäristöään ja tutkii, miten muut hyväksyvät hänet: **pidetty ihminen on menestyjä**. Riesmanin mukaan toisista ohjautuva ihminen hakee vinkkinsä kahdesta lähteestä: vertaisiltaan ja medialta. (Jallinoja 2000, 225_227, Riesman 1961/2001, katso myös Kellner 2000, 261_263).

Riesmanin (1961/2001) teorian avulla voi mielestäni selittää yksityiselämään keskittyvien medioiden suosiota. Menestyvät lehdet ja tv-kanavat tarjoavat aineksia oman minän kehittämiseen sellaiseen suuntaan, jonka toiset luultavasti

hyväksyvät. Lehtien avulla etsitään vinkkejä suositusta käyttäytymisestä ja suosittuna näyttäyty sellainen, mitä on paljon myönteisesti referoitu. Voisi ajatella, että suosittu käyttäytyminen kiinnostaa, kiinnostus aiheuttaa halun hankkia tietoa suositusta käyttäytymisestä ja tästä seuraa, että mediat suosivat tällaisesta suositusta käyttäytymisestä kertovaa aineistoa myynnin takia. Tulkitsen, että ainakin **yleisön identiteetin rakentamisella kohti suosittua persoonallisuutta ja lehtien juttuvalinnoilla on yhteyttä**. Vähintäänkin hyväksyttävän käyttäytymisen etsiminen ja sen pohtiminen on lehtien ja lukijoiden yhteinen puheenaihe. Käyttäytymisestä neuvottelua tehdään erityisesti siellä, missä erilaisia toimintatapoja arvioidaan: tehdään juttuja menestyksestä ja ihailusta tai toisaalta paljastusten avulla paheksutaan väärällä tavalla käyttäytyviä. Omassa aineistossani oli lähinnä hyväksyvää kirjoittelua, paheksuntaa oli mukana iltapäiväehdistössä, joskaan ei niin voimakkaana kuin se näkyy niin sanotussa juorujulkisuudessa esimerkiksi 7 päivää, Katso ym. viihdelehdissä.

Mielestäni lehdet tarjoavat identiteettiään rakentaville lukijoilleen, ei vain sopivia aiheita, vaan sopivia mielipiteitä näistä aiheista. Lisäksi ne tarjoavat sisältönsä sellaisesta näkökulmasta, joka sopii lukijan ennako-odotuksiin. Analyysini kohteena olevat lehdet olivat laajalevikkisiä suuren yleisön lehtiä. Niiden mahdollisuudet tuottaa ennako-odotuksista poikkeavaa, avantgardista julkisuutta ovat rajalliset, sillä suuri yleisö haluaa realistisen kerrontaperinteen mukaisia esityksiä. Pidän seuraavia Sanna Kivimäen huomioita naiskirjailijoiden haastatteluista myös omaan aineistooni sopivina.

Sanna Kivimäki (2002) tutki suomalaisten naiskirjailijoiden aikakauslehti-haastatteluja ja päätyi pitämään haastattelutekstejä:

...tietyntyyppisten konventioiden mukaisesti tuotettuna puheena, joka osaltaan konstruoi ja vahvistaa kulttuurisia käsityksiä sukupuolittuneista puhujan paikoista sekä kulttuurisesti sopivista puheenaiheista ja puhetavoista. (Kivimäki 2002, 4)

Kivimäen mukaan haastatteluteksteissä uusiinnetaan kulttuurisesti hyväksytyjä käsityksiä ja tehdään esimerkiksi eroja "yleisen ja yksityisen" sekä "tärkeän ja mitättömän" välille (Kivimäki, 2002,4). **Tulkitsen, että myös näyttelijöiden haastattelutekstit esittelevät meille tavallisuutta esitellessään näennäisesti erityistä ja erikoista.**

Sanna Kivimäki (2002) mainitsee suomalaisten kirjailijahaastattelujen läpikäyvässä piirteessä olevan yleisön oletetun realismihakuisuuden. Samaan päätyy myös Kimmo Jokinen (1999, 231_232) kertoessaan esimerkin tutkimusasetelmasta, jossa havainnoitiin Rosa Liksomien kertomuksen *Me mentiin naimisiin marraskuun neljästoista...* vastaanottoa. Liksomien teksti luettiin koehenkilöillä ja heidän tuli kertoa sen aikaan saamista ajatuksista. Kävi ilmi, että tekstin poikkeavuus (vastanaidun aviomiehen tappaminen fileerausveitsellä) nosti tutkimustilanteessa jopa inhoa ja vihaa. Tämä esti kertomuksesta pitämisen ja jopa esti kertomuksen sisällön pohtimisen. Kun sama kertomus tarjottiin lukijoille unena, pystyivät he analysoimaan sen sisältöä tavallisen kertomuksen tapaan.

Realismihakuisuudesta suomalaisessa kulttuurissa on kirjoittanut myös Iiris Ruoho (2001, 101_102) tutkiessaan suomalaisten tv-sarjojen lehtikritiikkejä. Hän on havainnut kriitikkojen katsovan televisiosarjoja ikään kuin kertomuksina todellisuudesta, ja arvottavan niiden tekijöitä erityisinä näkijöinä ja tekijöinä, joilla on kyky tuoda esiin todellisuudesta jotain olennaista ja kutakin aikaa kuvaavaa. Ruohon mukaan kritiikkiä sävyttää aika-ajoin todellisuuspuhe, jossa kriitikko ei sarjasta puhuessaan keskity taiteelliseen teokseen vaan todellisuuteen itseensä. Tällöin kritiikeissä arvosteltuihin esimerkiksi iskelmälaulajien käyttöä näyttelijöinä, koska he ilmeisesti liian selvästi tekivät sarjaohjelmasta näytelmän sen sijaan että katsoja voisi ottaa kuvauksen vastaan

ikään kuin dokumenttina. Teosten referentiaalisuus, yhtäpitävyys arjen kanssa, on tämänkin perusteella kotimaisessa keskustelussa arvo, jota tulee kunnioittaa.

Koska kaiken kansan lehdet eivät tarjoile sisältöjään unina tai mielikuvi-
tusleikkeinä, on selvää, että **näyttelijöistä kertovat lehtijutut esittävät maailman arkikokemuksen mukaisena. Haastattelut eivät vieraannuta, vaan ne kutsuvat lukijaa samaistumaan**, ottamaan kirjoittajan ja haastateltavan kanssa tasavertaisen position. Tulkitsen, että kaupallisista syistä lehtihaastatteluissa varta vasten etsitään yhteistä kehystä ja esiymmärrystä lukijan kanssa. Vaikka näyttelijät ovat taiteilijoita ja heidän elämässään voisi olla jotain "erityistä", esitettiin ainakin näytekuukauteni aikana näyttelijäelämä hyvin tavallisen arjen kaltaisena.

Kotona käytän pyykkikonetta ja elän normaalia himaelämää. Yritän olla jonkinlainen faija. / AP 7

Kotona töitään tekevä äiti ei ole aina lasten saatavilla tai heidän palveluksessaan. Elina Halttunen uskoo, että heillä käytäntö on opettanut lapsille omatoimisuutta ja samalla toisen yksityisyyden kunnioittamista. / IL 26

Ainakin aineistoni perusteella näyttää siltä, että suuren yleisön keskuudessa olisi kulttuurisesti hyväksyttyä elää tavallisena. Näyttelijöiden esittäminen "naapurin poikina ja tyttöinä" saattaa tietysti olla pelkästään samaistumis-olosuhdetta rakentavaa sisältöä, mutta koska havaitsin juhlan ja glamourin miltei kokonaan puuttuvan aineistostani, tuntuisi, että se on merkki muustakin. **Suomalaisessa kulttuurissa olisi kenties säilynyt ihanne tasavertaisuudesta ja tällöin Riesmanin (1961/2001) ajatuksiin nojaten voisi olettaa, että toisista ohjautuva ihminen etsii tavallisuutta ollakseen suosittu.**

Miten niinkin erikoisessa ammatissa kuin näyttelijänä työskentelevä päätyy olemaan julkisuudessa tavallinen? **Kuka tarinan näyttelijän arkiminästä rakentaa?** Pidän näyteaineistoni haastattelutekstejä kauttaaltaan "julkistettuna

yksityiselämänä" jonka muokkaamiseen osallistuvat yhtä lailla haastateltava kuin haastattelijakin. Vaikka nopeasti ajatellen tuntuisikin, että haastattelussa toimittaja kysyy ja haastateltava vastaa, käytännössä haastattelun rakentamiseen osallistuvat mielestäni molemmat suhteellisen tasa-arvoisesti koko tuottamistyön ajan. Kokemukseni mukaan impulssi haastattelun tekemiseen tulee näyttelijäjutuissa meneillään olevan esityksen, tv-sarjan tai elokuvan tiedotus- ja markkinointiväeltä. Oletan, että sekä haastateltava että haastattelijat tavallisesti tietävät, mihin tulevaan työhön julkisuus liittyy. Näin esityksen, tv-sarjan tai elokuvan tematiikka ja työn alla oleva rooli vaikuttavat ainakin implisiittisesti haastattelun tematiikkaan. Haastattelutilanne etenee yleensä keskustelemaan sävyyn, jossa aiheen vaihdoksia voi ehdottaa yhtä lailla toimittaja kuin haastateltavakin. Haastattelu yleensä myös luetutetaan haastateltavalla ennen julkaisemista.

Edellisen perusteella pidän Pia Hounin (2002, 226) näkemystä toimittajien itsenäisestä vaikutuksesta imagon rakennukseen ainakin epäilyttävänä. **Nyt analysoimani aineiston perusteella näyttelijöiden yksityiselämästä poimitut puheenaiheet tukevat kulloinkin meneillään olevan työn markkinointia.** Jos tuleva rooli oli vahvan naisen, korostettiin näyttelijän karismaattisuutta, tai jos tulossa oli äidin rooli, keskusteltiin perheestä:

Kun itsellä on lapsi, niin erityisen vaikuttavilta näyttämöllä tuntuvat kohtaukset Annan 8-vuotiaan pikkupojan kanssa. Roolissa voi hyvin samaistua siihen tuskaan, mitä omasta lapsesta luopuminen aiheuttaisi.
/ IL 23

Onko sinussa ja esittämässäsi roolihahmossa mitään samaa?
Me molemmat olemme tunneihmisiä. Haluamme uskoa ihmisistä hyvää. Myös musiikki kiinnostaa meitä molempia. Toisaalta ainakaan tuossa Ilari-jutussa Inka ei uskalla tehdä rohkeita päätöksiä, vaikka tietää, mitä pitäisi tehdä. On epävarma itsestään./ TS 52

Aineistoni perusteella näyttäisi siltä, että näyttelijän töiden markkinointi tapahtuu toimittajan ja haastateltavan yhteisellä, kenties sanattomalla

sopimuksella. Liitteen 3 aineiston perusteella voisi myös olettaa, että eri produktioiden tiedottajilla tai markkinointi-ihmisillä on mahdollisuuksia vaikuttaa juttujen läpimenoon myös tietoisella tasolla, sen verran monia mainintoja tietyt esitykset mediassa saavat.

Otan seuraavaksi lähempään tarkasteluun erityisesti pitkien henkilöjuttujen tekstit. Etsin niissä vallitsevia puhetapoja ja esitän ilmaisuista oman tulkintani. Lähtökohtani analyysissä on, että näyttelijähaastattelujen sisällöt kommunikoiivat jotain, jonka lukija pystyy mieltämään myös omaan identiteettiinsä kuuluvaksi.

6.2 Näyttelijät vaikuttajina

Douglas Kellner (2000, 263) toteaa, että modernina aikakautena identiteetti liittyy yksilöllisyyden kehittämiseen, ja kun identiteettityön apuna aikaisemmin olivat heimot, ryhmät ja kollektiivit, on toisen maailmansodan jälkeen siirrytty pois ryhmäkeskeisyydestä ulkoisten tuunnusmerkkien esittämiseen. Jokaisella pitää olla oma tyyli ja imago. Kellnerin mukaan tämä yksilöllinen "look" poimitaan mediasta ja sen sisältöön vaikuttaa kulutuskulttuuri. Kellner (2000, 11) puhuu tyylin omaksumisen rinnalla nykyaikaisesta tavasta omaksua mediasta myös asenteita. Mediakulttuuri saa ihmiset samaistumaan vallitseviin yhteiskunnallisiin ja poliittisiin ideologioihin, asemiin ja representaatioihin.

Olen aikaisemmin todennut Richard Sennettiin nojaten, että **näyttelijöillä on erityisasema kertojina. He ovat tunteiden ammattilaisia** (Sennett 1986), olemmehan nähneet heidät tuntemassa toisten tunteita teatterissa, televisiossa tai elokuvissa. Ehkä siksi heidän kommenttinsa otetaan mediassa vastaan ikään

kuin haastateltavana olisi arvottamisen ja asenteiden asiantuntija. Ajatus asiantuntijuudesta vahvistui kun tarkastelin aineistoni tapaa esitellä haastattelujen puhujat. **Näyttelijät merkattiinn tekstissä usein samaan tapaan kuin muiden alojen ammattilaiset:** heille laadittiin ammattihistoria ja lausueessaan mielipiteitään he esiintyvät aina nimellään _ toisin kuin tavalliset ihmiset, jotka esimerkiksi lehdissä avioeroaan ruotiessaan piiloutuvat nimimerkin tai etunimen taakse. Olettaisin, että omalla nimellä esiintyminen ja se, että näyttelijät koetaan jotenkin "paremmiksi tuntijoiksi" myös luo erilaisen samaistumistavan kuin tavallisen ihmisen haastattelu. Tavallinen nimetön henkilö on yksityistapaus, näyttelijän lausunnoissa on kenties mukana hiven neuvovaa asiantuntijuutta, vaikka hän kommunikoisikin puheessaan tavallisuutta.

Kun tarkastelen näyttelijän asemaa haastateltavana branditeorian valossa, huomioni kiinnittyy haastateltavan erityislaadun merkitsemiseen. David A. Aaker (1996, 10) vertaa brandia ihmisen mielessä olevaan laatikkoon, johon kertyy lisää sisältöä joka kerran kun brandin kanssa ollaan tekemisissä. Ensimmäinen brandin ominaisuus on tunnistettavuus: kuluttajan täytyy tietää, mikä brandi on ja mistä se on kotoisin. Vasta tunnistus tuo mahdollisuuden linkittää tunne- ja asiasisältöjä. Mikäli näyttelijää persoonana tulkitaan brandina, on tämän ajatuksen mukaan ensimmäinen asia tunnistaa henkilö ja liittää hänet näyttelemiseen ja sitä kautta tunteisiin ja asenteisiin. Lehtijutun julkaisija ei voi olettaa, että kaikki lukijat varmasti tunsivat jokaisen lehdessä esiteltävän näyttelijän ammattilaiseksi, siksi hänet pitää identifioida sellaiseksi. **Näyttelijän aitouden todisteena jutuissa toimivat mielestäni viittaukset sukuhistoriaan, koulutukseen, kutsumuksen ainutlaatuisuuteen ja tehtyihin rooleihin.**

Ensinnäkin miltei poikkeuksetta näyttelijäjutut sisälsivät jonkinlaisen tiivistelmän henkilön tähänastisesta työurasta. Pelkistetyimmillään tällainen oli

tietoruutu, johon oli nimikirjaotteen tapaan puserrettu tieto näyttelijän kompetenssista, tässä esimerkki 50-vuotishaastattelusta.

Maritta Viitamäki

Syntynyt Tampereella 4.11. 1952

* Tampereen yliopiston kolmas näyttelijäkurssi 1973-1977

* Teatterikoulun jälkeen suoraan Jyväskylän kaupunginteatteriin

* Elokuvarooleja: Rauni Mollbergin ohjaamat Maa on syntinen laulu (1973) ja Siunattu Hulluus (1975), Heikki Partasen ohjaamassa Antti Puuhaarassa (1976) ja Markku Onttosen Kätkäläisessä (1980). Esiintynyt myös kahdessa Timo Koivusalon ohjaamassa Pekko-elokuvassa. / TS 51

Tällainen uran läpikäynti, jota kutsun **tuoteselosteeksi** oli tyypillinen kaikissa merkkipäivähaastatteluissa syntymäpäiväsankarin toimialasta riippumatta, mutta näyttelijöiden kohdalla se oli tavalla tai toisella pakollinen myös tavallisissa henkilöhaastatteluissa. Tällöin tiedot ripoteltiin pitkin juttua hyvin tutunkin näyttelijän ollessa kyseessä.

Tulkitsen, että uran läpikäynnin avulla lukijalle kerrotaan, mistä syystä jutun tekijä pitää haastateltavaa oikeutettuna arvottamaan aihettaan. Tuoteselosteiden avulla jutussa todistetaan **tuntijan aitous**: 1) näyttelijä on **koulutettu** näyttelijäksi (analysoin 53 haastattelua ja niistä 27 mainitsi oppilaitoksen tarkkuudella näyttelijän koulutustaustan), 2) näyttelijä on tuntijaksi tunnustettua eli **näyttelijäsukua** (15 jutussa maininta suvusta) ja 3) näyttelijällä on työhönsä **kutsumus**. Tämän näyttelijän taustottamisen voisi lukea branditeorian lävitse myös siten, että tieto näyttelijäsuvusta on ikään kuin tieto luotettavasta valmistajasta, tieto kutsumuksesta on tietoa oikeista raaka-aineista ja tieto koulutuksesta on tietoa oikeasta tuotteen valmistustavasta. Näyttelijä on tuotettu aidoksi tuntijaksi juuri oikealla tavalla ja roolinsa toimivat siitä todisteena.

Roolitöiden luettelu näyttelijän haastattelun tai kuvan yhteydessä on lehdistössämme niin tavallista, että lukija ottanee luonnollisena esitysten

mainitsemisen silloinkin kun tarkoitus mielestäni on markkinoida tulevaa produktiota. **Tuoteselostemaisuus mahdollistaa mainospuheen, jota ei tunnisteta mainokseksi**, lukija hyväksyy tottumuksesta markkinoinnin osana kulttuurin diskurssia vaikka juttu ei kulttuurisivuilla olisikaan.

Alma Pöysti kuuluu Pöystien legendaariseen teatterisukuun, isä ohjaaja Erik Pöysti, isovanhemmat Birgitta Ulfsson ja Lasse Pöysti. Alma tähdittää Svenskanin suursatsausta, nuorisomusikaalia Kick. / IL 20

Emilia Pokkinen muistetaan parhaiten suositusta tv-sarjasta Puhtaat valkeat lakanat. Sen jälkeen tie vei rakkauden perässä Hämeeseen. Nyt Emilia näyttelee unelmaroolia Anna Kareninana Valkeakosken idyllisessä kaupunginteatterissa. /MN 41

Sen sijaan, että jutuissa, erityisesti haastatteluissa puhuteltaisiin näyttelijää pelkästään ammattinimikkeellä tai koko nimellä, miehistä voitiin aineistossani käyttää tuttavallisesti hellittelynimiä, kuten perheukko tai suosikki. Mikäli kysessä oli nainen, oli lähelle tuomisen ratkaisu miltei poikkeuksetta etunimi. Itse asiassa näyttelijänaisia sinuteltiin jutuissa iästä riippumatta, vain ohjaajanaiset saivat säilyttää läpi jutun sukunimensä.

Vuosi 1971: Ritva Brigitte Bardot'na, jota nuori taiteilija ihaili yli kaiken. Luulin oikeasti, että näyttelijän piti olla kuin BB, kun pyrin ensimmäisen kerran teatterikouluun, Ritva nauraa. / IS 33

Eräänä autereisena aamuna pitkäksi venähtäneen yön jälkeen sisko totesi, ettei Maijasta ole mihinkään muuhun kuin näyttelijäksi. / AN 5

Outilla on myös työhön liittyviä unelmia. Hän haluaisi näytellä sekä romanttisen Tuulen viemää -roolin että heilua kirves kourassa sarjamurhaajana. / SE 47

Tuttavuus ja läheisyys kuuluivat erityisesti naisnäyttelijöiden haastattelujen keinoihin. **Sinuttelun lisäksi yhteistä vuorovaikutustilannetta rakennettiin mielestäni myös kuvituksen avulla.** Näyttelijä otti miltei aina katsekontaktin lukijaan, oli ystävällisen tai haaveellisen näköinen. Vaikka suora katse oli

miesten kuvissakin yleinen, vain nainen kuvattiin pelkästään lukijaan keskittyvänä jakuva oli usein studiotaukainen. Näin mikään ylimääräinen ei haastanut huomiota: haastateltava oli näennäisesti olemassa vain lukijaa varten kun tila on riisuttu muista virikkeistä.

Tulkitsen haastatteluille tyypillisen läheisen tunnelman, paitsi Faircloughin (1997, 20 ja 54) mukaisesti yleiseksi joukkoviestinnän tendenssiksi, myös tulokseksi näyttelijöiden asemasta sijaistuntijoina ja myytävinä brandeina. **Koska tunteista puhuminen on intiimi tapahtuma, tuntuu luonnolliselta, että lukijat ja haastateltavat kytketään jutuissa ikään kuin samaan keskustelu-tilanteeseen sinuttelun, suoran katseen ja lähikuvien avulla.**

Toisaalta, koska näyttelijä on myytävä brandi toisen myytävän brandin sivuilla, hänen tulee huolehtia ulkonäöstään ja houkuttelevuudestaan tuomalla parhaat puolensa esiin puvustuksen, meikkauksen, ja vaikkapa kuvakulman avulla. Kuluttajalle suunnatun läheisyyden ja näyttelijän oman brandin houkuttelevuuteen liittyvän lavastuksen samanaikaisuus tuottaa mielestäni mielenkiintoisen efektin. Kuten Kellner (2000) totesi, poimitaan yksilöllinen "look" ja tyyli mediasta, ja sen sisältöön vaikuttaa kulutuskulttuuri. Kun näyttelijät esittelevät itseään läheiseksi tekeytyen, he samalla myyvät tehokkaasti tuotteita, joita käyttävät edullisen ulkomuodon rakentamiseen. Tämä näyttelijän toimiminen oman brandinsa esittelijänä ja myytävien tuotteiden kantajana selittäisi mielestäni roolikuvien vähäisyyden aineistossani. Roolikuva ei myy muuta kuin esitystä ja siksi niitä tunnutaan käytettävän ainoastaan perinteisessä kulttuurin diskurssissa: ennakkopuffeissa ja kritiikeissä.

6.3 Näyttelijän työ yhdistävänä tekijänä

Kun otin tehtäväkseni pro gradussa etsiä lehtien lukijat, teatterilaiset ja lehtien julkaisijat yhdistävää puheenaihetta, mielestäni sen voi löytää tarkastelemalla juttuja, joiden avulla lehti myydään toistuvasti. Tällaisia olivat mielestäni henkilöhaastattelut. Mikä niiden sisällössä on yhdistävä tekijä? Tätä lähdin etsimään vapaan luokittelun ja päättelyn avulla.

Kävin aineistoni 53 pitkää henkilöhaastattelutekstiä läpi lähilukien ja luokitellen. Etsin niistä teemoja, jotka toistuisivat tunneilmaisuuksissa ja asenteissa, joita esitetään kulloinkin kyseessä oleviin ilmiöihin ja asioihin. Tulkintani mukaan haastattelujen asiasisältöinä olivat markkinoitavien esitysten lisäksi muun muassa: *syntymäpäivä, kirjallisuuspalkinto, lapsuus, työnteko, tasa-arvo, naiseus, yksinhuoltajuus, isä_lapsi-suhde, Pietarin teatterikaappaus, kauneus, sairaus, itsensä hoitaminen, julkisuus, etätyö, virolainen teatteri, ensiesiintyminen, alkoholismi, suomenruotsalaisuus, menestyminen, stand-up-komiikka, rakkaus, keskittyminen uraan, keskivertoperhe, äitiys, isyys, työ, selviytyminen, vanheneminen ja työttömyys*. Tunne- tai asennemainintoja kirjasin lukemiseni aikana muun muassa seuraavasti: *antautuminen, keskittyminen, vastuullisuus, hillittömyys, ahdistus, kapina, pelko, pako, ilo, vapaus, rakkaus, omistautuminen, itsekunnioitus, nöyryys, turvallisuus, itsekkyyys, epäonnistuminen, mielekkyys, hyväksyntä, ahneus, kateus ja välittäminen*.

Luettuani haastattelut useaan kertaan läpi, alkoi mielessäni hahmottua punainen lanka, joka satoi eri sisällöt ja asenteet yhteen. **Tavalla tai toisella kaikissa teksteissä suhteutettiin asiat työn tekemiseen, ja hyvin usein tätä kautta myös julkisuuteen ja arvioitavana olemiseen.** Nimesin löytöni **ammattilliseksi diskurssiksi** ja **julkiskurssiksi**. Löytöni tuntuiärkevältä haastateltujen ja lukijoiden yhteiseltä keskustelun aiheelta, ja tätä kautta myös lehtien julkaisijoiden kannalta hyödylliseltä sisällöltä. Työn ja yksityiselämän

yhteensovittaminen sekä menestyminen ja ihailun kohtena oleminen ovat paitsi näyttelijöille, myös muille suomalaisille tärkeitä puheenaiheita. Tärkeyttä voin alustavasti perustella esimerkiksi sillä, että meillä on runsaasti näihin aiheisiin liittyviä sanontoja: "suomalaisilla on luterilainen suhtautuminen työhön", "työ tekijäänsä kiittää" tai "kukas kissan hännän nostaa, jollei kissa itse".

Ensimmäinen tarkemmin analysoimistani lehtihaastattelujen diskursseista on työhön liittyvä merkitysjärjestelmä, jota kutsun **ammattilliseksi diskurssiksi**. Tämä on haastattelupuhetta, jossa kerrotaan työstä tai suhteutetaan elämän muita alueita työn tekemiseen. Tällainen sisältö oli aineistossani tyypillistä erityisesti naistenlehtien haastatteluille, mutta tavalla tai toisella työpuhe oli läsnä jokaisessa haastattelutekstissä.

Ammatillinen diskurssi koostuu näyttelijähaastatteluissa puheesta työstä ja sen kokemisesta, työn ja perheen suhteesta sekä omien oikeuksien puolustamisesta. Kuvaan aluksi näyttelijöiden omaa työpuhetta kolmen aikaisemman tutkimustekstin avulla, ja siirryn sen jälkeen esimerkittämään sitä aineistollani.

Ville Sandqvistin (1995) artikkeli *Paradoksaalinen ammatti: näyttelijä* kuvaa näyttelijää hyvin traditionaalisesti: mukana on taiteilijuus, dramatiikka ja työlle antautuminen. Hän antaa ymmärtää, että näyttelijyyteen ei riitä pelkkä näyttämöllä työskentely, vaan näyttelijän tulee tiedostaa näyttelemisensä pelkkää esiintymistä syvemmin. Sandqvist lukee näyttelemisen vaatimuksiin näyttelijän ja katsojan suhteen luomisen, välittömään läsnäolon, oman itsen käyttämisen instrumenttina, elämisen tekstin kanssa ja läpi sekä toiminnan kautta ilmaisemisen ja kykenemisen roolin toistoon kymmeniä ja kymmeniä kertoja. (Sandqvist 1995, 169_182)

Ville Sandqvistin luonnehtiman näyttelijädiskurssin voimakkaimmat nimittäjät ovat mielestäni **työlle antautuminen ja oman itsen alistaminen taiteen välikappaleeksi**. Sandquist puhuu näyttelijän sisäisistä kokemuksista silloinkin kun viittaa yleisöön: katsojakontaktissa on kyseessä näyttelijän oma tunne. Sandqvistin näyttelijä **rakastaa** työtään.

Pia Houni (2000) analysoi *Näyttelijäidentiteetti*-tutkimuksessaan suomalaisten ja englantilaisten näyttelijöiden puhetta itsestään ja ammatistaan. Hän luonnehtii näyttelijyyttä identiteettityöksi, jossa työn avulla rakennetaan roolin lisäksi omaa minäkuva.

Työ jäsentää elämäntulkua: se luo raamit sille, miten ihminen määrittelee itseään tai miten hän suhteuttaa elämänsä muut kokemukset sitä vasten. (Houni 2000, 247)

Näyttelijöiden puheessa oman näyttelijäidentiteettipuheen peruselementtejä ovat kuuluminen näyttelijäperheeseen, taiteilijuus, kansanomaisuus, vapaus, kyky kertoa tarinoita sekä kyky leikkiä ja olla lapsenomainen. Näyttelijät kuvaavat itsensä poikkeaviksi ihmisiksi, mukana on myös narsismin diskurssi ja julkisuudessa oleminen, ihailuksi tuleminen. (Houni 2000, 140_154)

Houni kuvailee näyttelijän identiteetin Sandqvistia laajemmassa kontekstissa: näyttelijän kokemusta omasta itsestään peilataan koko ajan ympäristöön. Näyttelijöiden puheessa on läsnä **tietoisuus katselijoista ja oman persoonallisuuden rakentaminen on julkisuudessa tapahtuvaa identiteettityötä**. Hounin näyttelijä tietää olevansa tarkkailun kohteena myös ollessaan yksityishenkilö ja mielestäni Hounin tekstissä on työn rakastamisen lisäksi läsnä **varuillaan olon** tunne.

Maaria Rantasen (2002) artikkeli *Näyttelijän työn kuvan ulottuvuudet* tuo esiin näyttelijätyön puolia, jotka voi tulkita ammattitaidon kuvaukseksi, ei persoonallisuuspiirteiksi niin kuin Sandqvistin ja Hounin teksteissä.:

- 1) tiettyjen näyttelijän ominaisuuksien ja taitojen omaaminen (perustehtävän toteuttaminen),
 - 2) jonkin muun ammatin edustaminen (moniammatillisuus),
 - 3) yksityisyrittäjäyys,
 - 4) itsensä työllistäminen (rekrytointi ja tuottaminen),
 - 5) työoveruus (kahden ihmisen välinen vuorovaikutus),
 - 6) ohjattavana ja johdettavana työntekijänä toimiminen (vuorovaikutuksen hierarkisuus),
 - 7) työryhmän jäsenyys (ryhmän toiminnan tukeminen),
 - 8) oman ammattialansa edustajuus organisaatiossa (näyttelijäyhdistyksen jäsenyys ja työryhmän edustaminen),
 - 9) luottamusmiehenä toimiminen,
 - 10) organisaationsa jäsenyys (organisaation liiketaloudellisten päämäärien jakaminen ja organisaation edustaminen),
 - 11) näyttelijäkulttuurin jäsenyys (toimiminen alan ammattilaisten keskuudessa),
 - 12) ammatillisen liiton tai yhdistyksen jäsenyys (alakohtaisten etujen ja velvollisuuksien hoitaminen)
 - 13) taiteilijana toimiminen (itsenäinen taiteilijuus).
- (Rantanen 2002, 159_160)

Maaria Rantasen teksti kertoo ammattitaitoisen näyttelijän kompetensseista ja tuo mukaan ammatillisen järjestäytymisen, jonka tulkitseen omien oikeuksien puolustamiseksi. Rantasen tekstissä on läsnä myös tiimityö ja toisaalta yksityisyrittäjämäinen itsensä työllistäminen. Tunteiden tasolla Rantasen näyttelijä on jossain määrin jopa **pelokas**, sillä **toiminta-alueisiin liittyy ammatillisen aseman varmistaminen ja hyökkäyksiltä suojautuminen jo etukäteen.**

Analysoidessaan näyttelijöiden haastatteluja artikkelissaan *Näyttelijöiden julkisuuskuva lehtihaastatteluissa* Pia Houni (2002) erottaa niistä neljä puhenäkökulmaa: **työpuhe, perhepuhe ja elämää pohdiskeleva puhe.** Haastatteluissa kerrotaan meneillään olevasta työstä sekä siihen liittyvistä tunteista ja tapahtumista. Niissä on myös viittauksia aikaisempiin töihin ja syihin tulla näyttelijäksi. Näyttelijän työstä haastatteluissa yleensä toistetaan vain

arkipuheen mukaisia oletuksia ja sitä, kuinka näyttelijät pitävät työstään. (Houni 2002, 233-234.)

Käydessäni läpi vuoden 2002 marraskuun henkilöjuttuaineistoni, löysin pääosin saman tematiikan kuin Pia Houni (2002) on löytänyt analysoimistaan aikakauslehdistä: työpuhetta, perhepuhetta ja elämää pohdiskelevaa puhetta. Houni on omassa artikkelissaan keskittynyt pohtimaan, mitä tämä näyttelijäpuhe kertoo näyttelijöistä itsestään. Minä haluan tehdä tulkintaa vastaanottajienkin kannalta. Mitä näyttelijäpuhe saattaisi olla lukijan kanssa yhteisen keskustelun avauksena? Mitä asioita työstä, perheestä tai elämästä yleensä pidetään aineistoni sisällön perusteella ajattelemisen arvoisena? Vaikka tutkimukseeni ei liity vastaanoton tutkimusta, otan asiakseni tehdä päätelmiä vastaanotosta sillä perusteella, että vain lukijoiden hyödyllisiksi tai palkitseviksi arvostamat aihepiirit saavat tilaa lehdessä. Mikäli hyötyjä tai arvoa ei ole, ei lukijakaan sijoita rahojaan lehden hankintaan. Esitän seuraavaksi joitain esimerkkejä haastattelujeni ammatillisesta diskurssista ja järjestän materiaalin Pia Hounin näyttelijähaastatteluja käsitelleen artikkelin havaintojen mukaisesti. Tämän jälkeen luonnehdin haastattelujen menestystä koskevaa tematikkaa julkkisdiskurssi-nimikkeen alla.

6.3.1 Aineistoni ammatillisen diskurssin työpuhe

Hounin (2002) mukaan näyttelijähaastatteluissa näkyy työn arvostus ja oman itsen mieltäminen työkaluksi. Yhtä tai kahta lukuunottamatta myös 53 analysoimaani haastattelutekstiä antoi mielikuvan teatterilaisuudesta rakastettuna ammattina. Teatterikoulutukseen pääseminen oli ollut haastateltavien haaveiden täyttymys, ja haastatteluhetkellä he olivat

erinomaisen tyytyväisiä työtehtäviinsä _ viime mainitusta poikkeuksena naisnäyttelijät, jotka valittivat myös heikkoa työllistymistään. Näyttelijyys oli haastattelutekstien valossa samalla tavalla kutsumusammatti kuin sairaiden auttaminen tai pelastusarmeijalaisuus, useimmat haastateltavat tiesivät jo lapsena haluavansa yleisön eteen.

Lapsuuteni oli onnellinen, turvallinen ja luomisvoimainen, tiesin haluavani näyttelijäksi jo kuusivuotiaana. / AP 10

Saan tehdä asioita, joista tykkään. Positiivista jaksaa tehdä. Tällaisista töistä pitää olla vähän niin kuin kiitollinen, Puotila sanoo. / IS 29

Mutta jos töitä riittää, varmaan jatkan niin kauan kuin muistan mennä näyttämölle ja tulla sieltä pois, Mannola nauraa. / IS 38

Tällainen ihanan työn kuvailu kuului ehdottomasti teatterilaisten ammatilliseen diskurssiin. Se oli ikään kuin lähtökohta kaikelle, mikä haastattelun edetessä alkoi rikastuttaa ammattipuhetta. Vaikka työstä haastattelun kuluessa löydettiin joitain negatiivisia piirteitä, oli perussuhde ammattiin ehdottoman positiivinen. Burn-out, halu ennenaikaiselle eläkkeelle tai ammatinvaihto eivät tulleet näyttelijähaastatteluissa esiin.

Kaj Ilmonen (1999) toteaa työelämästä ja tunteista kirjoittaessaan, että työssä tuotetaan rahan lisäksi myös omaa identiteettiä. Tärkeällä sijalla tässä identiteetin rakentamisessa ovat tunteet ja Ilmosen mukaan erityisesti tunne omistautumisesta _ joka on itse asiassa tunteen perimmäinen olomuoto. Omistautuessamme keskitymme kohteeseen ja kun tunnemme sitä kohtaan jotain, siirtyy tuo kohde itse asiassa taustalle ja oma tuntemisemme korostuu: esimerkiksi rakkauden, vihan ja pelon voima on juuri tunteen sijaitsemisessa meissä itsessämme. Tunne liittyy Ilmosen mukaan tapaamme nähdä ja havaita kohde. Luomme tunteen avulla suhtautumistavan ja olemme myös valmiita kommunikoimaan tuon suhteen muille.

Näyttelijöiden työpuhe on mielestäni omistautumisen puhetta. Kun he puhuvat kutsumuksesta, he ilmaisivat suhteensa työhön olevan muutakin kuin välineellisen. Työtä ei tehty rahan, vaan itse työn takia. Koska näyttelijä on oma työvälineensä, on työn kunnioittamisessa korostuu Ilmosen mainitsema omaan itseensä suuntautuvan tunteen voimakkuus. Omistautumalla työhönsä, näyttelijät voivat omistautua itselleen.

Että saisi tehdä paljon ja monenlaista, öljytä tätä konetta ja mennä niin pitkälle kuin suinkin mahdollista. Vaikka jotkut asiat tietysti jo 15 vuotta tehtyään hahmottaa, tuntuu, että tässä ollaan vasta alussa. Sitä kipeämmin tajuaa, mitä ei osaa. / AN 5

Tällainen työlle omistautuminen on nykyisin tavallista myös teatterimaailman ulkopuolella. Rahan ansaitseminen on hyväksyttävää, mutta sen lisäksi työstä olisi saatava jotain itsellekin. Parhaimmillaan työ on kun se saa tekijänsä paneutumaan itseensä vapaaehtoisesti. Ilmosen (1999, 315) mukaan "romantiikan perinteen myötä kyvystä toteuttaa itseä on tullut yhä keskeisempi päämäärä". Kenties tämän takia aineistoni näyttelijähaastatteluissa otettiin miltei aina kantaa haastateltavan työntensiteettiin. Tällainen omistautuva työpuhe muistuttaa Ville Sandqvistin (1995) puhetta työlle antautumisesta ja oman itsen alistamisesta taiteen välikappaleeksi. Pidän tätä käsitystä näyttelijän ammatista suuren yleisön ennakko-oletusten mukaisena.

Näyttelijän työtä koskeva puhe voi toimia peilinä lukijan punnitettassa omaa suhdetta työhön ja yksityiseen aikaansa. Ihanneammattista lukeminen on mielestäni lukijalle oman ammatin ja työhön suhtautumisen pohdintaa. Näyttelijän työn kuvailu luo lukijan mieleen jonkinlaiset hyvän työn kriteerit: hyvä työ on sellainen, johon tuntee syntyneensä, jossa haluaa jatkuvasti kilvoitella eteen-päin, ja jota on valmis jatkamaan niin kauan kun jalat kantavat. Näyttelijät ovat varmaankin rakastaneet ammattiaan aina, mutta tällaisen antautumispuheen runsas viljely haastatteluissa liittyy mielestäni teatterin ulkopuolisen työelämän muuttumiseen leivän ansaitsemisesta itsensä

toteuttamiseksi. Se tekee antautuvasta työpuheesta myös lukijoiden merkitysmaailmaan kuuluvan asian.

Puhuessaan sisäisistä kokemuksistaan näyttelijät ottivat esille myös kokemuksensa yleisön läsnäolosta, jatkuvasta arvioitavana olemisesta.

Tämän aiheen näkökulma muistuttaa Pia Hounin (2000) mainitsemaa identiteettipuhun näkökulmaa: näyttelijä ei puhu tasavertaisesta vuorovaikutuksesta yleisön kanssa, vaan mieltää itsensä kohteeksi ja julkiseksi henkilöksi. Näyttelijään kohdistuva katse on näyttelijöiden omassa puheessa enemmän arvioiva kuin ihaileva.

Tekemällä työtään näyttelijä asettuu jatkuvasti alttiiksi kritiikille. Tällainen jatkuva arviointi on mielestäni yhteiskunnassamme tyypillistä myös niin sanotuissa pätkätöissä, jota osa lukijoistakin tekee. Lyhytaikaisissa työsuhteissa työskentely on jatkuvaa näyttämistä, sillä epäonnistunut ei saa toista mahdollisuutta. Richard Sennett (2002) on kirjoittanut työn luonteen muutoksesta koko yhteiskuntajärjestelmän muutoksena, jossa työ muuttuu ainoaksi olennaiseksi asiaksi ja työssä onnistuminen elämässä onnistumisen mittariksi:

Epäonnistuminen on tämän päivän suuri tabu. Menestymisen salaisuuksista on kirjoitettu monenmoisia oppaita, epäonnistumisesta sitä vastoin ei puhuta missään. (...) Sisimpään jää hiertämään piinaava ajatus: "En ole tarpeeksi hyvä". (...) Epäonnistuminen ei ole enää vain yhteiskunnan huono-osaisimpien tai kaikkein köyhimpien kohtalo, vaan se on entistä yleisempää myös keskiluokkaan kuuluvien keskuudessa. (Sennett 2002, 127)

Oletan, että osa aineistooni kuuluvien lehtien lukijoista joutuu tavalla tai toisella omassa työssään jatkuvan arvioinnin kohteeksi, ja siksi helpon ja pettymyksen käsittely on yhteisyyttä luovaa puhetta myös haastatteluissa. Lukijasta on kenties siksi mielenkiintoista tutustua näyttelijän kertomuksiin arvostelun kohtaamisesta. **Näyttelijät pystyivät aineistossani tuomaan keskusteluun epävarmuutensa, koetun epäoikeudenmukaisuuden tai jopa**

kostonhimon, jota yhteiskunnassa yleensä ei ilmaista. Tämä tarjoaa mielestäni lukijalle mahdollisuuden ottaa epäonnistuminen puheeksi omassa ympäristössään ilman, että tarvitsee kertoa pettymyksen tunteiden henkilökohtaisuudesta, näyttelijät tekevät sen hänen puolestaan:

Ennen näitä vauhtipaloja Mannola valloitti Hello Dollyn pääroolissa. Musikaali muutti Mannolan senhetkisen elämän. Olin ollut kolmetoista vuotta Teatteri Pienessä Suomessa ja menettänyt itsetuntoni. Jälkeenpäin ajatellen ne olivat hukkaanheitettyjä vuosia.
/ IS 38

Outista on surullista, että pärstäkerroin painaa vaa'assa enemmän kuin lahjakkuus. Se ratkaisee viimekädessä. Ja silläkin on merkitystä, kenen rouva sä olet tai kenen mies. Pitäisi myös olla mielin kielin ja dokata näyttelijöiden kanssa. Mutta en mä sellasta halua, mulle on tärkeämpää se, että mun ystävät arvostaa mua oikeasti kuin että kuuluisin piireihin. / SE 47

Tavallisesta työstä näyttelemineen poikkeaa mielestäni siinä, että pelkkä määrällisten tavoitteiden saavuttaminen ei riitä kiittäviin arviointeihin. Vaikka yleisö täyttäisi näytännöt ja teatterin tuottotavoitteet saavutettasiin, voidaan näyttelijän työ silti arvioida lehtikritiikeissä hepposeksi tai jopa ala-arvoiseksi. Iltapäivä- ja naistenlehtien haastattelut näyttäisivätkin mielestäni toimivan myös ikään kuin kritiikkien vastavoimana: niissä näyttelijä saa toimittajalta positiivisia mainintoja ja ymmärrystä. Halutessaan hän voi myös julkisesti purkaa pelkojaan epäonnistumisesta.

"Ihmiset kertovat yhä, että työ on hieno, ja näyttelijänä tunnen ylpeyttäkin, totta kai. Mutta meni kauan ennen kuin uskalsin katsoa sen kokonaan." / HS 14

Meillä pelätään sokeasti epäonnistumisia, vaikka kaikkeen taiteelliseen toimintaan pitäisi sisällyttää epäonnistumisen riski. Epäonnistuminen on inhimillistä, ja ilman sitä mitään ei opita eikä saavuteta. Epäonnistumisen välttely syö tekemisestä energian. / AP 10

Niinhän sitä sanotaan, että näyttelijöillä on huono itsetunto, mutta suuri ego, Esko Nikkari virnuilee. / IL 21

Tulkintani mukaan suuren yleisön lehdissä yhteistyössä näyttelijöiden kanssa tehdyt haastattelut toimivat ikään kuin muualla mediassa kolhittujen näyttelijöiden terapiaistuntoina, joiden vaikutuksista myös kritiikin kohteeksi joutuneet lukijat voivat nauttia. Vaikka yhteiskunta välttää epäonnistumisesta puhumista, on pärjäämisestä, pätkätöistä ja irtisanomisista tullut naistenlehtien vakioaineistoa: **tarinat rohkaisevat ja kertovat selviytymisestä.** Yleensä näissä työttömäksi jääneet tavalliset ihmiset antavat haastattelulausuntansa nimettöminä ja näin kyydistä pudonneet jäävät kasvottomiksi. Teatterilaiset esiintyvät omalla nimellään ja kasvoillaan myös hankalien aiheiden yhteydessä, ja kun he antavat negatiivisille tunteille kasvot, ovat mielestäni sijaiskärsijöitämme. Näyttelijöiden haastattelut toimivat lukijakunnan terapiana mielestäni muita taiteilijahaastatteluja paremmin siksi, että heillä on lukijakunnan kanssa saman tyyppisiä työsuhteita: onnistuneimmilla kuukausipalkka ja menestyneimmillä tai ei lainkaan menestyneillä projektikohtainen kiinnitys. Siksi heidän pohdintansa pätkätyön kurjuudesta, itsensä kauppaamisen vaikeudesta tai freelancer-työn vapaudesta toimivat pätkätyön arvottamisena myös tavalliselle lukijalle.

Töitä odotellessaan Maija piirtää, juoksee Munkkiniemen rannoilla, voimistelee ja päivittää sosiaalista kalenteriaan tapaamalla tuttuja.
/ AN 5

_ Helposti luullaan, että koska olen nainen ja nuori nainen, haluan vain puuhastella jotain. Ettei minun taakseni ja varaani voisi jättää mitään tulosvastuuta. / AP 8

_ Ehkä olen itsekin siinä mielessä Anna Karenina, että rakkaus vei mennessään. Uskon, että elämä järjestää asiat, sanoo Emilia, joka ei pelännyt sitä, että työt jäisivät Helsinkiin ja uusien työkontaktien solmiminen uudessa kaupungissa iolisi ylivoimaisen hankalaa. / IL 23

Itsensä kunnossa pitäminen, jatkuva valmius ottaa töitä vastaan ja kyky innostua aina uudelleen ja uudelleen ovat erilaisten varamiespalveluiden ja työntekijävuokraamojen kauppatavaran peruspiirteitä. Niitä tuntuivat myös

teatterilaiset näytejuttujeni mukaan odottavan itseltään. Aina ei kuitenkaan käy niin kuin toivoisi. Kuten haastattelujen lukijat, joutuvat teatterilaisetkin aika ajoin työttömyyden todellisuuden eteen. Vaille töitä jääminen yhdistettiin näytekuukauteni lehtijutuissa erityisesti naisiin:

On se vaan kumma juttu, että kaikki kulkee sykleissä. Välillä on hirveä kiire, ja välillä taas liiankin hiljaista. Työt tuntuvat aina kasaantuvan tiettyyn hetkeen. Itsetunto ei kuitenkaan saa olla kiinni siitä, kuinka komea rooli on päällä, työ ei ole onnellisuuden mitari, sen olen oppinut. Vaikka olen ihan yhtä kunnianhimoinen kuin aina ennenkin, niin enää minun ei ole tarvis saada kaikkea. Osaan myös iloita toisten puolesta, ja voin tunnustaa senkin, että joku toinen on jossain roolissa parempi kuin minä. / SE 48

Olen kokonaan työtön, joten suhtaudun vakavasti kaikkiin omalta alalta tuleviin työtarjouksiin. Freelancerin elämä on kuluttavaa. Pätkätyöläisen ahdistukset ovat tulleet tutuksi, Sara tunnustaa. / IS 28

Maaria Rantasen (2002) luonnehtima näyttelijän toimintakenttien kokokuva toteutui mielestäni vaillinaisesti haastattelujen työpuheessa. Yhteensä 13 piirteen listasta näytehaastatteluissani esiin tulivat vain perustehtävän toteuttaminen, moniammatillisuus, itsensä työllistäminen, työtoveruus ja itsenäinen taiteilijuus. Näyttelijät puhuivat hyvin vähän asemastaan organisaatiossa, omien oikeuksiensa puolustamisesta tai toimimisesta ammattiliitossa.

Rantasen (2002) kuvaama näyttelijän työ on mielestäni varsin selvästi työminän ja yksityisminän erottavaa. Sen sijaan haastattelunäytteissäni näyttelijyys oli ikään kuin kiinni kasvanutta ominaisuutta, jota ei voinut jättää teatterille tai jota voisi olla harjoittamatta yksityishenkilönä. "Olla naimisissa työn kanssa" on varsin hyvin näyttelijän tai yleensäkin teatterilaisen työtä kuvaava sanonta. **Teatterityö näyttäytyi lehtijutuissa aivan kuin parisuhteenä: sen olisi oltava jatkuvaa rakkautta ja intohimoa. Rutiinilla tekeminen olisi harmaata arkea,**

jonka jatkuessa koko liitto voisi hajota _ yleisö kaikkokoisi ja näyttelijän työt loppuisivat.

Vertaan näyttelijän työsuhdetta parisuhteseen sikäli, että aivan kuten Riitta Jallinoja (2000) toteaa rakkaussuhteen joutuvan vaaraan silloin kun parisuhteseen ilmestyy kolmas, vaikka toivottukin jäsen (työ, lapsi, rakastaja), vaarantuu näyttelijän ja työn suhde arkistuessaan. Jallinojan mukaan romanttinen rakastuminen on tuomittu muuttumaan rakastamiseksi. Suuret rakkaustarinat ovat aina tarinoita saavuttamattomasta, rakastettu kuolee tai menee naimisiin toisen kanssa (Romeo ja Julia, Anna Karenina jne.). Taiteellinen työ on mielestäni näyttelijöiden työ-rakkaus-puheessa jonkun saavuttamattoman tavoittelua, mikä vaatii persoonalta kaiken huomion. Työtä uhkaava kolmas oli analysoimissani lehtijutuissa perhe tai parisuhde, josta seuraavassa jaksossa.

Parisuhteessa käytävää keskustelua teatterilaisten ammattipuhe muistutti niiltäkin osiltaan, joissa käsiteltiin naisen vanhenemista. **Aivan kuten avioliitoissa, oli naisen vanheneminen teatterissakin vaarallinen asia.** Aineistossani pelätyttiin, että keski-ikäinen naisnäyttelijä korvautuu helposti nuorella. Naisnäyttelijöiden ulkonäkö näyttäytyi juttuaineistossani jopa osana ammattitaitoa, joten oli luonnollista, että sen muuttuminen aiheutti myös ammatillisia kriisejä.

Kasvoissa piilee huikea muuntautumiskyky, jota hän käyttää kuin huvitellen myös IS:n kuvauksissa. Nuoren naisen ulkonäkö aaltoilee ilmeisen vaivattomasti akselilla "veikeä menninkäinen"- "Voguen kansikuva". Yhtenä hetkenä hän on arkinen ja varautunut opiskelijatyttö, seuraavalla sekunnilla värisevä gaselli ja kolmantena taas itsevarmans sensuelli valokuvamalli. / IS 39

_ Miesnäyttelijöitä arvioidaan taitojensa perusteella, naisia taas kuvataan ulkonäkönsä mukaan esimerkiksi sanoilla suloinen, ihastuttava, raikas. Tunnepitoista naista pidetään helposti hysteerisenä,

mutta sen sijaan tunteikas mies on herkkä, Anna-Elina Lyytikäinen sanoo. / AP 8

_ Tässä iässä pitää olla kiitollinen, kun on töitä, Sinikka sanoo. / AP 9

Naisnäyttelijä taisteli iän uhkaa vastaan näyteaineistossani lähinnä kolmella strategialla: valtaamalla itselleen lisää elintilaa miesten maailmaan, koettamalla sopeuttaa muun elämänsä työhön tai vetäytymällä, suostumalla hyväksymään tapahtuneen ja selittämällä sitä roolien ikäjakaumalla. Tunnetasolla oli kyse tunteiden hallinnasta, kertomusta vihasta, murtumisesta tai kostonhimosta ei haastattelu-aineistossa esiintynyt.

Teatterilaisten työ on hyvin erilaista kuin analysoimieni lehtien lukijakunnan työ keskimäärin. Olisi voinut olettaa, että jutuissa keskusteltaisiin luovan työn erityisyydestä tai otettaisiin kantaa taiteilijana toimimiseen. **Työasioista tuotiin kuitenkin pääasiassa esiin ilmiöitä ja asenteita, jotka voisivat olla toisiakin ammatteja edustavien puhetta. Tulkintani mukaan teatterilaiset ja toimittajat toivat jutuissa esiin vain helposti samaistuttavia asioita, jotka loivat haastateltavalle, lehdelle ja lukijalle yhteisen merkityskentän.**

6.3.2 Aineistoni ammatillisen diskurssin perhepuhe

Analysoimissani näyttelijähaastatteluissa oli useamman laatuista puhetta perheestä. Aiheina olivat lapsuudenperhe, parisuhde, lapsia kasvattava perhe sekä perhesuhteen rikkoutuminen. **Toisin kuin muiden lehdissä haastateltujen asiantuntijoiden puheessa, näyttelijöillä ja teatterilaisilla suurin osa perhepuheesta tuntui liittyvän ammattiin, myös kertomukset lapsuuden perheestä.** Itse asiassa lapsuuden muistikuvien tehtävänä oli usein kertoa juuri ammatinvalinnan varhaisuudesta ja kutsumuksellisesta luonteesta.

Yksi syy perhepuheen työkeskeisyyteen saattaa olla haastattelujen alkusysäys. Monet niistä on tulkintani mukaan kirjoitettu siksi, että on haluttu tuoda esiin uutta esitystä, tv-sarjaa tai elokuvaa päänäyttelijöiden puheella. Tällöin on luonnollista, että haastattelutilanteessa myös perhepuhe suodattuu työpuheen kautta, sillä moni näyttelijöistä oli mukana suomalaista arkitodellisuutta kuvaavissa sarjoissa. Mahdollinen syy perhepuheen runsaasiin työ-kannanottoihin saattaa olla lukijoiden kanssa yhteisen kokemuspinnan etsiminen. Suomalaisista alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmista 93,2% miehistä ja 81,4 % naisista käy työssä (www.tilastokeskus.fi). On luonnollista, että lukijoina heitä kiinnostavat sekä sellaiset näyttelijöiden lapsuuskokemukset, jossa näyttelijävanhemmat olivat jatkuvasti poissa, että kertomukset näyttelijävanhempien huonosta omastatunnosta poissaolevina vanhempana.

Tyypillistä teatterisukujen jäsenten haastatteluille oli puhe isän ja äidin työn vaikutuksesta kodin kokemiseen. Monissa jutuissa mainittiin vanhempien poissaolo, kotiapulaiset ja lapsen kiihkeä odotus. Yhtä usein niissä oli myös mainintoja lämpimistä hetkistä teatterilla. Viimemainitut mielikuvat olivat jopa niin positiivisia, että olisin taipuvainen tulkitsemaan teatterin "oikeaksi kodiksi" ja varsinaisen kodin "tyhjäksi kodiksi". Nämä tarinoiden piirteet voi tulkita

Sennettin (1986) luonnehtiman sijaistuntijan syntymiseksi, jolloin teatterilaisen lapsi oppii jo varhain tunteiden esittämisen ja pätevytyy asiantuntijaksi. Niiden yhteisyyttä luova voima voi olla myös suhteessa lukijoiden omiin ylityökokemuksiin: monethan pitävät lapsia mukanaan työpaikalla esimerkiksi viikonloppuisin. Näyttelijähaastattelujen vapauttava sanoma on tällöin, että lapsi voi jopa nauttia isän ja äidin työpaikan atmosfäärin aistimisesta.

Santeri muistaa keikkuneensa teatterilla pikkupojasta lähtien. (...)Santeri Kinnunen uskoo Turussa tykästyneensä teatterin tohinaan ja touhuun niin, että lopulta halusi vanhempiensa tapaan näyttelijäksi. / AP 6

Vanhempien työpaikka oli Heidille melkein toinen koti, jossa hän söi makaroonilaatikkaa äidin ja isän laskuun Morkussa, näyttelijöiden kuppilassa. / MN 43

Vertasin ammatillisesta diskurssista kirjoittaessani näyttelijän ja työn suhdetta parisuhteeseen ja annoin ymmärtää, että varsinainen parisuhde on tämän primäärisuhteen kannalta väliin tuleva kolmas. Näin tuntuisi ainakin osittain olevan: **näyttelijät mainitsivat haastatteluissa puolisonsa toimivan samalla alalla, jolloin molemmat osaavat ottaa huomioon ammatin vaatimukset.** Tulkintani mukaan näyttelijän näyttelijäpuoliso siis ymmärsi olla tunkeutumatta kolmanneksi työsuhteeseen. Toisaalta parisuhdetta kuvattiin myös näyttelijän ja "tavallisen ihmisen" liitoksi, johon ei vaikuttanut toisen asema julkisena henkilönä. Jälkimmäisessä puheessa tuotiin myös esiin kumppanin pyyteettömyys: hän ei ollut näyttelijän kanssa julkisuuden takia.

Antti tekee kovasti töitä, kellon ympäri. Siinäkin suhteessa hän on samanlainen kuin minä, myös minulle ura on tärkeä. / SE 48

Koska olemme Jannen kanssa kumpikin näyttelijöitä, ymmärrämme myös toisiamme ja toistemme epäsäännöllistä elämänrytmiä. / SE 45

Lapsiperheessä kolmansia ei enää oikein pystytty pitämään erossa työsuhteesta. Varsinkin naiset joutuivat juttujen perusteella rakentamaan suhtautumisensa uudelleen. Jallinojaan (2000) nojaten kutsuisin tätä vaihetta arjen alkamiseksi.

Näyttelijät kertoivat pitävänsä työstään edelleen, mutta sen sisältö ei määritellyt koko valveillaoloaikaa.

_ Työtapani on myös aika tehokas. Sitoudun projektiin vain työpanoksellani, en ajalla. Vältän roikkumista kuvauspaikalla tai palavereissa, kahden pienen lapsen äitinä ajankäyttö pitää suunnitella tarkasti. / AP10

Haluan piikkilankaa ja sähköpaimenen, hihkaisee Elina Halttunen kotona sijaitsevassa työhuoneessaan. Kuitenkin se, että äiti tekee kirjoitustöitään kotona, on ollut nelilapsisessa perheessä ehdottoman positiivinen asia kaikkien kannalta. / IL 26

Jos tarjolla on ollut hyvä rooli, Ritva on mennyt aina sen perään. Silti perhe on aina ollut elämässäni ykkössijalla. Etenkin, kun lapset olivat pieniä. Silloin ei ollut kiinnityksiä. Roolit olivat sellaisia, että sain olla pitkään paikoillani. Keikoille lähdin silloin, kun ehdin. / IS 33

Teatterilaisten haastatteluista puuttui näytekuukautenani miltei kokonaan puhe, jossa työn ja perheen suhde olisi aiheuttanut tunnonvaivoja. Vaikka perhe haastoi taiteellisen työn, kokivat haastateltavat onnistuneensa asioiden järjestelyissä. **Näin he kertoivat esimerkillään lukijoille, että työhön panostaminen ja perhe-elämä eivät välttämättä ole ristiriidassa.** Kuitenkin perhettä kuvatessa muistettiin aina ottaa työ samaan aikaan puheeksi. Kotiäitiyttä eivät teatterilaisten haastattelut tukeneet.

Vaikka rakastuminen voisi olla Jallinojan tarkoittama kolmas, joka tulee sekoittamaan työorientoitunutta päivärytmiä, näin ei seurustelusuhteen muodostumisvaihetta omassa aineistossani kuvattu. Pikemminkin rakastumisen tunne suhteutettiin työhön ja sen kerrottiin tuottavan positiivista energiaa, jonka voi kanavoida työhön. Kertomuksia rakastumisesta ja rakastamisesta oli aineistossani vähemmän kuin ennen sen keruuta oletin. Parisuhteet näkyivät suuren yleisön lehdissä pääasiassa kuvina juorupalstoilla tai pikku-uutisina kihlauksesta.

Pidän naistenlehtien haastattelukertomuksia osana sitä materiaalia, josta Kaarina Määtän (1999) mukaan opitaan, mitä rakastuminen on. Vaikka rakkaus on yksilöllinen kokemus, tarvitaan kokemuksen kertomiseen yhteisiä merkityksiä. Määtän mukaan "henkilöt uskovat rakastuvansa silloin, kun he kokevat jotain sellaista, jonka he tulkitsevat rakastumiseksi" (Määttä, 1999, 38). Lehtiaineistoni perusteella tällaista rakastumiseksi tulkittavaa olisi yhdessäolo. Itse asiassa vakituisesti seurustelevat näyttäisivät esiintyvän julkisuudessa aina yhdessä, sillä puolison poissaoloa esimerkiksi elokuvan ensi-illasta saatettiin aineistossani kommentoida selittävästi kuvatekstin mittaisessa jutussa.

Riitta Jallinojan (1997) mukaan yhteisöt eivät enää tarjoa yksiselitteisiä normeja kumppanin valintaan, joten epävarmassa tilanteessa ollaan taipuvaisia etsimään merkkejä siitä, kuka on oikea. Yhteiskuntamme sallii useita parisuhteita ennen perheen perustamista. Yksilön tulevan onnen kannalta on tärkeää, että monista rakkaussuhteista erottuisi sen, joka tarjoaa parhaat mahdollisuudet kestäväälle perhe-elämälle.

Sannasta tuntuu, että ensimmäistä kertaa elämässään hän on valmis todelliseen parisuhteeseen.

_ Tähän saakka olen keskittynyt työhöni täysillä, ja olen asettanut etusijalle sen, mitä itse haluan tehdä ja nähdä. En ole panostanut seurustelusuhteisiin sataprosenttisesti, ja olen saattanut luovuttaa liiankin helposti. Nyt kuitenkin ajattelun, että se voi olla tässä ja nyt, hän tunnustaa. /SE48

Tulkitsen, että rakastumista koskeva puhe taiteilijoiden ja muiden julkisen elämän edustajien haastatteluissa on lukijan kannalta hyvän rakkauden tunnusmerkistön esittelyä. He voivat lehtijuttujen avulla seurata suhteen kehittymistä vuosienkin ajan. Tällaista jatkuvaa kirjoittelua Veijo Hietala lukee nykyajan tarinana:

Ihmisten suuret perustunteet kuten ilo, suru, rakkaus ja viha syntyvät kertomuksista _ tai tarkemmin: ne *ovat* kertomuksia. (...) Tunteet, kuten kertomuksetkin kohdistuvat ylensä johonkin tavoitteeseen tai

päämäärään tai syntyvät tuon tavoitteen saavuttamisesta tai saavuttamattomuudesta. (Hietala, 1999, 249250)

Tuo Hietalan teksti kertoo Hollywood-tarinoiden ja arjen yhtäläisyyksistä. Yhtä lailla sitaattia mielestäni voi käyttää haastattelukertomusten ja arjen yhtäläisyyksien pohtimiseen. Julkisuuden henkilöitä seurataan mediassa kuin tv-sarjassa. Ensin he astuvat juoneen, sitten kenties rakastuvat, menevät naimisiin, saavat lapsia, eroavat ja avioituvat uudelleen. Yksi tapahtuma on yksi jakso tarinaa, jonka juoni tulee tutuksi monesta mediasta yhtä aikaa. Yleisön on siis helppo seurata tavoitteita, päämääriä, puutteita ja epäonnistumisia niin, että voi vertailla haastateltavan elämää omaan elämäänsä. Yleensä toimittajan kanssa parisuhdeasioita pohtivat naiset. Mielenkiintoisiksi rakkauskertomukset tekee aineistossani se, että niissä tunnuttiin korostettavan tunteen yksityisyyttä ja samalla siitä kerrottiin julkisuudessa. Tämä piirre teki mielestäni haastatteluista ikään kuin opetustekstiä: "älkää tehkö niin kuin minä teen vaan niin kuin sanon."

_ Kaverit olivat seuranneet Jannea ja minua aiemmin, ja jälkeenpäin he kertoivat, että kyllä he tiesivät meidän ajautuvan kuitenkin joskus yhteen. Olimme kuulemma kuin sielunkumppaneita, samankaltaisia. / SE 45

_ Onni tulee siitä, että perhe-elämä on tasapainoinen, että perusasiat ovat kunnossa. Tyydytys tulee sellaisista asioista, joita ei tarvitse näyttää ja kertoa ulkopuolisille. / IS 31

Yhtä lailla kuin rakkaudesta, puhuttiin myös eroista näyteaineistossani naisten suulla. Näyttelijöiden esittämä tulkinta avioerosta tai pitkään jatkuneen avioliiton hoitamisesta oli hyvin samanlainen kuin suosittujen avioliittoppaiden tai kansanomaisten psykologisten kirjojen.

_ Onhan se hienoa, jos mies ja nainen elävät oikeasti onnellisina yhdessä koko elämänsä, mutta usein vain käy niin, että avioliitto osoittautuu mahdottomaksi ja se pitää lopettaa. Ei ole viisasta hankkia kunniaa siitä, että uhraa itsensä avioliiton vuoksi. / AP9

_ Niin helposti ajattelee, mitä opettaisin muille, kun pitäisi ajatella vain sitä, mitä itse opin. Jokainen ero, luopuminen, suru, kipeys. Lapsi. Niistä kasvaa. Esimerkiksi avioerotilanteessa on turha jahkailla, miksi näin kävi. Hyödyllisempää on miettiä, mitä tästä opin.

_ On pidettävä huolta itsestään, jotta voi pitää huolta muista. / AP9

_ Nyt elämme vaihetta, jossa lapset on tehty ja rakkautta pitäisi muistaa hoitaa. Ne hoitokeinot ovat aivan perinteisiä, kunhan vaan olisi aikaa ja voimia. Olemme Sepon kanssa osallistuneet myös avioliittokurssille.

/MN 43

Kun haastatteluaineistossani puhuttiin perheestä, parisuhteesta ja erosta samaan tapaan kuin ihmissuhdeoppaissa tai television keskusteluohjelmissa, oli se mielestäni tulkittavissa samaan tapaan kuin Riitta Jallinoja (1997, 207) tulkitsevi avioliitoista kertovia haastatteluja omassa tutkimuksessaan *Modeni säädyllisyys*. Hänen mielestään elämäkerroissa ja haastatteluissa kerrotaan vain haluttu julkisivu. **Media on korvannut aikaisemmin sosiaalista kontrollia harjoittaneet naapurit: lehdillekään ei kerrota sellaista, mitä ei kerrottaisi naapureille.** Itse asiassa ihmissuhteita koskevissa teksteissä julkipuhetta merkityksellisempää onkin peittely. Jättämällä jotain pois, ilmaistaan säädyllisyyden rajat. Olen itse merkinnyt Jallinojan kirjan tähän kohtaan huomautuksen, että lehdet paljastavat "onnellisuusmuurin paikan" (onnellisuusmuurista, ks. Roos 1987). Tällä tarkoitan sitä, että lehdet esittävät kunakin aikana esimerkit hyväksyttävistä yksityiselämän julkisista pohdinnoista. Näin lukijakunta oppii, mikä on vallitseva käsitys hyväksyttävästä käyttäytymisestä. Vaikka julkisuudessa puhutaan teoreettisesti tasa-arvosta tunnesuhteissa, näyttäisi puhe parisuhteesta aineistoni perusteella olevan käytännössä edelleen vain naisten puhetta ja sen sisältö pääasiassa rohkaisevaa ja positiivista.

Vaikka Sari Näreen (1999b) mukaan 1990-luvulla myös miehet liittyivät julkisen verbaalisen tunneilmaisun kulttuuriin ja alkoivat pohdiskella mediassa suhdettaan avioliittoon, perheeseen ja lapsiin, oli tällaista aineistoa

näytkeukauteni teksteissä niukasti. Suurin osa miesten haastatteluista keskittyi kertomaan elämän suurista asioista: suhtautumisesta yhteiskuntaan, filosofiaan, taiteeseen, valtaan ja rahaan, joista seuraavassa jaksossa. Mukana oli kuitenkin puhetta, joka mielestäni tuo näyttelijämiesten suulla keskusteluun ajatuksen nykyaikaisesta, **uudesta isästä** ja isän tunteista, joten ajatus haastatteluista meneillään olevan keskustelun ylläpitäjänä toteutui myös isä-lapsi-suhteen osalta.

Kun puhutaan "uudesta isyydestä" (esim. Huttunen, 1999), siirrytään pois tasa-arvokeskustelusta ja kotitöiden jaosta. Maarit Alasuutari (2003, 20) määrittelee "uuden isän" väitöskirjassaan *Kuka lasta kasvattaa?* mieheksi, joka pyrkii tietoisesti täysmääräiseen isyyteen ja läheiseen suhteeseen lapsensa kanssa. Uudelleen määritellystä isä-lapsi-suhteesta oli merkkejä myös näytkeukauteni haastatteluissa – kenties siksikin, että isänpäivä osui keskelle tarkastelu-jaksoani. Mistään uudesta isyydestä ei kuitenkaan ollut kyse.

_ Elmerin myötä elämänrytmi muuttui täysin. (...) Aluksi piti vapautua ajatuksesta, että se voi hajota käsiin. Sitten kakkavaippon vaihto alkoi sujua. / AP 6

_ Kyllä minä perheukkoja olen. / AP 7

Entä Heikin kasvatustimet?

_ Minä itse asiassa yritin vedota näiden virtuoosien älyyn. Varmaan pojat porukassa harrastivat sellaitakin, mitä ei kerrottu isälle. Mutta kun nyt katson hänen elämäänsä, olen tyytyväinen. / AP6

_ Teatterissa yleisö on naisvoittoista. Mies jostain syystä usein joudutaan raahaamaan mukaan. On hienoa, että pystyn Nukkekodissa tarjoamaan samaistumiskohtia sille toiselle sukupolvelle, niille miehillekin. Että ne voisi kokea, että "mähän ymmärrän tota kundia". / IS 29

Perhepuhetta haastattelussa tuottavat miehet olivat näyttelijöinä maskuliinisia, jopa jätkämäisiä. Kun he kertoivat lehdessä kakkavaipoista ja pojan kanssa harjoiteltavista taikatempuista _ samalla kun kehuskelivat remonttitaidoillaan tai urheilusuorituksillaan _ he antoivat yleisaikakauslehdissä mieslukijoille esimerkin tosimiehen hellistä tunteista. **Taiteilijuus ei isän roolissa ole läsnä, vaan teatterilaisten vanhemmuuspuhe oli aineistossani saman kaltaista kuin tavallisten työläis- tai toimihenkilöisienkin puheen olettaisina olevan.** Myös siinä suhteessa teatteri-isät olivat keskivertokäytäntöjä noudattavia, että vaimoistaan he puhuivat lähinnä lasten äiteinä. Yhtään miehen kertomaa suurta rakkaustarinaa ei marraskuun 2002 aineisto sisältänyt.

6.3.3 Aineistoni ammatillisen diskurssin elämän pohdiskelu

Kun näyttelijöiden haastatteluissa käsitellään elämää yleensä, on Hounin (2002, 243_246) mukaan kyse arvofilosofiasta. Tällöin reflektoidaan elämäntulkintaa jäsentäviä arvoja, etiikkaa ja omaa paikkaa maailmassa. Tähän puheeseen kuuluu nöyryys elämän edessä, vastuullisuus, pohdiskelevuus ja itsensä alttiiksi paneminen. Mielenkiintoista Hounin luonnehdinnassa on mielestäni sen keskittyminen yksilön arvoihin ja yksilön omaan toimintaan. Tulkitsen tämän niin, että yhteisö, joukot tai organisaatio eivät hänen tutkimuksensa aikakauslehtiaineistossa kuuluneet näyttelijöiden elämää pohdiskelevan puheen diskurssiin. Omakin aineistoni näyttäisi tukevan käsitystä, että teatterilaiset suhteuttavat elämän suuret kysymykset omaan työhönsä ja omiin kykyihinsä vaikuttaa.

Aineistossani elämää pohdiskelevaa puhetta oli kahdenlaista: 1) kuinka yksilö saavuttaa onnen ihmissuhteidensa avulla 2) kuinka yksilö saavuttaa

onnen toimimalla yhteisössä ja maailmassa. Onnistumisen mittarina molemmassa puhetyypissä oli yleensä oma tuntemus ja onni suhteutettuna teatterityöhön. Toisen onni on yksilöllisen onnen väline.

Onnellisessa kodissa on hänelle kyllin: _ Kun on saavuttanut unelmansa, on helppo olla rauhallinen, hän sanoo.

_ Sitä tajuaa, että onni tulee ihan muista asioista kuin omista saavutuksista tai siitä materiasta, jota on onnistunut keräämään ympärilleen. / IS 31

Maailmaa koskevassa puheessa pohdittiin ihmisenä olemista, yhteiskuntaa, alistamista, valtaa jne. abstraktilla tasolla. Elämää pohdiskelevaa puhetta esiintyi yleensä työnteon motiivin selittäjänä.

_ Liian usein näkee vanhojen idealistien huokailevan, että maailma on paha, ei kannata taistella vastaan. Se on *väsähtämistä*, eikä tarkoita sitä, että absoluuttisen muuttuminen suhteelliseksi olisi totta.

_ Jos ei usko mihinkään tässä maailmassa, onko elämä minkään arvoista, hän kysyy sinivihreät silmät leimuten. / IS 39

Sanna Kivimäen (2002, 6) mukaan suomalaisilla kirjailijoilla on psykologinen paine toimia julkisuudessa vaativissa rooleissa: tuomareina, tiennäyttäjinä, asianajajina. He voivat mieltää itsensä myös intellektuelleiksi, joilla on mahdollisuus julkisuuden kautta vaikuttaa poliittiseen ja kulttuuriseen keskusteluun. Tämän kaltainen julkisuuspositio oli aineistossani näkyvissä myös miespuolisten ohjaajien ja näytelmäkirjailijoiden haastattelujen sisällössä.

Teatteri on Leskelle ennen muuta taidemuoto ja pohjaton myytti. Myytiksi hän nimittää kertomusta, joka käsittelee yleisinhimillisen olemassaolon peruskysymyksiä. Kuolemaa, katoavaisuutta, elämän tarkoitusta tai suhdetta toisiin ihmisiin. / IL19

Kirjailija Reko Lundán, 33, ajattelee armeliaasti roolihenkilöistään. He epäonnistuvat, koska he ovat elämässä ensikertalaisia. Jos he saisivat uuden mahdollisuuden, he ehkä osaisivat toimia toisin. Lundán muistuttaa, että usein vain sattuma erottaa langenneen kaidalla tiellä kulkijasta _ siksi ei saisi tuomita. / AN4

Kivimäki (2002, 6) toteaa naiskirjailijahaastatteluistaan, että viihde- ja naistenlehdet avaavat kyllä sivunsa naisille, mutta merkityksellistävät toiminnan vähemmän arvokkaaksi. Sama tapahtuu mielestäni naistoimijoille teatterilaisten haastatteluissa: **jopa naistenlehdissä vain miehet pohdiskelivat syväl-lisyyksiä, naisten nimissä julkaistu teksti keskittyi arkipäivän ongelmiin.** Mielestäni tällöin miesten haastattelut olivat toisinaan mielleltävissä aikaisemmin esittelemäni Irma Kaarina Halosen (2003) mediajulkisuusjaottelun korkammalle arvostettavan "julkistetun julkisuuden" piiriin kun taas naisten haastattelut selvästikin kuuluivat "julkistetun yksityisyyden" piiriin silloinkin kun naispuhujat käsittelivät elämää yleensä. Tämä vaikutelma saattoi kuitenkin johtua aineistoni keruuajankohdasta: kirjallisuuspalkintojen vuoksi syntyneet monet Reko Lundánin haastattelut noudattelivat kirjailijalogiikkaa, jossa kuuluu puhua syvällisyyksiä. Kenties teatteriohjaaja Lundánin haastattelut olisivat tuottaneet enemmän yksityisyydestä kertovaa tekstiä.

Vaikka olen Sennettin (1986) ajatuksiin vedoten esitellyt näyttelijät laillistettuina tunnepuhujina, näyttäisi siltä, että miesten rooli myös teatterilaisten haastatteluissa on pidättäytyä tunneilmaisista ja näin tukea hyväksytyä kuvaa vaikenevasta suomalais-miehestä. Aivan kuten Kivimäki (2002, 17) toteaa, oli naisten tehtävänä aineistossani olla positiivisia tai nostalgisia, kun taas miehet olivat "yleensä kriittisiä ja kiukkuisia yhteiskunnalle, suomalaiselle kulttuurille tai suomala-laiselle kirjallisuudelle." **Naiset päästivät kritiikin aineistossani valloilleen ainoastaan puhuessaan naisen asemasta teatterielämässä tai työmarkkinoilla yleensä.**

Elämää pohdiskeleva puhe oli haastatteluaineistossa useimmiten neuvovaa, lukijaa istutettiin ikään kuin terapiassa. Se oli haastatteluissa muuta tekstiä enemmän suunnattu kolleegoille ja teatterialan vaikuttajille, sillä elämää

pohdiskelevan tekstin avulla puhuttiin taiteilijan vastuusta sekä nykyisen teatterin vastuuttomuudesta.

_ Jokaisen ihmisen pitäisi ymmärtää, että hän on suuri vaikuttaja. Jokaisella valinnallaan hän vie maailmaa johonkin suuntaan. Se tuntuu pieneltä asialta, mutta kun miljoonat päättävät samalla tavalla, se onkin jo iso juttu. / AP9

Lundánin mukaan pelottavinta tässä ajassa on nimenomaan se, että armelias ihmiskuva on häviämässä. / AN4

Vakavasti Aura suhtautuu teatteriinkin. Hänelle teatteri ei ole sitä, että mennään istumaan hauskaa iltaa. / AL 1

Siinä käsitellään aihetta, voiko taide olla taidetta, jos sitä tehdään markkinoiden ehdoilla. Kysymys on mielestäni sitä, millaisessa mielentilassa taide tehdään. Jos ihminen myy ajatuksensa tai tunteensa, mielentila muuttuu sen mukaan ja taidekin muuttuu. Jos joku juttu myy hyvin, se ei välttämättä tarkoita, että se on huono. / IL 19

Teatterilaisten elämää pohdiskeleva puhe haastoi heidät itsensä etsimään työlleen muita motiiveja kuin rahan tai menestyksen. Se oli mielestäni myös lukijoilleen peili, jonka avulla voi käydä arvokeskustelua. Millaista työtä itse teen? Ovatko motiivini puhtaat ja mitä työni pohjimmiltaan on? Nykyisin on muotia tällainen pohdiskeleva puhe, joka antaa yksilölle ikään kuin vallan itse päättää hyvyydestään ja pahuudestaan monimutkaisissakin tilanteissa. Tällainen käsitys, että yksilö voi hallita omaa itseään ja sitä kautta maailmaa on mielestäni osa psykokulttuuria, jota Janne Kivivuori (1992/1991) kritisoi. Hänen mukaansa psykokulttuurissa tavalliset maallikot

alkavat puhua elämästään ja tulkita tapahtumia ympärillään omaksumalla ja hyödyntämällä käsitteitä, joita psykologinen ajatteluperinne on kehittänyt. (Kivivuori 1992, 8)

Kivivuori on havainnut, että televisio, radio ja painettu julkisuus suosii psykologiasta peräisin olevia kysymyksenasetteluja ja vastauksia tavalliselle yleisölle suunnatuissa ohjelmissa ja jutuissa. Kivivuoren psykokulttuuriksi

nimittämässä ohjelmissa ja jutuissa esiintyvät asiantuntijat, taiteilijat ja journalistit. He ratkovat stressiä, elämän tarkoituksettomuutta, ja etsivät kosketusta omaan elämään. Tätä ajattelua leimaa jako näkyvään ja näkymättömään luontoon: tehtävänä on löytää jotain aitoa keinotekoisien pinnan takaa. (Kivivuori 1992)

"Maailmassa on sentään muunkinlaisia arvoja kuin nykyinen teknis-taloudellinen diktatuuri, joka mittaa kaiken vain euroissa. Yhtä hyvin mittarina voitaisiin käyttää hyvinvointia ja lämpöä. Tai ihmisen empatiakykyä ja tunneälyä." / HS17

Kytken oman aineistoni elämää pohdiskelevan puheen tähän Kivivuoren psykokulttuuriin siksi, että **teatterilaisten haastatteluissa esiintyvä pohdiskeleva puhe etsi tarkoitusta ihmisen elämälle yleensä, ja siinä esitettiin yksilön omien ratkaisujen olevan avainasemassa onnistuneen ja onnellisen elämän synnyttämisessä.** Kuten kulttuuristamme yleensä, puhuttiin haastatteluissakin onnesta ikään kuin yksilön valintana. Hyvä elämä on mahdollista oman päätöksen avulla. Jopa rahan valtaa vastaan haastatteluissa taisteltiin yksilöinä ja taide esitettiin pakotieksi rahan vallasta. Pakenija oli yksilö, joukkoja ei puhe tuntenut.

_ Raha on kiteytynyttä energiaa, valtava vallan muoto. Mitä enemmän sitä on, sitä paremmin tuntee olevansa turvassa. Tunneolennolle sitä ei ole koskaan tarpeeksi, koskaan ei tunne olevansa turvassa. (...)
Paratiisista karkoitus on hieno myytti. siellä on se hyvän ja pahan tiedon puukin, tietoiseksi tuleminen. Koskaan ei sulla ole enää paluuta, saat aina pelätä. Tästä lähin sulla ei ole rauhaa, ei kotia. On vain kauneus, joka on ikään kuin kaiku Jumalasta./ IL19

Tulkitsen, että erityisesti iltapäivä- ja aikakauslehtien elämää pohdiskelevan puheen herätteenä toimivat kulloinkin meneillään olevat produktiot, yllä olevassakin kyse oli Ryhmäteatterin Helluntaiaatosta. Koska tällainen puhe toimi eri esitysten ennakkomarkkinoijana, tuotiin siinä esiin lähinnä arkifilosofiaa, ei avantgardistista ajattelua. Maailmankuva tässä puheessa oli

lukijaa rohkaiseva: vaikka elämä voi olla vaikeaa ja synkkää, voi yksilö omalla toiminnallaan tehdä siitä parempaa ja iloista tai lohduttaa itseään kauneudella.

6.4 Näyttelijä ja julkisuus

Analysoimissani haastatteluissa kommentoitiin melko yleisesti teatterilaisten suosiota ja näkymistä julkisuudessa. Tällainen jatkossa **julkkisdiskurssiksi** kutsumani haastattelupuhe oli oikeastaan yksi osa ammatillista diskurssia, mutta haluan käsitellä sitä omana merkitysjärjestelmänään siksi, että monissa yhteyksissä pelkkä julkkiksena olo tulkitaan syyksi julkaista haastattelu lehdessä. Mikäli hyväksyn julkkiksena olon lehtijutun tekemisen syyksi, pitää minun selittää jollain lailla, miksi se olisi sellaista yhteistä sisältöä, joka on arvokasta julkaisijalle, lukijalle ja haastateltavalle. Tässä jaksossa pyrin tällaisen tulkinnan tekemään.

Ennen kuin siirryn analysoimaan näytekuukauteni haastattelujen puhetta julkisuudesta ja suosiosta, luon silmäyksen aikaisempaan suomalaiseen keskusteluun julkkis-käsitteestä sekä teatterilaisten keskusteluun julkisuudessa olemisesta.

Riitta Jallinoja (1997, 43) tutki naistenlehtien parisuhdekirjoittelua 1950-luvulta 1990-luvulle aikakauslehtihaastatteluista. Hänen aineistossaan sana "julkkis" esiintyi ensimmäisen kerran 1970. Julkkis-käsitteellä tarkoitettiin tuolloin yksinkertaisesti julkisuudesta tuttua henkilöä. Jallinojan (1997, 47_48) mukaan enemmistö aikakauslehdissä haastatelluista julkisuuden henkilöistä oli haastattelun kohteena siksi, että he olivat menestyneet työssään tai muussa sen kaltaisessa toiminnassa. Jallinojan mukaan julkisuuden todellisena kynnyksenä on menestyminen tietyillä aloilla, joita hän kutsuu julkisuuden kentiksi. Tällaisia ovat: viihde, taide, urheilu, politiikka, media sekä talouselämän ja virkakoneiston ylimmät paikat. Lisäksi julkisuuden kentillä liikkuvat julkkisten omaiset.

Samaan aikaan kun suomalaiseseen kielenkäyttöön ilmaantui sana julkkis, otettiin maassamme kantaa julkisuuden ja yksityisyyden rajoihin. Intimiteettisuojausta puhuminen on kotoisin 1970-luvulta. Silloin syntyi laki, joka rajasi tavallisen kansalaisen yksityiselämän vastentahtoisen käsittelyn pois lehtien palstoilta. Tämän lain taustaksi selviteltiin julkkiskirjoittelun tilaa lehdistössä. Jukka Gronowin (1972) tekemästä tutkimuksesta käy ilmi, että viihdyttäjät kiinnostivat lukijoita jo 1970-luvulla. Heidän elämänvaiheensa, tapansa voittaa vaikeudet, elämäntapansa ja rakkaussuhteensa olivat myyviä jutunaiheita. Kirjoituksissa yhdistyivät menestys ja tavallisen kansan paheet, kuten alkoholi ja sukupuoli-suhteet. Gronow panee merkille myös juttujen asennesisällön: asioita ei vain raportoida, vaan niiden hyvyteen tai huonouteen otetaan kantaa. Jo silloin siis julkisuuden henkilöitä koskeviin kirjoituksiin mediassa liittyi sekä heidän elämänsä kuvailua että sen arvottamista.

Mielestäni intimiteettisuojausta säättäminen lailla saattoi vahvistaa niin sanottujen julkkisten asemaa mediassa. **Koska tavallisten ihmisten tekemiset rajattiin osittain pois lehtien palstoilta, oli arkistakin elämää lain voimaan tulon jälkeen helpointa ja turvallisinta arvottaa julkisuuden henkilöiden kautta. Lehtien kannalta julkkiksissa yhdistyy mielestäni kaksi hyvää: heidän elämänsä saa ottaa kiittävän tai tuomitsevan asenteen ilman vaaraa oikeus-jutuista, ja he ovat lukijoita kiinnostavia tuttuja ilman esittelyjä.**

Gronow (1972) listaa omassa selvityksessään julkisuuden henkilöiden ammatteiksi samat kuin Riitta Jallinoja mainitsee julkisuuden kentiksi. Viihde, taide, urheilu, politiikka, media sekä talouselämän ja virkakoneiston ylimmät paikat olivat 1970-luvulla varmin tie lehtien palstoille ja mielestäni tilanne on sama 30 vuotta myöhemmin. **Miksi julkisuuden kentät ovat juuri niitä mitä ovat?** Miksei esimerkiksi tieteen tekijöitä pidetä samanlaisiana julkkiksina kuin näyttelijöitä tai laulajia? Olisihan moraalifilosofiasta väitelleellä tai työn

psykologiaa tutkivalla henkilöllä suurempi syy olla haastateltavana esimerkiksi työmoraalista kuin taiteilijalla. Selitys julkisuuden kenttien muodostumiselle kattamaan juuri Jallinojan ja Gronowin määrittelemät alat on suosio. **Viihde, taide, urheilu, politiikka ja media ovat kaikki alueita, joissa voidaan mitata suosiota.** Voimme laskea yleisömenestystä, ostajia, kävijöitä, äänestäjiä tai katsojia. Voimme laittaa julkisuuden kentillä toimivat suositummuusjärjestykseen numeeristen vertailujen avulla.

Toistuva kertominen karismasta ja lavasäteilystä lisää esiintyjien vetovoimaa ja samalla suosiota. Se vahvistuu edelleen, kun toimittajat kirjaavat haastattelupuheeseen myös mainintoja 'täysistä saleista', 'tuhansista katsojista' ja 'ennätysyleisöistä'. Tämä tulee esille muuallakin kuin naistenlehdissä. kun yleisötapahtumia uutisoidaan lehdissä, hyvin usein mainitaan, kuinka paljon yleisöä oli paikalla. Se on lukijalle yksiselitteinen merkki esiintyjän menestyksestä, itse asiassa paremmuudesta. (Jallinoja 1997, 71_72)

Mitattava suosio antaa myös haastatteluista päättävälle julkaisijoille mahdollisuuden tehdä oletuksia eri julkisten henkilöiden mielipiteiden myyvyydestä. Riesmaniin (2001/1961) mukaan pidettynä oleminen on toisista ohjautuvan ihmisen tavoite, ja siksi on mielestäni luultavaa, että identiteettejään rakentavat lehtien lukijat haluavat tietää menestyneistä ja suosituista henkilöistä.

Jallinoja (2000, 129_132) toteaa, että elämme voittajien yhteiskunnassa, jossa parhaiten menestynyt palkitaan runsaimmin. Vaikka useilla aloilla on vaikea arvioida työsuorituksen paremmuutta, on tällainen arviointitapa kuitenkin vallitseva. Jallinojan mukaan median rooli voittajien tuottamisessa on merkittävä. Tähtikultti glorifioi voittajat ja alituinen menestyjistä kertominen kasvattaa menestymisen merkitystä yhteiskunnassa. "Voittajat, joiden voitoista suuri yleisö ei tiedä mitään, ovat voitoissaan tavallaan vaatimattomampia kuin ne joiden voitoista suuri yleisö saa lukea lehdistä" (Jallinoja 2000, 129). Tulkitsen

niin, että kertoessaan voittajien kovasta työnteosta media ikään kuin rakentaa ohjeita sille, miten lukijakin voisi omassa elämässään menestyä.

Varsinaisia tutkimustekstejä koskien suomalaisten näyttelijöiden lehdistönäkyvyyttä en löytänyt kuin Pia Hounilta. Hänen väitöskirjansa (Houni 2000) ottaa esiin näyttelijän ja julkisuuden suhteen ja julkkisjulkisuutta hän käsittelee enemmän artikkelissaan *Näyttelijöiden julkisuuskuva lehtihaastatteluissa* (Houni 2002), joka perustuu neljän eri aikakauslehden (Katso, Teatteri, Anna ja Apu) haastatteluaineistoihin yhden vuoden ajalta. Houni kirjoittaa, että toimittajat valikoivat sanottavansa haastateltavasta riippumatta ja siksi näyttelijän julkisuuskuva voi poiketa siitä, mitä hän itse tahtois. Näyttelijöiden identiteettiin kuuluu julkisuuden kieltäminen samaan aikaan kun he tietävät, että sen kanssa kuuluu olla tekemisissä. (Houni 2002, 224_227.)

Näyttää siltä, että näyttelijöiden toivoma julkisuuden perustyyppi olisi yksityiselämän pois rajaava, ammatillisuuteen keskittyvä julkisuus, jota näyttelijä itse voisi ohjata ohi toimittajan ja tekstin julkaisijan. Ääritapauksessa näyttelijä haluaisi muuttua julkisuudessa pelkäksi ammattiminäksi, jolloin yksityisyydestä puhuttaisiin vain tyyliin "en kommentoi". Tällaisesta suhteesta julkisuuteen on oivallinen esimerkki Jasper Pääkkösen haastattelussa Anna-lehdessä 8.1.2004.

Jasper tulee haastatteluun, hän on oppinut, että pitää mainostaa. Aloittaessaan Salatuissa elämissä Jasper ei sitä tiennyt.
_ Kesti kuukausia ennen kuin **Stiina** (tuottaja **Laakso**) sai minut pakotettua ensimmäiseen haastatteluun. Silloin mä en yhtään ymmärtänyt, että miten niin se muka kuuluu tähän työhön. Mun työ on näytellä ja sillä selvä. (Anna 2004, 14)

Pääkkönen rajaa julkisuuskuvasa tarkasti: tietoja yksityiselämästä ei anneta. Hän on harvinaisuus, sillä Houninkin aineiston mukaan raja yksityisen ja julkisen välillä on nykyisin liudentunut. Julkisuus hyväksytään omalla

kohdalla, mutta esimerkiksi perhe halutaan rajata siitä ulos. Haastattelupuheista erottuu paradoksi: toisaalta halutaan pitää kiinni yksityisyydestä, mutta julkisuutta pidetään näyttelijä-identiteettiin kuuluvana (Houni 2002, 227_228).

Näyttelijöiden puheessa tunnettuuden koetaan kaventavan elämänpiiriä: kodin ulkopuolella on vaikea liikkua tuntemattomana. Tunnettuna oleminen on myös tavoiteltavaa, sen avulla voidaan erottautua tavallisista ihmisistä. Erilaiset tunnettujen henkilöiden julkisjuhlat ovat toimintoja, joissa erottautumista rakennetaan. Nämä kokoontumiset luovat yhtä ammattikuntaa laajemman julkisuuskontekstin: juhlissa on mukana eri alojen tunnettuja henkilöitä ja ne ovat ennen muuta mediaympäristö. Julkinen puoli näyttelijän identiteetistä on läpeensä mediavälitteinen. (Houni, 2002, 229_233)

Julkisuus on näyttelijälle ammatin harjoittamista sekä itsensä markkinointia.

Näyttelijät ja muut teatterin sisäpiiriläiset ovat ottaneet kantaa julkisuuteen omassa ammattimediassaan Teatteri-lehdessä lähinnä kahdessa merkityksessä: pakollisena roolin markkinointina tai vastuuna ihailijoilleen (Teatteri-lehdet 3/2000 ja 7/2000) Yleensä julkisuudessa olo kytketään esitysten markkinointiin. Löysin vain yhden Teatteri-lehden jutun, jossa julkisuus on oman ammattitaidon markkinointia (Teatteri-lehti 4/99). Siinä on kyse naisnäyttelijöiden työllistymisestä. Vuoden 1998 Teatteri-lehden kolmannessa numerossa Ari Hirvonen (1998) ottaa julkisuuteen kantaa otsikolla *Julkisuuden rivo huuma - kymmenen julkista fragmenttia*. Hänestä on sama, kuvaako julkisuus näyttelijän työtä vai yksityisyyttä, kumpikin uhkaa muuttua tärkeämmäksi kuin teatteri itse. On vaarana, että kukaan ei ole turha "julkkis vaan ainoastaan se, joka ei ole "julkkis" on turha (Hirvonen, 1998, 12). Turhista julkkiksista kirjoittaa myös Arto Haapala (2002) Synteesi-lehden artikkelissa *Tähdittä vai tähtettä? Mediajulkisuus ja osaamattomuuden ylistys* Hänen mukaansa aidot tähdet

ovat kulttuurisesti tärkeitä, tähteiksi kutsumansa edustavat vain taloudellisia arvoja.

Tiina Vihma-Purovaara (2000) tutki näyttelijän uraa teatterikoilusta vuosina 1974_1990 valmistuneiden keskuudessa. Heistä suurin osa kytki menestyksen sisäiseen tuntemukseen ja hyvien töiden saamiseen _ vain 10% vastanneista piti menestyksen mittarina julkisuutta, arvostusta ja rahaa. Toisaalta kuitenkin katsottiin, että julkisuudella on myös oman työn markkinointiin liittyvä funktio, ja siitä voi olla hyötyä meneillään olevalle produktiolle.

Koulussa todettiin lähinnä, ettei iltapäivälehdille kannata antaa tyhjämpäiväisiä haastatteluja. Kukaan ei tietenkään halua olla tuntematon näyttelijä, mutta on eri asia olla kuuluisa näyttelijä kuin julkkisnäyttelijä. Se, että tulee tunnetuksi töiden kautta, on jotenkin terve tapa tulla julkisuuteen. (Teatteri-lehti 7/2000, 17)

Toimittajia on kahdenlaisia: kulttuurista kirjoittavat sekä ne, joilla on tietty naistenlehtiasenne. Teatteri tai näyttelijäntyö ei heitä kiinnosta, vaan he haluavat näyttelijän puhuvan muista elämänalueista, yleensä perheeseen tai parisuhteeseen liittyvistä asioista. Näyttelijänä toivoisin tietenkin, että jutuissa olisi kulttuuripainotteinen, ei human intrest - näkökulma." (Teatteri-lehti 7/2000, 17)

Vihma-Purovaaran (2000, 214-217) urakyselyyn vastanneiden teatterilaisten mukaan merkittävin työllistymisen tapa oli työnantajan yhteydenotto ja sen tulemiseen vaikuttivat eniten suhteet. Suomen näyttelijäliittoon kuuluu noin 1500 näyttelijää, joita kaikkia työnantajat eivät voi millään tuntea. Teatterikoulutuksessa kiinnitetäänkin nykyisin huomiota työllistymiseen, esimerkiksi neuvotaan portfolion perustamisesta. Siihen sisällytetään valokuvia, lehtiarvosteluita, oma CV ym. Mielenkiintoista tässä on, että portfolioit ja kansiot ovat jo pitkään olleet käytössä valokuvamallien markkinointimateriaaleina ja näin teatterilaiset lähestyvät omassa markkinoinnissaan hyvin kaupalliseslta ja ulkonäkökeskeiseltä alalata tuttuja keinoja.

Vaikka julkisuudella on huomattava merkitys näyttelijöiden ja esitysten markkinoinnissa, se tuskin on syy, **miksi lehdet näyttelijöistä kirjoittavat.** Lehtijutun taustalta täytyy löytyä jotain, jonka haastattelijan ja haastateltavan lisäksi kokevat tärkeäksi myös lukijat. Lähden julkiskeskustelun analyysissäni siitä, että tämä tärkeä **liittyy tavalla tai toisella menestykseen, suosioon ja siihen, kuinka menestyneenä käyttäytyään. Sillä on tekemistä myös huomion kohteena olemisen kanssa. Uskon, että teatterilaisilla ja lehtien lukijakunnalla on näiden aiheiden ympärillä yhteinen keskusteluavaruus.**

6.4.1 Aineistoni julkiskeskustelu

Mistä tyypillinen julkiskeskustelu analysoimani aineiston perusteella koostuu? Se on puhetta suosiosta, menestyksestä, suhtautumisesta tunnettuna olemiseen ja oman persoonan jakoon työ- ja kotiminään. **Henkilöhaastatteluaineistossani tuntuivat toistuvan aiheet: olla suosittu ja samaan aikaan vaatimaton sekä menestys, jonka takaa löytyy kova työ ja vastuullisuus.** Glamour ja luksus eivät näyttäisi kuuluvan suomalaisen teatterilaisen elämään.

Julkiskeskusteluun kuului aineistossani teatterilaisten kohdalla menestyksen merkitseminen. **Vaikka haastateltava oli hyvinkin tunnettu, hänet merkittiin sellaiseksi kertomalla suosiosta ja menestyksestä.** Tulkitseen tämän tavaksi kertoa lukijalle, että nyt kannattaa ottaa selvää, mitä jutussa sanotaan. Lukija aistii, että ollakseen itse menestyjä pitää tietää menestyvistä.

Astutaan syvemmälle nuoren menestyskirjailijan ja tunnustetun teatterintekijän maailmaan. / AN 4

Elina Halttunen käsikirjoittaa menestyssarjoja peheen takkahuoneessa.
/IL 26

Kolmen näytelmän miespääosien, suosituksen viikoittaisen tv-sarjan ja kolmilapsisen oman perheen ristipaineissa oppii säilyttämään malttinsa. Puotilalla on mielenrauhan säilyttämiseen konkreettinen apuväline: juoksumatto / IS 29

Julkisdiskurssi voitiin aineistossani liittää minkä tahansa asian yhteyteen.

Suosioista ja menestyksestä kertominen ikään kuin punoutui päätarinan kerrontaan. Kun ammatillinen diskurssi jäsensi haastattelua ja antoi aiheisiin näkökulman, toimi julkisdiskurssi jatkuvana sanoman vahvistajana kertoen haastatellun teatterilaisen tärkeydestä.

Outi Mäenpään kasvot ovat tulleet tutuiksi elokuvarooleista. Työllistetty näyttelijä elää yksinhuoltajan arkea ja on ehtinyt 40 ikävuoteen mennessä analysoida elämää A:sta Ö:hön. / AP 10

Oli häkellyttävää, miten paljon meidän häistä kirjoitettiin lehdissä, Haapkylä naurahtaa.
Mä en ajatellut, että me oltaisiin kenenkään mielestä niin kiinnostavia.
/ IS 31

Alma Pöysti on Kick-musikaalin tähti: Nimi ei takaa vielä mitään / IS 32

Kyllä pojille sitten jossain vaiheessa selviää, ettei iskä olekaan palomies.
/ IS 37

Menestyksen, suosion ja hyvän työllistymisen painottaminen oli tekstin keinoja merkata haastateltava erityiseksi ihmiseksi. Myös kuvissa tehtiin eroa tavalliseen kadulla kulkijaan. Aikaisemmin totesin, että aineistossani suoraan kameraan katsominen ja lähikuva olivat lukijan ja haastateltavan välisen läheisyyden rakentamista. Näin tulkitsenkin, mutta läheisyyttä ei mielestäni rakennettu täysin tasavertaisten keskustelukumppaneiden välille: teatterilainen merkattiin kuvan avulla tavallista ihmistä paremmaksi. Haastateltava esitettiin aineistossani yleisimmin harkitusta, hänelle itselleen edullisesta kuvakulmasta ja ulkonäkönsä oli siistitty tavallisen ihmisen arkinäköä tyylikkäämmäksi

kampauksin ja meikein. Erityisen silmiinpistävää tämä oli naisnäyttelijöiden kohdalla. Tulkintani mukaan, mitä selvemmin jutun tekemisen syy oli henkilön asema yleensä tunnettuna henkilönä, sitä voimakkaammin kommunikoitiin ulkonäön edustavuudella. Esimerkiksi pääaiheena kansikuviin päässeet Irina Björklund (IL 25) ja Outi Mäenpää (AP 10) kommunikoivat mielestäni tyylikkäällä ulkonäöllään eroa tavalliseen naiseen, vaikka juttujen aiheet olisivat voineet olla kenen tahansa arjesta kotoisin (miehen tapaaminen pitkän ajan jälkeen ja yksinhuoltajuus). Aineistoni 53 jutun kuvista vain yksi oli selvästi merkitty lavastetuksi ja mallin ulkonäkö ammattimaisesti parannelluksi. Tällöin käytettyjä tuotteita markkinoitiin reportaasijutun lopun tekstissä samaan tapaan kuin tavallisesti tehdään tuotemainonnaksi laskettavissa muotijutuissa:

Hiusten värjäys ja leikkaus:
Pia Vesterinen/Tyyli
p. 09-611023
Kampauksen viimeistely:
Nina Orell
Meikki: Nina Orell/Make-up
Studio Nina Orell,
p. 09-43698350
Vaatteet: Serpenttiini
/ SE 48

Iltapäivä- ja aikakauslehtien juorupalstoilla rakennetaan julkkisten erityisyyttä ikään kuin varastoon. Niiden kuvat ja kuvatekstit ovat puhdasta julkkisdiskurssia ja sen avulla markkinointia. Ne kerryttävät huomioarvoa ja mielikuvia jokaiselle julkkikselle kumuloituvasti, ja tuon kertymän arvo on luultavasti mitattavissa työtarjouksina ja haastattelupyyntöinä _ eli lisäsuosiona. Tilanteet, joissa julkkiksia näemme, heidän vaatetuksensa ja ilmeensä ovat osa heidän brandinsa viestintää, siis Aakerin (1996) mukaan brandin sisältöä. Brandi on se johon reagoimme tuntien yhteisyyttä tai eroa sen sisältämien arvojen ja asenteiden kanssa. Juorupalstanäkyvyys on itse asiassa

ehdottelua: teatterilaiset kertovat niiden avulla kiinnostuksistaan ja ikään kuin kysyvät aiheen kiinnostavuutta.

Yleensä aineistoni juorupalstojen kuvat olivat markkinointitilaisuuksista, joiden järjestämisen ainoa syy oli jonkin tuotteen myynti (vrt. liite 3). Näiden palstojen sivuilla teatterilaiset elivät jatkuvaa juhlaa ja näyttäytymistä, kuvia työnteosta tai kotoa ei juorupalstoilla viljelty. Toisaalta myös iltapukujuhlat puuttuivat aineistosta, glamouria esiteltiin vain itsenäisyyspäivän Linnan Juhlia koskevissa pukujutuissa. Tämä shampanjajulkisuuden puute on selkeä ero ulkomaisten julkisuuden henkilöiden juorupalstakuviin. Lukija tapasi tutut suomalaiset julkkikset ravintolan avajaisissa, ensi-illoissa, hyväntekeväisyysjuhlista ja jopa mannekiineina solmionäytöksissä. Muodin esittely näyttäisi hiipivän näyttelijöiden julkisuuteen laajemminkin, sillä Me Naiset 31.10.2002 esitteli 8 sivun jutussaan koko sivun kuvin uusimpia juhlapukuja ja kaikki mallit olivat Helsingin Kaupunginteattrin näyttelijöitä. Heidät oli kuvattu samalla tavalla kuin valo-kuvamallit yleensä. **Tällainen juhlatilanteisiin yhdistäminen on mielestäni sitä suosion merkkäusta, jonka näyttelijät laskevat kuuluvan työhönsä, mutta joka käytännössä siirtyy heidän ominaisuudekseen myös vapaa-ajalla. Se tekee heistä kaksoispersoonallisuuksia, joiden lukija tietää oikeasti olevan erilaisia kuin tavallinen ihminen, vaikka korostavatkin puheissaan tavallisuuttaan. Erilaisuus syntyy jatkuvasta arjesta poikkeavissa tilanteissa näyttäytymisestä.**

Kuten teatterilaisten ammattilehdissä käymästä keskustelusta ilmeni, he vierastavat julkista rooliaan ja haluaisivat kytkeä sen ainoastaan työhönsä ja esitysten markkinointiin. Tämä näkyi myös aineistossani. Teatterilaiset antoivat toistuvasti ymmärtää, että vaatimattomuus, tavallisuus ja nöyryys ovat heidän arvostuksessaan korkealla.

"Usein kuvitellaan, että teatterin pukusuunnittelijan työhön liittyy erityisen paljon glamouria. Ensi-iltoja ja julkkiksia. Jokapäiväinen työ on kuitenkin samanlaista kuin lentoemännillä. Mekin tarjoilemme annoksia kiireessä ja hankalissa oloissa." / HS 18

_ Suomessa on paljon sellaista ajattelua, että jos on julkisuudessa, on jotenkin myynyt itsensä. Mun mielestä julkisuus ja haastatteluiden antaminen kuuluu näyttelijän ammattiin. / IS 31

Vaativuutta korostavan julkiskeskustelun yleisyyden selitys on mielestäni hämmennys, joka on yhteistä näyttelijöille ja lukijoille. Emme tiedä, kuinka myönnetään oma menestys. Suomalainen moraalitapa oli vielä aivan 1900-luvun lopussakin agraarimoraalia, jossa yhdenmukainen, vaatimaton käyttäytyminen oli hyve. Uskon, että meistä jokainen liittyy vieläkin menestyksen kertomiseen sellaiset verbit kuin "rehvastelu", "brassailu" ja "leveily". Niillä on korvissamme negatiivinen sointi. "Joka kuuseen kurkottaa, hän katajaan kapsahtaa" -sanonta lienee nuorimmillekin sukupolville tuttu. **Haastatteluille oli tyypillistä tarjolla haastateltava suosittuna ja menestyvänä sekä vaatimattomana ja nöyränä.** Tämä vastaa vanhaa suomalaista ihannekuvaa, jossa menestyneen paras hyve on jakaa menestystään muille ja jopa jättää itse hyötymättä sen hedelmistä. Äärimmilleen tällainen laupeuden ominaisuus on viety suomalaisille lehdenlukijoillekin tutuissa kertomuksissa kuninkaallisista, jotka haluavat olla tavallisten ihmisten parissa (esim. prinsessa Diana) tai tähdistä, jotka vetäytyvät pois julkisuudesta (Greta Garbo, Brigitte Bardot). Suomalaisen julkiskeskustelun vaatimattomuus voi olla peräisin myös olosuhteiden pakosta. Meillä kuuluisuus ei välttämättä tuo vaurautta ja suurin osa julkisuuden ihmisistä elää aivan tavallista arkea. Jopa kansainvälisesti palkitut taiteilijat saattavat muuttaa samaan portaaseen keskivertolukijan kanssa.

Kuinka salattua elämää vietät nykyisin?

Hmm... aika salattua. Haluan pitää yksityiselämäni salaisena.

Entä julkista?

Sen verran, mitä työ tuo mukanaan. Julkisuus on jokapäiväistä, kun kotoaan lähtee ulos. Ei sitä enää pahemmin ajattele. Se vaan on. Välillä julkisuuden huomaa enemmän, välillä vähemmän. / TS 52

Se, että suomalaisnäyttelijät yrittävät maailmalla on ihailtavaa, mutta musta ei olisi siihen. En kestäisi sitä maailmaa, Haapkylä uskoo. Sitä paitsi:

Tällainen suomalainen pikkutähteys on tosi kivaa. Täällä saa kuitenkin olla rauhassa. / IS 31

Käyn nykyään hirveän vähän kapakoissa. Viimeeksikin juttelin pitkään jonkun kanssa, kunnes lopulta tajusin, että en tunne sitä ihmistä ollenkaan. Siinähan ei ole sinänsä mitään pahaa, että ihmiset tulevat juttelemaan, mutta kun pitää jutella kaikkien kanssa, niin siihen menee koko ilta, Haapkylä sanoo. / IS 31

Menestymisen pohdiskelu on mielestäni ajankohtaista siksi, että vasta 1980-luvulla menestyksen, erityisesti taloudellisen menestyksen tavoittelu muuttui harvojen etuoikeudesta tavalliseksi toiminnaksi. Siksi siitä puhuminen on kiinnostavaa lukijan, haastateltavan ja lehden julkaisijan kannalta. Vauraudella mitattavasta menestymisestä on tullut yhteiskunnassa tavoiteltava arvo samaan aikaan kun esimerkiksi työttömyys on muuttunut arkipäiväiseksi, myös akateemisia kansalaisia koskevaksi asiaksi. Keskustelumme leimaa puhe A- ja B-kansalaisista, luusereista, jupeista, optiomiljonääreistä ja kansainvälisistä tähdistä jopa naistenlehtijulkisuudessa, joten on luonnollista, että aihe tuli problemaattisena esiin myös teatterilaisten puheessa.

(...) monissa tapauksissa asemahallin läpi kulkijan ja hallin seinän vieressä makaavan erottaa toisistaan vain sattuma. Sen takia meitä kiinnostaa juorujulkisuus: sehän kertoo nimenomaan lankeamisista, tunnettujen ihmisten lankeaminen se vasta kiinnostaakin. Se kertoo meille yllättäen, että tuo ihminen ei ollutkaan menestyksensä arvoinen. Tai niin sitä on alettu tulkita. / AN 4

Yllä oleva Reko Lundán -sitaatti on vanhan moraalin puhetta: menestys pitää ansaita, ja jollei niin tee, on vaarassa tuhoutua. **Teatterilaistenkin puheessa menestyksen rinnalla kulki puhe kovasta työstä, ja menestys esitettiin**

palkintona pitkäaikaisesta paneutumisesta. Kukaan teatterilaisista ei kertonut menestyneensä hyvällä onnella tai sattumalta – saati kilpailemalla keinolla millä hyvänsä. Kuitenkin 2000-luvulle tultaessa rahallisen menestyksen tavoittelu ja julkisuuteen yrittäminen ovat yhteiskunnassamme kehittyneet ilmiöiksi, joita ihailaan ja tavoitellaan.

Ainakin median mukaan näyttää siltä, että nuoren ihmisen täytyy päästä johonkin viihdeohjelmaan, kainuun korpeen parisuhdeleikkiin, jotta sen elämässä olisi jotain. / AN 4

Olemme mielestäni viime vuosina opetelleet tavoittelemaan henkilökohtaista onnea, ja myöntyneet jopa maksamaan asennemuutoksestamme identiteetin muokkaamisen ammattilaisille. Erilaiset "sisäisen sankaruuden" konsultit, itsetunnon nostajat, onnistumista käsittelevät kirjat ja personal trainerit ovat Suomessakin tavallisia ilmiöitä. Suosiotaan ovat nostaneet myös sellaiset aikakauslehdet, jotka neuvovat, miltä menestyjä näyttää, kuinka hän treenaa, mitä hän harrastaa ym. (Fitness, Sport, Kauppalehti Optio, Cosmopolitan, Gloria, Golf, Glorian koti, SK Gourmet ym.) Uskonkin, että jatkossa yhä useampi teatterilainen joutuu kartuttamaan julkisuusarvoaan esiintymällä myös tällaisissa lehdissä omasta valmentautumisestaan kertoen. Ennakoin, että näissä menestymiseen keskittyvissä lehdissäkin esimerkiksi näyttelijöiden ensisijainen tarina on kova työnteko, ei meikkivinkit. Näin säilyisi samuuden tunne tavallisten lukijoiden kanssa.

Kun teatterilaiset puhuvat suosiostaan ja menestyksestään, he yleensä selittävät julkisuudessa oloaan vastuulla. Heidän mielestään katsojilla on oikeus tietää jotain heidän persoonistaan. Sennettin (1986) mukaan taiteilijoiden persoonallisuuden tunteminen auttaa yleisöä heidän taiteensa arvottamisessa. Riitta Jallinoja (1997, 50) kytkee yksityispuheen tuntemisen yleisön ihastukseen: ensin katsoja ihastuu näyttelijässä roolihenkilöön ja siirtää tämän ihastuksensa myös näyttelijän yksityispuheeseen. **Katsoja odottaa, että yksityispuhe pystyy tarjoamaan hänelle samanlaisia tunne-elämyksiä**

arjessa kuin näyttämölläkin. Kenties teatterilaiset aistivat tämän Jallinojan ehdottaman kehityksen, ja kokevat vastuunsa yleisölle ulottuvan myös "oman elämänsä näyttelemiseen". Onhan tunnettua, että suurten tähtien maailmassa Hollywoodissa studiot pitävät huolta näyttelijöiden meikeistä, asusteista ja tyylistä myös roolien ulkopuolella, ja meillä Suomessakin stylistit ovat työllistettyjä ainakin musiikkibusinessissä.

Tällainen työminän ja yksityisminän sulaminen yhteen oli aineistossani yleensä kuvattu negatiiviseksi asiaksi. **Vaikka teatterilaiset viittasivat yleisövas-
tuuseensa, esitettiin tunnettuna oleminen yleensä rasitteena ja jonkin-
moisena uhkana.** Näiltä osiltaan teatterilaisten puhe muistutti tavallisen ihmisen suhdetta huomion kohteena olemiseen ja siinä oli vivahteita myös vanhasta moraalipuheesta, jossa itsensä ylentäjä pyritään alentamaan.

Näyttämöllä näyttelijä on roolin palveluksessa, mutta julkisuudessa hän on omana itsenään. Olen luonteeltani arka ja se heijastuu myös suhteessa julkisuuteen. / IL 27

_Jos taas en juttele ihmisten kanssa, niin ajatellaan, että olen ylpeä. / IS 31

En milloinkaan funtsinut, että hei, tähän se vasta on elämää, kyllä se nimmarihomma oli nopeesti nähty. Jetset-jutut eivät kiinnostaneet minua pätkäkään, en lähtenyt pörräämään Helsingin yöhön. En - onneksi - nähnyt itseäni minään yli-ihmisenä, siitä on muutenkin tarpeeksi surullisia esimerkkejä. Mulla pysyivät samat kaverit kuin ennenkin, elämä ei muuttunut mitenkään radikaalisti. / SE 47

Olen miettinyt, mitä ja kuinka paljon haluan itsestäni antaa ja mitä ihmiset haluaisivat, että annan. Sitä, mihin he ovat tottuneet, iloiseen, pirteään ja positiiviseen Pirkkoon vai jotain uutta ja yllättävää, mihin he eivät ole tottuneet. / IS 38

Tällainen vetäytyvä sisältö julkkisdiskurssissa tukee vanhan moraalin "menestyksellä on hintansa" -ajattelua. Jukka Gronow (1972) totesi jo 1970-luvulla julkkisten ja tavallisten ihmisten paheiden yhteen liittämisen myyvän

lehtiä. Onkin melko yleistä, että julkisuuden henkilöistä halutaan tuoda esiin vaikkapa runsas alkoholin käyttö, avioero tai julkisella paikalla riitely hyvin tuomitsevaan sävyyn. Tällöin lähtökohtana tuntuisi olevan se, että jos on menestynyt, pitäisi olla nuhteeton. Muussa tapauksessa menestys on ansaitsematonta. Kenties tämän asenteen aistiminen antaa aiheen aikakauslehtien melko yleiseen "vain yksinoikeudella" -juttutyyppeihin, jossa julkis katu menneistä virheitään. Tällöin hän ja toimittaja ikään kuin ehdottavat lukijalle anteeksiäntoa. Omaan aineistooni tällaisia suosioon kompastuneiden tunnustuksia mahtui oikeastaan vain kaksi (IS 33 ja IL 21).

Ritva Okasanen kertoo rankasta elämästään: Juominen ajoi minut itsemurhan partaalle. Näyttelijättären elämäkerta paljastaa myös kuuluisuuden rankan puolen. / IS 33

Kärystä huolimatta Esko Nikkari sanoo olevansa juomisen kanssa tasapainossa _ välillä on pidettävä tykkänään paussia. Sellainen on parhaillaan meneillään. / IL 21

Vaikka näyttelijöihin liitetään yleensä ajatus boheemiudesta ja kenties syntisydestäkin, ei tällainen arvottaminen näkynyt lainkaan aineistossani. Pikemminkin päinvastoin, sekä ammatillisessa diskurssissa että julkisdiskurssissa teatterilaiset olivat tavallisen elämän airueita. Heidän julkisuusominaisuuksiaan käytettiin tavallisuuden viestin kantajina: suosio punoutui juttuihin mukaan, mutta haastattelujen aiheet olivat menestymisestä ainoastaan silloin kun kerrottiin erilaisista palkinnoista. Mielestäni teatterilaisten tavallisuusviesti selittyy ainakin kahdella eri tavalla. Ensimmäkin lehdet myyvät samuudella: aivan tavallisen elämän parempi eläminen on lukijoita kiinnostava aihe, ja toisaalta näyttelijäjuttujen syynä oli tulkintani mukaan useimmiten lähestyvän esityksen markkinointi. Näissä esityksissä ja tv-ohjelmissa oli sisältönä tavallista elämää, joten niiden markkinointipuheessakin oli tavallinen elämä esillä.

Tavallisuuden efekti julkkisdiskurssissa voi olla kotoisin myös suomalaisen näyttelijän asemasta työelämässä. Kuten ammatillista diskurssia käsitellessäni kirjoitin, vertautuvat näyttelijöiden työsuhteet tavallisten suomalaisten työsuhteisiin. He pystyvät edelleen elämään ainakin osittain työnsä ja yksityiselämänsä erottaen, ja julkkiksena toimiminen haluttiin aineistossani kytkeä pelkästään työn puolelle.

Se, että suomalaisnäyttelijät yrittävät maailmalla on ihailtavaa, mutta musta ei olisi siihen. En kestäisi sitä maailmaa, Haapkylä uskoo. Sitä paitsi:

_ Tällainen suomalainen pikkutähteys on tosi kivaa. Täällä saa kuitenkin olla rauhassa. / IS 31

Nyt analysoimani lehdet, kenties iltapäivälehtiä lukuunottamatta, keskittyivät marraskuussa 2002 kertomaan positiivisesti arvotettavista julkkisdiskurssin puolista. Tulkitsenkin niin, että teatterilaisten arvo lehtien brandinrakentajina lepää heidän mahdollisuudessaan arvottaa elämässä hankalina ja epäoikeudenmukaisina koettuja asioita rohkaisevasti ja positiivisesti. Heidän esiintymisensä erityisinä tavallisina ihmisinä antaa lukijalle itseluottamusta: ihan tavallisetkin asenteet ja tunteet voivat kuulua menestyjälle _ siis myös minä itse voin olla menestyjä.

7 PÄÄTELMÄT

Olen tössäni etsinyt tulkintaa sille, mitä teatterista ja teatterilaisista kertovat lehtijutut ovat, ja minkälaisen suhteen ne muodostavat teatterilaisen, lehden ja lukijan välille. Pohdin, mikä on tyypillistä näyttelijöistä ja muista teatterilaisista kirjoitetuille lehtijutuille marraskuussa 2002 suuren yleisön lehdissä, ja mikä yhdistää lehden julkaisijaa, jutun kohdetta ja lukijaa niin, että he osallistuvat yhteiseen vuorovaikutustapahtumaan tällaisia juttuja tekemällä ja lukemalla.

Tutkimusaineistonani oli 163 sanoma-, iltapäivä- ja aikakauslehden numeroa. Nämä kaikki edustivat niin sanottuja universaaliyleisön lehtiä, joiden sisältö oli suunnattu kaikille. Teatterista ja teatterilaisista kertovia juttuja näissä lehdissä oli yhteensä 389, joista 53 pidempää henkilöhaastattelua analysoin muita tarkemmin. Tutkimusmetodini olivat väljästi tulkitut diskurssianalyysi ja sisällönanalyysi.

Työni taustalta löytyy kulttuuriteorian mukainen ajatus vuorovaikutuksen keskeisyydestä identiteetin rakentamisessa. Analyysilleni olivat tärkeitä Johan Fornäsin (1998) ajatus siitä, että joudumme jatkuvasti neuvottelemaan itsemme ja ympäristömme kanssa siitä, mitä havaintomme pohjimmiltaan tarkoittavat, ja Douglas Kellnerin (2000) ajatus medioiden avainasemasta käyttäytymisen ja ajattelun ohjaajina. Ne saivat tukea Stuart Hallin (1999) postmodernista subjektikäsitelmästä, jossa yksilön identiteetin ymmärretään muokkautuvan jatkuvasti suhteessa tapoihin, joilla meitä presentoidaan ja puhutellaan mediassa ja omassa ympäristössämme.

Ymmärrän yksilön vaikutteille alttiina, ja yhteiskuntamme toimintamekanismit tätä alttiutta hyödyntävinä. Esittelin ajatteluni pohjalta löytyvän branditeorian David A. Aakeriin nojaten. Tämän ajattelun mukaan kuluttaja, markkinoija ja markkinoitava tuote ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa

keskenään ikään kuin tasavertaisina osallistujuna omine tarpeineen ja päämäärineen. Brandin houkuttavuus syntyy kuluttajan kannalta siitä, että se näyttää yhdistyvän hänelle tärkeisiin merkityksiin. Niinpä menestyvän brandin tehtävänä on viestiä yhteisyyttä kuluttajan kanssa, ja erityisen tärkeää tämä on lehdille, joiden koko tuotearvo lepää viestinnässä. Tulkintani mukaan mediat siinä missä muutkin brandit muokataan viestimään kohderyhmän arvoja, ja tämä arvojen vastaavuus on lehtien tärkein sanoma sekä kuluttajalle että mainostajalle.

Teatteri ja näyttelijät ovat lehtien sisältöinä tulkintani mukaan erikoisasemassa. Richard Sennetin (1986) teoriaan nojaten totean, että näyttelijöiden tehtävänä on näyttää julkisuudessa niitä tunteita, jotka yhteiskunnassamme yleensä on totuttu sulkemaan yksityisyyden piiriin. Tunteet ovat ennen muuta asenteita, suhtautumisia ilmiöihin ja asioihin. Ne ilmaisevat intensiteettiä, jolla jokin merkitys on omassa elämässämme läsnä. Niinpä niistä kertominen luo merkityskartan, jolla arvotetaan jotkin asiat tärkeiksi.

Näyttelijöiden erikoislaatuisuutta hyödynsivät tutkimusaineistossani lähinnä iltapäivä- ja aikakauslehdet, jotka kirjoittivat asioista henkilöiden avulla. Päivittäiset sanomalehdet esittivät teatterin perinteisen kulttuurijournalismin diskurssissa keskittyen ennakkojuttuihin ja kritiikkeihin, jotka lähinnä arvottivat esityksiä pienen yleisön, teatterin sisäpiirin, kannalta. Nämä päivälehtien jututkin olivat osa journalistista markkinointia, jonka havaitsin olevan tärkeä syy tehdä lehtijuttuja. Pääasiassa tämä markkinointi tapahtui henkilöiden avulla, jolloin näennäisesti muusta asiasta kertovaan juttuun punoutui tietoja ostettavasta tuotteesta tai esityksestä.

Iltapäivälehtien ja aikakauslehtien jutut olivat pääasiassa julkistetuksi yksityisyydeksi laskettavaa aineistoa, jossa yhdessä toimittajan kanssa laaditaan kertomusta teatterilaisen elämästä. Näennäisestä muusta sisällöstä huolimatta

henkilöiden kautta asiaan menevät lehtijutut olivat aineistossani esitysten, televisio-ohjelmien tai elokuvien markkinointia. Tämä on julkisuustyyppi, jonka teatterilaiset hyväksyvät osaksi ammattinsa kuvaa. Samalla nämä jutut olivat teatterilaisen oman brandin rakennusta: tunnettuisuus lisää mahdollisuuksia työllistyä.

Teatterilaisen arvo lehdille on mielestäni heidän mahdollisuudessaan toimia lukijoiden samaistumisryhmänä. David Riesmanin (1961/2001) mukaan jälkimodernin ajan ihminen orientoituu ympäristöön muiden ihmisten avulla, ja hän peilaa jatkuvasti suosiotaan. Pidetty ihminen on menestyjä. Mediat tarjoavat jatkuvasti aineistoa peilausta varten: lehdistä etsitään vinkkejä suositusta käyttäytymisestä. Tulkitsin, että yleisön halulla rakentaa identiteettiään kohti suosittua persoonallisuutta ja lehtien juttu- ja haastateltavavalinnoilla on yhteyttä. Näyttelijöiden ja muiden teatterilaisten haastattelut ovat aineistoa, jolla esitellään suosittua käyttäytymistä. Minun aineistossani tällaiseksi suosituksi käyttäytymiseksi paljastui "tavallisuus", elämä, joka pääosiltaan koostuu samoista aineksista kuin suomalaisten elämä yleensäkin. Erityistä näyttelijöiden elämässä oli lehtijuttujen sisällössä sen työkeskeisyys. Tämän tulkitsin johtuvan, ei vain ammatin erityisyydestä, vaan suomalaisen työelämän kehityksestä. Näyttelijät puhuvat haastatteluissa työstä siksi, että lukijat haluavat tällaista puhetta. Sen avulla he voivat peilata omaa asennettaan työhön. Työpuheen keskeisyys ei ole tietoista valintaa, vaan johtuu mielestäni kontekstista, jossa puhutaan, eli tämän päivän Suomesta.

Tulkitsen, että työstä puhuminen toimii lukijaa, teatterilaista ja lehtien julkaisijoita yhdistävänä tekijänä, josta kirjoittamisella on kaikille hyötyä. Teatterilainen voi reflektoida suhdettaan työhön ja esillä olemiseen positiivisessa kontekstissa ja samalla hän tulee markkinoineeksi itseään seuraaviin töihin. Lukija saa jutuista peilausmahdollisuuden oman maailmansa ja hyväksytyyn käyttäytymisen eroihin ja samuuksiin, ja lehden julkaisija voi

yhdistää oman tuotteensa sisältöihin, joilla on hänen asiakkailleen merkitystä. Näin työ on kaikkien kolmen yhteinen puheenaihe.

Työpuhe oli 53 haastattelutekstin diskurssianalyysin mukaan miltei kaikkea teatterilaisten puhetta yhdistävä elementti. Nimesin tämän vallitsevan puhettavan ammatilliseksi diskurssiksi, josta analysoin erikseen Pia Hounin (2000) aikaisemmin aikakauslehtihaastatteluista löytämät työpuheen, perhepuheen ja elämää pohdiskelevan puheen.

Aineistoni ammatillisen diskurssin työpuheessa kuvailtiin teatterilaisten työtä ihanana ja kutsumukseen pohjaavana. Tätä puhetta leimasi omistautuminen ja antautuminen. Lukijalle työpuhe tarjosi mahdollisuuden punnita omaa suhdetta työhön ja kritiikin kohteena olemiseen. Näyttelijöitä ja varsinkin osaa naistenlehtien lukijoista yhdistää pätkätyö, jonka ominaisuuksiin kuuluu työsuhteiden lyhyiden vuoksi jatkuva arvioinnin kohteena oleminen. Näyttelijähaastatteluissa otettiin kantaa onnistumiseen ja epäonnistumiseen, joten ne tarjosivat mielestäni lukijalle mahdollisuuden puhua omasta suhteestaan pettymyksiin ilman että oma tunne-elämä on pakko ottaa puheeksi. Näyttelijät toimivat tässä mielessä ikään kuin sijaiskärsijöinä. Lisäksi näyttelijöiden haastattelut valoivat uskoa selviytymiseen, sillä niistä missään ei kerrottu loppuunpalamisesta tai päätöksestä luopua ammatista.

Ammatillinen diskurssi oli omistautumisen puhetta. Teatterityö näyttäytyi jutuissa ikään kuin parisuhteena, jonka eteen oltiin valmiita tekemään kaikkensa. Tämä puhe muistuttaa yhteiskuntamme nuorten menestyjien puhetta, jossa ura ja työ asetetaan kaiken edelle. Tämä ilmiö näkyi teatterilaisten ammatilliseen diskurssiin kuuluvassa perhepuheessa, jossa sekä lapsuudenperhe, parisuhde että ydinperhe alistettiin tavalla tai toisella työlle. Lapsuudesta kerrottiin uravalinnan varhaisuudesta, parisuhteesta todettiin sen toimivan koska puoliso ymmärtää työtä ja lastenkin syntymä suhteutettiin

työntekomahdollisuuksiin. Perhettä koskevassa puheessa teatterilaiset kertoivat lukijoilleen esimerkillään, kuinka työhön panostaminen ja perhe-elämä eivät välttämättä ole ristiriidassa.

Aineistoni ammatillisen diskurssin elämän pohdiskelu paljastui työtehtäviin sidonnaiseksi puheeksi, jossa arkifilosofiseen tapaan kerrottiin, kuinka yksilö saavuttaa onnen ihmissuhteidensa avulla, ja miten tulisi suhtautua yhteisöön ja maailmaan. Tällainen puhe oli aineistossani erityisesti miehille kuuluvaa, ja siinä toistettiin mediasta tuttua rahan ja menestyksen kritiikkiä. Huomiota kiinnitti asioiden suhteuttaminen yksilöön ikään kuin onni olisi omasta päätöksestä kiinni.

Otin omaksi tarkastelujaksokseen näyttelijän julkisuutta koskevan puheen, jota kutsun julkkisdiskurssiksi. Tämä siksi, että usein avioidaan lehdistönäkyvyyden syyksi pelkästään julkisena olemista. Pidän tunnettujen henkilöiden näkyvyyden yhtenä syynä intymiteettisuojalakia, joka rajaa tavallisten ihmisten yksityiselämän pois lehdistä. Näin arkisen elämän ilmiöistä on helpompi kirjoittaa julkisten, sallittujen ihmisten avulla. Toisaalta tunnettu ihminen luo lehdelle selkeän viestinnällisen sisällön, joka on helppo kiteyttää esimerkiksi lehden kanteen. Julkkisdiskurssin ominaispiirre on se, keitä sen piirissä esitellään. He kaikki ovat ammateissa, joiden menestystä voidaan numeerisesti arvioida katsojamäärinä, lipputuloina tai äänimäärinä. Tämä mitattava suosio on ennakointia henkilön myyvyydestä lehden sisältönä. Suomalaiseen julkkisdiskurssiin kuuluu henkilön merkitseminen erityiseksi työhistorian avulla. Teatterilaiset kartuttavat omaa julkisuusarvoaan esityksiä ja itseään markkinoimalla, ja tällöin tärkeä areena on juorupalsta. Vaikka teatterilaiset korostavat tavallisuuttaan, merkitsee runsas juorupalstoilla esiintyminen heidät erityisiksi: tavallinen suomalainen ei vieraile juhlissa tai tule niissä kuvatuksi. Tämä näkyvyydellä saavutettu erityisyys tekee teatterilaisista henkilöitä, jotka voivat vuorovaikutustilanteessa, lehtijutussa, olla samaan

aikaan tavallisia ja erikoisia. ja erikoinen. Julkkisdiskurssissa otettiin kantaa menestyneenä olemiseen, ja aineistoni mukaan sen pääsanoma oli, että menestys syntyy työstä ja vaatimattomuudesta.

Pro graduni pohjautuu vuoden 2002 marraskuun suuren yleisön lehtien lähilukuun. Aineisto on sen verran suppea ja ajallisesti rajallinen, että tutkimustulokseni eivät ole suoraan yleistettävissä 2000-luvun teatteri- ja teatterilaisjulkisuuden kuvaksi. Uskon kuitenkin pystyneeni eristämään joitain piirteitä, jotka ovat kirjoittelulle tyypillisiä. Kun selitän niitä brandin ja identiteetin rakentamisen puitteissa, tunnen olevani oikeilla jäljillä. Mikäli tätä tutkimussuuntaa haluttaisiin seurata pidemmälle, ehdottaisin keskittymistä suomalaisten näyttelijöiden tavallisuuden kertomuksen kehittymiseen. Miten 1950-luvun Elokuva-Aitan "puotitytöstä tähtiin" -kertomuksista on päädytty puheeseen, jossa miesnäyttelijät vaihtavat kakkavaippoja ja naiset pohtivat työttömyyttään? Tällä on kenties tekemistä suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoistumiskehityksen kanssa.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Analysoidut lehdet:

Aamulehti	1.-30.11. 2002	yht. 29 kpl
Helsingin Sanomat	1.-30.11. 2002	yht. 29 kpl+ kuukausiliite
Turun Sanomat	1.-20.11 2002	yht. 30 kpl
Iltalehti	1.-30.11. 2002	yht. 25 kpl
Ilta-Sanomat	1.-30.11. 2002	yht. 25 kpl
Anna	numerot 44, 45, 46, 47, 48 / 2002	
Me Naiset	numerot 45, 46, 47, 48, 49 / 2002	
Apu	numerot 44, 45, 46, 47, 48 / 2002	
Seura	numerot 44, 45, 46, 47, 48 / 2002	
Suomen Kuvalehti	numerot 44, 45, 46, 47, 48 / 2002	

Muut lehtiartikkelit:

Anna-lehti. 2004. Karhula, Miira. 2004. Pääkkösen yksityisalue. Jasper haluaa ajatella ja rakastaa rauhassa. Anna 8.1.2004, 12_17.

Helsingin Sanomat. 2004a. Sinisalo, Kati. Kaikki voittivat. Helsingin Sanomat 11.1. 2004, D5.

Helsingin Sanomat. 2004b. Räisänen, Kari. Lööppikuningas tanssittaa mediaa. Pahat pojat on Solarin suurin hitti. Helsingin Sanomat 1.2. 2004, E2.

Markkinointi&Mainonta. 2003a. Metsämäki, Mikko. Skandaalinkäryinen elokuva. Markkinointi & Mainonta 29/2003, 5.

Markkinointi&Mainonta. 2003b. Metsämäki, Mikko. Nokia Brand Game. Markkinointi & Mainonta 33/2003, 24_26.

Suomen Kuvalehti. 2004. Järvinen, Elina. Hyvä Seuramies. Suomen Kuvalehti 1/2004, 58_59.

- Talouselämä. 2003. Seppänen, Pekka. Kulttuuri, kiittämätön lellikki. Talouselämä 19.6.2003, 122.
- Teatteri-lehti. 1998. Hirvonen, Ari. 1998. Julkisuuden rivo huuma _ kymmenen julkista fragmenttia. Teatteri-lehti 3/1998, 10_12.
- Teatteri-lehti. 1999. Mäkinen, Eija. Itseelliyden aika. Aikuiset naisnäyttelijät eivät tyydy vain odottelemaan, että puhelin soisi. Teatteri-lehti 4/1999, 11_13.
- Teatteri-lehti. 2000a.
Kanto, Anneli. Rahan ja imagon vaihtokauppa. Mutta teatteri valvokoon rajansa. Teatteri-lehti 3/2000, 4_8.
Nyytjä, Outi. Television herra vai narri? Onko televisio ajanut teatterin ohi? Teatteri-lehti 3/2000, 16_19.
- Teatteri-lehti. 2000b.
Moilanen, Anne. Yleisön tavoittaminen on arvoituksellinen haaste. Hyväkään markkinointi ei pelasta huonoa teatteriesitystä. Teatteri-lehti 7/2000, 4_8.
Kanto, Anneli. Mutkikkaampi kuin suklaapatukka. Teatteri-lehti 7/2000, 9_11.
Kantanen, Teuvo. Vieheet, verkot, koukut. Miten musiikkiteatteria myydään? Teatteri-lehti 7/2000, 12_15.
Mäkinen, Eija. Kenen ehdoilla? Taiteilijan rooli myynninedistämässä. Teatteri-lehti 7/2000, 16_17.

Tutkimuskirjallisuus:

- Aaker, David. 1996. Building Strong Brands. New York, The Free Press.
- Aamulehti Mediatiedot 2003. Tampere: Aamulehti.
- Alasuutari, Maarit. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Vanhemmuuden ja yhteiskunnallisen kasvatuksen suhde vanhempien puheessa. Helsinki: Gaudeamus.
- Alasuutari, Pertti. 1991. TV-ohjelmien arvohierarkia katsomistottumuksista škertovien puhetaipojen valossa. Teoksessa: Juha Kytömäki (toim.): *Nykyajan sadut. Joukkoviestinnän kertomukset ja vastaanotto*. Helsinki: Gaudeamus & Yleisradio, 232_285.

- Colbert, François with Nantel, Jacques & Bilodeau, Suzanne & Rich, Dennis. 2001. *Marketing Culture and the Arts*. Montreal: Chair in Arts Management
- Fairclough, Norman. 1997. *Miten media puhuu*. Suomentaneet Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.
- Fornäs, Johan. 1999. *Kulttuuriteoria. Myöhäismodernin ulottuvaisuuksia*. Suomentanut Mikko Lehtonen (luvut 1 ja 2), Kaarina Hazard (luku3), Virpi Blom (luku 4) ja Juha Herkman (luku 5). Tampere, Vastapaino.
- Gronow, Jukka. 1972. *Aikakauslehdistön henkilöaineisto erityisesti intimiteettisuojan kannalta tarkasteltuna*. Helsinki: Kriminologinen tutkimuslaitos, Sarja M:17.
- Grossberg, Lawrence. 1995. *Mielihyvän kytkennät. Risteilyjä populaarikulttuurissa*. Tampere: Vastapaino.
- Haapala, Arto. 2002. *Tähdittä vai tähteittä? Mediajulkisuus ja osaamattomuuden ylistys*. Synteesi-lehti 3/2002, 57_64.
- Hall, Stuart. 1999. *Kulttuurisen identiteetin kysymyksiä*. Teoksessa Stuart Hall, *Identiteetti, suomentanut ja toimittanut Mikko Lehtonen ja Juha Herkman*. Tampere, Vastapaino, 19_77.
- Halonen, Irma Kaarina. 2001. *Villi kissanainen viestinnän ja journalismin oppimateriaalina*. Teoksessa *Populaarin lumo _ mediat ja arki*. Turun yliopisto, taiteiden tutkimuksen laitos, Mediatutkimus, Sarja A, N:o 46, 237_251.
- Halonen, Irma Kaarina. 2003. *Vallankumouksellinen Wardi? Mediajulkisuuden feminiiniset ja maskuliiniset ulottuvuudet*. Tiedotustutkimus 2003/2, 71_78.
- Heikkinen, Hannu L.T. 2000. *Tarinan mahti _ narratiivisuuden teemoja ja muunnelmia*. Tiedepolitiikka 4/2000, 47_58.
- Helsingin Sanomat. *Osastojen lukeminen Helmikuu 2002*. Helsinki: Helsingin Sanomat ja GallupAd
- Hietala, Veijo. 1999. *Tunne ja elämys audiovisuaalisessa kulttuurissa*. Teoksessa Sari Näre (toim.) *Tunteiden sosiologiaa 1 Elämyksiä ja läheisyyttä*. Tietolipas 156. Helsinki: SKS, 244_262.

- Houni, Pia. 2000. Näyttelijäidentiteetti. Tulkintoja omaelämäkerrallisista puhenäkökuilmista. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja Acta Scenica 5. Helsinki: Yliopistopaino.
- Houni, Pia. 2002. Näyttelijöiden julkisuuskuva lehtihaastatteluissa. Teoksessa Pia Houni & Pentti Paavolainen (toim.) *Teatteri ja tanssi toimintakulttuureina*. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja Acta Scenica 10. Helsinki: Yliopistopaino, 221_255.
- Huttunen, Jouko. 1999. Muuttunut ja muuttuva isyys. Teoksessa Arto Jokinen (toim.) *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere: Tampere University Press. 169_193
- Ilmonen, Kaj. 1999. Työelämä ja tunteet. Teoksessa Sari Näre (toim.) *Tunteiden sosiologiaa II Historiaa ja säätelyä*. Tietolipas 157. Helsinki: SKS, 299_324.
- Iltalehti Mediatiedot. 2003. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Iltalehti.
- Ikävalko, Elisa. 1996. Ylivoimapeli mediassa. Julkisuusmekanismit ja julkisuuden hallinta. Helsinki: Inforviestintä.
- Jallinoja, Riitta. 1997. Moderni säädyllisyys. Aviosuhteen vapaudet ja sidokset. Helsinki, Gaudeamus.
- Jallinoja, Riitta. 2000. Perheen aika. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi & Suoninen, Eero. 1993. Diskurssianalyysin aakkoset. Tampere, Vastapaino.
- Jokinen, Arja & Juhila, Kirsi. 1999. Diskurssianalyttisen tutkimuksen kartta. Teoksessa Arja Jokinen & Kirsi Juhila & Eero Suoninen (toim.). *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere, Vastapaino, 54_97.
- Jokinen, Kimmo. 1999. Kirjallisuuden lukeminen ja elämykselliset totuudet. Teoksessa Sari Näre (toim.) *Tunteiden sosiologia I Elämyksiä ja läheisyyttä*. Tietolipas. Helsinki: SKS, 229_243.
- Järveläinen Petri. 2003. Tunteet ja järki. Helsinki: Yliopistopaino.
- Karvonen, Erkki. 1997. Imagologia. Imagon teorioiden esittelyä, analyysia, kritiikkiä. Acta Universitatis Tamperensis. 544. Tampere: Taju.
- Karvonen, Erkki. 2003. Merkitystä ei saisi irrottaa toiminnasta. Tiedotustutkimus 4-5/2003, 18_25.

- Kellner, Douglas. 2000. Mediakulttuuri. Suomennos Riitta Oittinen ja työryhmä. Tampere: Vastapaino.
- Kerosuo, Paavo. 1999. Homo publicus. Muuttuuko julkku. Teatteri-
korkeakoulun opinnäyte, Julkaisematon opinnäyte. Teatterikorkeakoulu.
- Kivimäki, Sanna. 2002. Kirjoittamisen kokemus. Suomalaisten naiskirjailijoiden
haastattelut aikakauslehdissä. Tiedotustutkimus 2/2002, 4_20.
- Kivivuori, Janne. 1992/1991. Psykokulttuuri. Sosiologinen näkökulma arjen
psykologisoitumisen prosessiin. Helsinki: Hanki ja jää.
- Koistinen, Mikko. 1998. Pelkkää taloutta. Retoriikka journalismin
tutkimuksessa. Teoksessa Anu Kantola, Inka Moring & Esa Väliaverronon
(toim.) *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Lahti: Helsingin yliopiston
Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, 40_63.
- Korhonen, A. 2003. Diskurssit ja Ruumiillisuus. Teoksessa H. Sinevaara-
Niskanen & R. Rajala (toim.) Lapin yliopiston kasvatustieteellisiä
julkaisuja 3. *Kasvatuksen yhteisöt _ uupumusta, häirintää vai yhteisöllistä
kasvua*. Kasvatustieteen päivien 2002 julkaisu. Rovaniemi: Lapin
yliopisto. Referoitu (22.10.2003) verkkoversiosta
www.urova.fi/kasvatuspaivat
- Koskinen, Ilpo. 2000. Väritetty totuus. Juorut arkielämässä. Helsinki:
Yliopistopaino.
- Kunelius, Risto. 1997. Viestinnän vallassa. Johdatusta joukkoviestinnän
kysymyksiin. Helsinki: Risto Kunelius ja Werner Söderström
Osakeyhtiö.
- Lehtonen, Mikko. 1998. Merkitysten maailma. Kulttuurisen tekstintutkimuksen
lähtökohtia. Tampere: Vastapaino.
- Lehtonen, Mikko. 1998. Faktan ja fiktion historia. Teoksessa Ullamaija Kivikuru
& Risto Kunelius (toim.) *Viestinnän jäljillä. Näkökulmia uuden ajan ilmiöön*.
Helsinki: WSOY, 41_57
- Leppäjärvi, Anne. 2003. "Kalapaperista huikeaan analyysiin" Kritiikin asema
suomalaisella teatterin kentällä vuonna 2002. Tampereen yliopiston
teatterin ja draaman tutkimuksen pro gradu -työ. Tampereen yliopisto,
luettavissa: <http://tutkielmat.uta.fi/tutkielma.phtml?id=11793>

- Linko, Maaria. 1990. Teatteriesitykset ja julkisuus. Kahdeksan 1980-luvun teatteriesityksen vastaanotto sanomalehdissä. Jyväskylän yliopiston Nykykulttuurin tutkimusyksikön julkaisuja 24. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Machin, David & Thornborrow, Joanna. 2003. Branding and discourse: the case of Cosmopolitan. *Discourse & Society*, Volume 14, Number 4, 453_472.
- Malmelin, Nando. 2003. Mainonnan lukutaito. Mainonnan viestinnällistä luonnetta ymmärtämässä. Helsinki, Gaudeamus.
- Määttä, Kaarina. 1999. Rakastumisprosessi ja rakkauskriisi. Teoksessa Sari Näre (toim.) *Tunteiden sosiologiaa I Elämyksiä ja läheisyyttä*. Tietolipas 156. Helsinki: SKS, 36_53.
- Nieminen, Hannu. 2001. Julkisuuden kohtalo myöhäismodernissa: globalisaatio vai pirstoutuminen. Teoksessa *Populaarin lumo _ mediat ja arki*. Turun yliopisto, taiteiden tutkimuksen laitos, Mediatutkimus, Sarja A, N:o 46, 186_236.
- Nikunen, Kaarina. 2002. Ally McBeal _ julkisuuden koukussa. *Tiedotustutkimus* 2002/3, 50_66.
- Näre, Sari. 1999a. Johdanto. Teoksessa Sari Näre (toim.) *Tunteiden sosiologiaa I Elämyksiä ja läheisyyttä*. Tietolipas 156. Helsinki: SKS, 9_15.
- Näre, Sari. 1999b. Sukupuolten tunnekulttuuri ja julkisuuden intimisoituminen. Teoksessa Sari Näre (toim.) *Tunteiden sosiologiaa I Elämyksiä ja läheisyyttä*. Tietolipas 156. Helsinki: SKS, 263_299.
- Perelman Cha_m. 1996. Retoriikan valtakunta. Suomentanut Leevi Lehto. Tampere, Vastapaino.
- Pietilä, Veikko. 1997. Joukkoviestintätutkimuksen valtateillä. Tampere: Vastapaino.
- Putkinen, Pekka. 2002. Pro Logo. Tuotemerkki ei ole brandi. Sosiologian pro gradu -tutkimus. Tampereen yliopisto, Luettavissa: <http://tutkielmat.uta.fi/tutkielma.phtml?id=10806>
- Rantanen, Maaria. 2002. Näyttelijän työnkuvan ulottuvuudet. Teoksessa Pia Houni & Pentti Paavolainen (toim.) *Teatteri ja tanssi toimintakulttuureina*. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja Acta Scenica 10. Helsinki, Teatterikorkeakoulu, 159_183.

- Ridell, Seija. 1993. Ei yksin teksteistä. Geneerinen näkökulma journalismin tutkimiseen. *Tiedotustutkimus* 2/83, 3_13.
- Ridell, Seija. 1994. Kaikki tiet vievät genreen. Tutkimusretkiä tiedotusopin ja kirjallisuustieteen rajamaastossa. Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja, sarja A 82/1994. Tampere: Tampereen yliopiston jäljennepalvelu.
- Riesman, David. 1961/2001. *The lonely crowd. A study of the changing American character.* New Haven & London: NB Yale University Press.
- Roos, JP. 1987. Suomalaisen elämää. Tutkimus tavallisten suomalaisten elämäkerroista. Suomalaisen Kirjallisuuden toimituksia 454. Helsinki: SKS.
- Ruoho, Iiris. 2001. Kiurunkulmalta maailmalle: "realismi" suomalaisessa televisiokritiikissä. Teoksessa Anu Koivunen, Susanna Paasonen ja Mari Pajala (toim.) *Populaarin lumo _ mediat ja arki.* Turun yliopiston taiteiden tutkimuskeskuksen laitoksen julkaisusarja A, n:o 46. Turku: Turun yliopisto, 74_108.
- Sandqvist, Ville. 1995. Paradoksaalinen ammatti: näyttelijä. Näyttelijäntyyön historiasta, teoriasta ja käytännöstä. Teoksessa Raija Ojala (toim.) *Esiintyjä _ taiteen tulkki ja kokija.* Helsinki, WSOY, 151_182.
- Sennett, Richard. 1986. *The Fall of Public Man.* London: Faber and Faber
- Sennett, Richard. 2002. Työn uusi järjestys. Miten uusi kapitalismi kuluttaa ihmisen luonnetta. Suomentaneet Eine Kivinen ja David Kivinen. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen, Janne. 2000. Nuoret, tutkijat ja Benetton. Kilpatulkintoja mainoskuvasta. *Tiedotustutkimus* 2/2000, 20_35.
- Sihvola, Juha. 1999. Antiikin tunneteoriat nykyajattelun lähtökohtana. Teoksessa Sari Näre (toim.) *Tunteiden sosiologia II Historiaa ja säätelyä.* Tietolipas 157. Helsinki: SKS, 15_47.
- Soramäki, Martti. 1990. Mediat yli rajojen: näkökulmia joukkoviihteen tuotantoon, jakeluun ja kulutukseen. Helsinki: Gaudeamus

- Suoninen, Eero. 1999. Näkökulma sosiaalisen todellisuuden rakentumiseen. Teoksessa Arja Jokinen, Kirsti Juhila & Eero Suoninen (toim.) *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere, Vastapaino, 17_36.
- Strauss, Anselm & Cobin, Juliet. 1997. Basics of Qualitative Research. Grounded Theory Procedures and Techniques. Newbury Park-London-New Delhi: Sage.
- Taskumedia 2002. Helsinki: A-lehdet.
- Uimonen, Risto & Ikävalko, Elisa. 1996. Mielikuvien maailma. Miten mediajulkisuutta muokataan ja imagoja rakennetaan? Helsinki: Inforviestintä.
- Valkonen, Jarno. 2001. Säilykkeitä ja purkinavaajia. Kirja-arvio teoksesta Stuart Hall: Identiteetti. *Sosiologia* 2/2001, 133_135.
- Valtonen, Sanna. 1998. Hyvä, paha media. Diskurssianalyysi kriittisen mediatutkimuksen menetelmänä. Teoksessa Anu Kantola & Inka Moring & Esa Väliverronen (toim.) *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, 93_121.
- Vihma-Purovaara, Tiina. 2000. Rakas vihattu ura. Ohjauksen, dramaturgian ja näyttelijäntyyön koulutusohjelmassa vuosina 1979-94 opintonsa alottaneiden urapolkuseelvitys. Teatterikorkeakoulun julkaisusarja no. 35. Helsinki: Teatterikorkeakoulu.
- Väliverronen, Esa. 1998. Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa Anu Kantola & Inka Moring & Esa Väliverronen (toim.) *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus, 13_39.
- Åberg, Leif. 1996. Viestintä _ tuloksen tekijä. Helsinki, Inforviestintä.

Internet-lähteet

- Aikakauslehtien liitto. <http://www.aikakaus.fi/index.asp?page=/tutkittua.asp>
15.3.2004
- Bates USA. 11.1. 2004.
<http://www.batesusa.com/secondary.asp?sec=3&page=13>
- Kansallinen mediatutkimus, KMT. www.levikintarkastus.fi/KMT 22.9.2003

www.teatteri.org/ensiillat.htm 28.10.2002

http://www.tilastokeskus.fi/tk/he/tasaarvo_tyo.html 24.3.2004

LIITE 1

Ei-henkilöjutut

Muut kuin henkilöjutut lehdittäin eriteltyinä aikajärjestyksessä.

Juttutyypilyhenteet

A= Arvostelu

E= Ennakkojuttu

K=Kolumni tai keskustelupuheenvuoro

P= Pakina

R= Reportaasi

U=Utinen

M= Muu

Ilta-Sanomat

U, Anonym. Viimeiset markkatulot. Ilta-Sanomat 4.11.2002, 12_25.

- *Joukossa teatteriväkeä eri otsikoiden alla*

A, Blåfield, Ville. Baikalin lapset toimii sittenkin. Ilta-Sanomat 6.11.2002, 30.

-*KOM-teatterin Baikalin lapset*

A, Taavila, Marko. Kaupunginjohtajaa turpiin. Ilta-Sanomat 6.11.2002, 31.

- *Vanha Jukon Kekkonen!*

A, Myllyneva, Arja. Hyppää rauhassa syliin. Ilta-Sanomat 6.11.2002, 30.

- *Ylioppilasteatterin Rauha!*

E, Isola, Samuli. Viulunsoittaja Keravalla. Ilta-Sanomat 13.11.2002, 31.

- *Keski-Uudenmaan Teatteri KUT Viulunsoittaja katolla*

U, Koppelo, Heli. Ylen Metsäradio ja Naisten tunti lopetetaan. Ilta-Sanomat 14.11.2002, 2_3.

- *Tieto Radioteatterin ohjelma-ajan vähenemisestä*

A, Blåfield, Ville. Don Juanin flirtti puree. Ilta-Sanomat 20.11.2002, 30.

- *Lilla Teatern Don Juan*

E, Blåfield, Ville. Aina vain parempia esityksiä. Ilta-Sanomat 20.11.2002, 31.
- *Aleksis Kiven koulun Mikaelin matkat*

U, Anonym. Kotikadun Mimmi kuolee tänään. Ilta-Sanomat 21.11.2002, 22_23.
- *Roolihenkilö tulee kuolemaan televisiosarjassa.*

U, Puintila, Lauri. Mimmin kuolema järkytti Kotikadun katsojat.
Ilta-Sanomat 23.11. 2002, 11.
- *Roolihenkilön kuolemaa katsoi 931 000 katsojaa*

A, Putkonen, Liina. Hulvatonta jouluiloittelua. Ilta-Sanomat 27.11.2002, 31.
- *Teatteri Satakieli Ihan kuudessa!*

U, Rautiainen, Milla. Teatterinjohtaja Marja-Liisa Nevala vetoaa suomalaisiin:
lototkaa Kansallisteatterin talous kuntoon! Ilta-Sanomat 30.11. 2002, 2_3.
- *Valtion budjetin kulttuurimäärärahojen lasku-uhka*

U, Blåfield Ville. Näyttelijät raivostuivat päättäjille. Ilta-Sanomat 30.11.2002,
30_31.
- *Näyttelijöiden kannanottoja määrärahojen lasku-uhkaan*

Iltalehti

R, Hyttinen, Heta. Kummitustarinat ovat ehtyvä luonnonvara. Iltalehti Viikko
1.11.2002, B10_B13.
- *Uudenmaan kummitukset, Teatteri Jurkka ja Kansallisteatteri*

U, Anonym. Tulot ja verot. Iltalehti 4.11.2002, 27.
- *Teatterilaisten veroitustietoja*

E, Yliluoma, Susanna. Tampereen Teatteri tarjoaa trillerin, draamaa ja
huumoria "Papujen jälkeen juodaan viskiä!". Iltalehti 6.11.2002, 21.
- *Tampereen Teatterin tulevaa ohjelmistoa*

U, Kunnas, Risto. Jukka-Pekka Palo ja Ilkka Heiskanen ottivat yhteen
kapakassa. Poliisi hälytettiin rauhoittamaan näyttelijöiden tappelua. Iltalehti
8.11.2002, 8_9.
- *Näyttelijät nähty tappelemassa*

A, Roos, Erika. Svenskanin uudessa nuorisomusikaalissa on potkua "Menestyksen merkit ovat ilmassa". Iltalehti 8.11.2002, 26.

- *Kick-nuorisomusikaali*

U, Rissanen, Juho. Kallion lukio juhli satavuotista taivaltaan. Iltalehti 13.11.2002, 27.

- *Oppilaina olleet teatterilaiset jutussa ja kuvissa*

U, Anonym. Reko Lundánin esikoisromaani palkittiin. Iltalehti 14.11.2002, 32.

- *Uutinen keskittyy kirjailijatyöhön*

P, Hytönen, Mattiesko. Tuote nimeltä popstars. Iltalehti Viikko 16.11.2002, B22.

- *Pakinassa heitto teatterikoulutuksen pääsyvaatimuksiin*

U, Oinonen, Katariina. Sarjassa eletään dramaattisia ja peruuttamattomia hetkiä. Suosikkiahmo jättää hyvästit Kotikadulle. Iltalehti 21.11.2002, 16_17.

- *Uutinen roolihahmon tulevasta kuolemasta tv-sarjassa*

P, Lehtola, Jyrki. Rankkaa elämää. Iltalehti 22.11.2002, 27.

- *Letkautus näyttelijän työstä ja ravintolassa tapelleista näyttelijöistä*

M, Similä, Ville. Valitse seuraaja Arsi Harjulle ja Saku Koivulle. Äänestä Vuoden nuori suomalainen. Iltalehti Viikko 23.11.2002, B24_B25.

- *Ehdokkaina näyttelijöitä*

U, Kunnas, Risto. Poliisitutkinta kapakkatappelusta valmistui.

Suosikinäyttelijän pahoinpitely lähtee syyteharkintaan. Iltalehti 28.11.2002, 9.

- *Näyttelijöiden tappelun kuulustelut valmiit*

Anna

E, Mäkinen, Eija. (toim.) Teatteri-palsta. Anna 31.10.2002, 79.

- *Lahden Seitsemän veljestä*

- *Tällä Pohjantähden alla Jyväskylässä ja Hämeenlinnassa*

- *Kuopion kaupunginteatterin näyttely ja Miehen kylkiluu*

- *KOMin Baikalin lapset*

E, Mäkinen, Eija. (toim.) Teatteri-palsta. Anna 14.11.2002, 77.

- *Kesäyön seksikomedia Riihimäen teatterissa*

- *Imatran teatterissa Ladies` Night*

- *Humiseva Harju, Telakka*

- *Lilla Teaternin Don Juan*

E, Mäkinen, Eija. (toim.) Teatteri-palsta. Anna 21.11.2002, 95.

- *The Rocky Horror Show Åbo Svenska Teaternissa*
- *Maria Callaksen mestariluokka Lahdessa*
- *Made in Finland -iltamat Seinäjoen kaupunginteatterissa*
- *BOOM BOOM BOOM Turun kaupunginteatterissa*
- *Viulunsoittaja katolla Keski-Uudenmaan teatterissa*

Apu

A, Paananen, Martti. Kipua Katsomoon saakka. Apu 1.11. 2002, 27.

- *Täällä Pohjantähden alla Jyväskylässä*

Me Naiset

E, Talvitie, Liisa. Kalenteriviikko-palsta. Me Naiset 31.10.2002, 10.

- *Yksi lensi yli käenpesän Tampereen Teatterissa*
- *Teaterbåten Svenska Teaternissa.*

E, Talvitie, Liisa. Kalenteriviikko-palsta. 7.11. 2002, 12.

- *KOM Baikalin lapset*
- *Herra Huu Helsingin kaupunginteatterissa*

E, Viitanen, Kaisa. Kalenteriviikko-palsta. 14.11. 2002, 10.

- *Kiviä taskussa Helsingin kaupunginteatteri*

E, Hakamo, Tanja. Kalenteriviikko-palsta. 21.11. 2002, 11.

- *Lahden kaupungintatteri Seitsemän Veljestä*

Seura

E, Kallioinen, Kari. Kauhu palasi Kollaalle. Seura 1.11. 2002, 42.

- *Espoon kaupunginteattrin Marokon kauhu*

Suomen Kuvalehti

E, Lanas Cavada, Silja (toim.) Teatteri-palsta. Suomen Kuvalehti 1.11.2002, 50_51.

- *Taistolaisuus, Saisio ja Baikalin lapset*

- *Helluntaiaatto Ryhmäteatterissa*
- *Milanon ihme Oulun kaupunginteatterissa*
- *Oli ennen Onnimanni Kansallisteatterissa*

R, Rutanen, Reijo 2002. Sivistysradion loppu. Suomen Kuvalehti 29.11. 2002, 16_23.

- *Maininta Radioteatterin kohtalosta YLE:n uudisuessa*

Turun Sanomat

U, Anonym. Lapsille tutkimusmatka teatteriin. TS 1.11. 2002, 13.

- *Ajassa-palstalla tieto lasten teatterityöpajasta ja ohjeet menemiseen*

A, Haapanen, Irmeli. Sovittelevasti taistolaisuudesta. TS 1.11. 2002, 18.

- *KOM-teatterin Baikalin lapset*

E, Heikinen, Piia. Amerikkalaismusikaali juhlistaa Tarmon satavuotistaivalta. Elämä on vain yksi kabaree. TS 2.11. 2002, 12.

- *Ajassa-sivu. Cabaret harrastajavoimin Tarmon näyttämöllä*

R, Ojanperä, Päivi. Draamaopetus pönkittää ilmaisutaitoa ja itsetuntemusta. Paras irstistys palkitaan naurulla. TS 2.11.2002, 15.

- *Reportaasi peruskoulun draamaopetuksesta*

U, Hätönen, Paula. Jihuu! Me ollaan Suomen mestareita. TS-Extra 2.11.2002, 20_21.

- *Marionettiteatteri Mundo voitti valtakunnallisilla nukketeatteripäivillä ensimmäisen palkinnon*

A, Anonym. Nobelistia euroajassa. TS 3.11.2002, 17.

- *Ei makseta ei makseta Rauman kaupunginteatteri*

U, Anonym. Avoimien ovien ovet taas auki. TS 3.11. 2002, 17.

- *Teatteri Avoimet ovet avaa näytäntökauden hieman tavallista myöhemmin, ohjelmistoluettelo*

A, Anonym. Kohtalona Tango. TS 4.11. 2002, 16.

- *Salon teatterin Satumaa-esitys*

U, Haapanen, Irmeli. Tähdistä ohjelmistoihin, aatteellisista virtauksista kaupunkikuvaan. Turkulainen teatterielämä saa vihdoin historiikkunsa. TS 5.11. 2002, 3 ja 15.

- *Vinkkisivu ja kulttuurisivu Turun teatterielämän historiankirjoituksen aloittamisesta*

A, Norrman, Laura. Tarmokas Cabaret. TS 5.11.2002, 16.
- *Harrastajateatteri Tarmon Cabaret-esitys*

U, Haapanen, Irmeli. TYT:n Wecksell-projekti alkaa avioliittokeinottelulla. TS 6.11.2002, 23.
- *Turun ylioppilasteatteri on aloittanut projektin J.J. Wecksellin tuotannon esittämiseksi*

E, Nummila, Heli. Pikku Prinssi putosi tähdeltään Kaarinaan. TS 8.11. 2002, 26.
- *Ajassa-sivu. Kaarinan Nuorisoteatteri on tehnyt Pikku Prinssin*

A, Lahtinen, Outi. Sovinnon tekoon, pojat! TS 8.11. 2002, 29.
- *Lahden kaupunginteatterin Seitsemän veljestä*

E, Haapanen, Irmeli. Into, Alitalo, Andersson -kolmikko taas vauhdissa "Koska me olemme Turussa, voimme tehdä mitä tahansa". TS 8.11. 2002, 29.
- *BOOM BOOM BOOM Turun kaupunginteatterissa produktion valmistusvaiheesta kerrottuna.*

U, Anonym. ÅST perui vierailuja. TS 8.11.2002, 30.
- *ÅST joutui perumaan vierailunsa Taalintehtaalle ja Vestanfjärdiin*

A, Nummila, Heli. Pelti-Pena pakkaa robomusan tahtiin. TS 9.11. 2002, 17.
- *Ajassa-sivu. Selostus ja arvostelu Turun Uuden Teatterin Virtaa piireihin Joulupukki!*

A, Haapanen, Irmeli. Suurta maailmanhistoriaa pienen ihmisen läpi. TS 9.11. 2002, 18.
- *Åbo Svenska Teaternin Rose*

K, Haapanen, Irmeli. Teattereiden täydeltä viihdettä. TS 10.11.2002, 18.
- *Miten haluatte -kolumni Suomen teattereiden ohjelmistoista*

R, Hyytiäinen, Eija. Puvustajan taito on tehdä kaupan kankaasta uniikkia. Lateksiraidat menevät täydestä. TS 11.11. 2002, 11.
- *Ajassa-sivu. Puvustajakoulutuksesta Turun ammattikorkeakoulun Mynämäen pisteessä*

- A, Kanerva, Erkki. Kesyttäminen on vaikeaa. TS 11.11. 2002, 13.
- *Kulttuurisivu. Kaarinan Nuorisoteatterin Pikku Prinssi*
- E, Haapanen, Irmeli. Tehdasteatteri julmistelee ihmiselle. TS 12.11. 2002, 14.
- *Turun Tehdasteatteri tekee Roskaväkeä-näytelmän*
- A, Kanerva, Erkki. Turbolla tehoa. TS 12.11.2002, 14.
- *Turun Uusi Teatteri Virtaa piireihin, Joulupukki!*
- A, Anonym. Oivallinen yllätys Uudessakaupungissa. Varjoisat veet. TS 12.11.2002, 14.
- *Kulttuurisivu. Nukketeatteri Piironginlaatikko Vellamon vetinen neito*
- U. Anonym. Stand-up-koomikoiden kiertue käynnistyy Turusta. TS 13.11.2002.
- *Ruotsalaiset koomikot aloittavat kiertueensa Turusta*
- R, Keski-Petäjä, Miia. Kalevala sulii saippuaopperaksi. TS 14.11.2002, 17.
- *Ajassa-sivu. Varsinais-Suomen kansanopiston musiikkiteatterilinja tekee Kalevalaa*
- A, Grönholm, Jouko. Sopukan uutuuus tarjoaa piristysruiskeen tasapaksuun kauteen. Bluesin ja rockin risteyksessä avautuu miellelyhtymien vuo. TS 14.11. 2002, 19.
- *BOOM BOOM BOOM Turun kaupunginteatterissa*
- A, Haapanen, Irmeli. TYT repii paljon irti Wecksellistä. TS 14.11. 2002, 19.
- *Kulttuurisivu. Turun ylioppilasteatterin Avioliittokeinottelija*
- A, Lahtinen, Outi. Pieni suuri matka. TS 14.11. 2002, 21.
- *Teatteri Hevosenkenkä Suuri matka*
- A, Haapanen, Irmeli. Opettavainen satu aikuisille. TS 17.11.2002, 17.
- *Tehdasteatterin Roskaväkeä*
- U, Anonym. Ohjelmalliset iltamat Kansallisteatterissa. TS 17.11.2002, 17.
- *Näyttelijäyhdistyksen ja näyttämäväen vakuutuskassan iltamat vanhan ajan tyyliin*
- U, Shister Kid. Lontoolaisteatteri aloittaa savusaunalla. TS 18.11.2002, 12.
- *Ajassa-sivu. Theatre de Compliciten vierail.*

- A, Kanerva, Erkki. Topeliaanista nykyaikaa. TS 18.11.2002, 14.
- *Turun Nuoren teatterin Adalminan helm.*
- A, Norrman, Laura. Pakkasukko hiirijahdissa. TS 19.11.2002, 12.
- *Marionettiteatteri Mundon Pakkasukko ja lumikone*
- U, Suominen, Raili. Nukketaitelija Marco Pinto saa Aboa-palkinnon. TS 21.11.2002, 3 ja 19.
- *Vinkki-palsta ja kulttuurisivu. Marco Pinton palkitsemine.*
- E, Palm, Päivi. Ruokonen juhlii Raakelina. TS 21.11.2002, 19.
- *Salon teatterin näyttelijän taitelijajuhla*
- E, Haapanen, Irmeli. Kuningas Ubu ja Kolme iloista rosvoa kaupunginteatterin kevätutuudet. TS 21.11.2002, 19.
- *Turun kaupunginteatterin kevätohjelmiston puff.*
- R, Arvaja, Antti. Omenapuutarhasta discon sykkeeseen. TS 21.11.2002, 6.
- *Treffiliite. Juttusarjassa eri ravintoloiden historiasta nyt puhe paikasta, jolla sijaitsee ÅST ja Metro.*
- R, Haapanen, Irmeli. Tarmo haluaa olla muutakin kuin 100 vuotta historiaa. TS 22.11. 2002, 3 ja 25.
- *Vinkki-sivu ja kulttuurisivu. Sata vuotta Tarmoa Turuss.*
- E, Anonym. Putket hehkuu nyt musikaalissa. TS 24.11.2002, 12.
- *Musiikkiteatteri Musteen Putket hehkuu*
- A, Lahtinen, Outi. Brittiteatteri Compliance tuo näyttämölle Jäämiehen ja isäänsä etsivän naisen. Yhteyksiä ihmisiin ja muistiin. TS 24.11. 2002, 14.
- *Teatterivierailu Kansallisteatterissa*
- E, Ervasti, Mikko. Sosionomiksi opiskelevat perinteisessä kabareessaan. Lähiöstä virsi kaunis. TS 26.11.2002, 14.
- *Turun ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoiden esitys*
- U, Vuori, Jyrki. Teatterin arvo puhututtaa Turun konferenssissa. TS 26.11. 2002, 16.
- *Suomen Teatteriliiton konferenssi teatterin arvoista ja tulevaisuudesta*
- A, Kanerva, Erkki. Matka Ihmismieleen. TS 26.11. 2002, 16.

- *Salon teatterin näyttelijän juhlanäytös Raakel*

U, Vuori, Jyrki. Teatterikonferenssi pohti arvoja. Menestys ja julkisuus välttämättömiä. TS 27.11.2002, 15.

- *Kertomusta Teatteriliiton konferenssin arvokeskustelun alustuksista*

U, Anonym. Määrärahaileikkauksista kansainvälinen uutinen. TS 27.11.2002, 16.

- *Maininta, että kulttuurimäärärahojen leikkaus on ylittänyt kv-uutiskynnyksen*

E, Heikkinen, Piia. Kisa-Veikoilla komedia vakavasta aiheesta. Karjalaisevakon rankka taival. TS 30.11. 2002, 16.

- *Ajassa-sivu. Kisa-Veikkojen näyttämöllä Opri*

Aamulehti

A, Lehtonen, Soila. Lenin-setä asui Venäjällä, muistatko? AL 1.11.2002, 3 ja B25.

- *Vinkki-sivu ja kulttuurisivu. KOMin Baikalin lapset analyysijuttu*

A, Wacklin, Matti. Suoraa viihdepuhetta kumpareiden äärellä. AL 2.11. 2002, B36.

- *Ravintolashow Kylän komeimmat kumpareet*

A, Wacklin, Matti. Kuvat kantavat Anna Kareninaa. AL 4.11. 2002, B17 ja B21.

- *Vinkki-sivu ja kulttuurisivu. Valkeakosken teatteri Anna Karenina*

R, Verno, Pekka. Rakkaus, häpeä ja suru mahtuvat yhteen päivään. AL 4.11.2002, B21.

- *Viialassa nuorten teatterintekemistä valottavat tapahtuma*

E, Anonym. TT:n päänäyttämöllä käy keskustelu teatterista. AL 4.11.2002, B21.

- *Ammattiteatteritoiminnan 130-juhlavuoden kunniaksi Tampereen Teatterikerhon keskustelutilaisuus*

R, Otsamo, Kirsikka. Käsikirjoittaja Frayn tarkasti Saranat ja sardiinit. AL 4.11.2002, B21.

- *Tampereen Työväenteatterin saranat ja sardiinit*

- *esityksessä käsikirjoittaja paikalla, käsikirjoittajan henkilökuvaa.*

E, Mämmilä-näytelmä Rönнин teatteriin Orivedelle. AL 5.11.2002.

- *Kesäteatteriin tulossa sovitus sarjakuvasta*

A, Vanhatalo, Marika. Nallemaailmassa kaikki on pelkästään kivaa ja mukavaa. AL 6.11.2002, B25.

-Tukkateatteri: Urpo, Turbo ja Ihanaa

U, Raimo Lehti ja Helena Pylkkänen saivat 17 000 euroa. AL 7.11. 2002, B24.

- Tänään-sivu. Kordelinin säätiön apurahat ja selostus KOMin toiminnasta

U, Heikkilä, Juhani. Rakkaustarinasta näytelmä, myöhemmin elokuva. AL 7.11. 2002, B24.

- Tänään-sivu. Kordelinin säätiö. Jotaarkka Pennanen valmistelee käsikirjoitusta Ain Elisabet Pennasesta ja Juhani Siljosta

E, Huovinen, Jorma. Myllykoluun kaksi Sillanpää-sovitusta kesäkaudeksi 2003. AL 7.11. 2002, B27.

-Hurskas kurjuus jatkaa ja Hiltu ja Ragnar -esitys valmistuu Myllykoluun

E, Anonym. Vanha runoilija kohtaa Markku Innon näytelmässä. AL 8.11. 2002, B29.

- Turun kaupunginteatterin BOOM BOOM BOOM

U, Anonym. Sadusta uutta sirkusta Lahden teatteriin. AL 6.11. 2002, B35.

- Maailmalla menestynyttä sirkusta nähdään Lahdessa

U, Anonym. Aamulehti 50 vuotta sitten. AL 8.11. 2002.

- Kopio vanhoista teatterikritiikeistä, Vekko Sinisalon läpimurto

A. Välinoro, Anne. Paha lehmä ruoskii pyhiä lehmiä. AL 9.11. 2002, B25.

- Tumma nainen Hämeenlinnan kaupunginteatterissa

K, Kesävuori, Saara. Poliitikka välineenä eduntavoitteluun. AL 10.11. 2002, A2.

- Suomalaisen kulttuurielämän johdossa suomettuneita vasemmistoradikaaleja

P, Lehtola, Jyrki. Perhenäytelmä. AL 10.11. 2002, S16.

- Sunnuntai-sivujen viikon voittaja: letkautus, että Ahteen perheestä pitäisi Eugene O'Nealin kirjoittaa näytelmä

A, Wacklin, Matti. Kun Suomi alkoi pudota puusta. 10.11. 2002, B23.

- Lahden kaupunginteatterin Seitsemän veljestä

R, Heikkilä, Juhani. Pitkä tie tähtiin. Tampereella etsittiin uusia filmitähtiä. AL 11.11. 2002, B17 ja B18.

- *Nuoret pyrkimässä Levottomat-elokuvan viimeiseen osaan*

A, Välinoro, Anne. Miehen vietit ja velvollisuudet (ja) Sepalus kiinni. AL 12.11.2002, B17 ja B22.

- *Vinkkisivu ja Tampereen ylioppilasteatterin Miehen kaksi viettiä*

E, Iso-Ettala, Sirkka. Onnimanni, oman tien kulkija. AL 12.11. 2002.

- *Mänttäläinen Onnimanni esittää Pitäjänkertomuksesta tehdyn näytelmän*

U, Teatteri Kuusi tuo kesäteatterin Längelmäelle. AL 13.11. 2002, B22.

- *Ennakkotieto kesäteatterin käynnistymisestä*

R, Välinoro, Anne. Näyttelijäksi opiskelevalta irtoaa iskusanoja (ja) Nainen heitti miehensä ulos. AL 13.11.2002, 1 ja B23.

- *Vinkkisivu ja kulttuurisivu. Näyttelijäoppilaisiksi hakeutuvien lööppitehtävä ja muu pääsykoe*

U, Viimeinen vuode näyttämölle Hämeenlinnan teatterissa. AL 13.11. 2002, B23.

- *Suomalainen kantaesitys Viimeisestä vuoteesta käänöksessä*

U, Anonym. Teatteri aloittaa Finlaysonilla (ja) Velho nousee maihin. (ja) Puuvillatehdas saa teatterin. AL 14.11. 2002, 1 ja Moroliitteen kansi ja Moro-liite 4. U

- *Päälehden kansi ja Moro-liite tieto uudesta free-pohjaisesta teatterista*

A, Välinoro, Anne. Peltolan teatterissa ihminen on pieni (ja) Omakotitalossa elämä on tasaista. AL 16.11. 2002, 3 ja B28.

- *Vinkki ja kulttuurisivu TTT:n Mummun saappaassa soi fox*

R, Rajala Panu. Ammattiteatteri saapui Tampereelle. AL 17.11. 2002, 2.

- *Teatterihistoriaa 1860-1900*

K, Levo, Taisto. Kulttuuria tuetaan liikaa. AL 18.11.2002, B18.

- *Lukijakirje kulttuurimäärärahojen liiallisuudesta, esimerkkinä kansallisteatteri ja -oppera*

R, Vanhatalo, Marika. Kun yleisö huutaa, teekkari improvisoi. AL 20.11.2002, B20.

- *Teekkareiden näytelmäkerho NääsPeks tekee Oopperan kummitusta improvisoiden*

A, Välinoro, Anne. Valta kuristaa nuoren rakkauden. AL 20.11. 2002, B23.
- *Tarton Vanemuine-teatterin vierailunäytös Salakavalus ja armastus*

E, Anonym. Käkikello tuo sisarusdraaman työttömien toimintakeskukseen.
AL 20.11. 2002, B23. E
- *Teatteriryhmä Kangastuksen Käkikello-näytelmä*

U, Anonym. Uusi virolaisnäytelmä Tampereen Teatteriin. AL 20.11. 2002, B23.
- *Ain Mäeots vierailee TT:ssä ohjaamassa*

A, Wacklin, Matti. Kabaree Kunto Ojansivu -perinteen mukaan (ja) Eurooppalainen keitos satumaasopasta. AL 21.11. 2002, B19 ja B25.
- *Teatteri Eurooppa Neljän Satumaasoppaa-kabaree*

E, Anonym. Mokailujen kautta oivallukseen. AL 21.11. 2002, B21. E
- *Improvisaatioteatteri Snorkkelin esitykseen yhteystiedot*

E, Välinoro, Anne. Jatkuuko yhteistyö vielä TTT:n kanssa, Sari Kaasinen?
AL 21.11. 2002, B25.
- *Miehen kylkiluu TTT:ssä*

U, Nousiainen, Reetta. Kotikadun Mimmi poistui suosikkisarjasta.
AL 22.11. 2002, B23.
- *Roolihenkilön kuolema ja hänen elämänsä kertausta*

U, Mikkola, Pekka. Säästöt huolettavat teattereita, mutta irtisanomisia ei tule.
AL 22.11. 2002, B26.
- *Kulttuurimäärärahojen leikkaus, tamperelaisetkin näyttelijät vetoavat*

U, Anonym. Brittivieraita Kansallisteatterissa. AL 22.11. 2002, B27.
- *Complicite Kansallisessa*

U, Anonym. Huutavan ääni vierailee Belgiassa. AL 22.11. 2002, B27.
- *Kajaanin kaupunginteatteri Brysseliin*

A, Välinoro, Anne. Pistävää satiiria parisuhteista. (ja) Väljä lieka vie houkutuksiin. AL 23.11. 2002, 1 ja B29.
- *Etusivun vinkki ja kulttuurisivu TTT:n Miehen kylkiluu*

- K, Vuorimäki, Tiina. Miksi teatterissa ei ole tupakointitilaa? AL 24.11. 2002, A5.
- *TTT:n katsojat joutuvat tupakalle ulos*
- A, Vanhatalo, Marika. Kabaree suosittelee tolkutonta tunnelmaa.
AL 24.11.2002, B 24.
- *Teatteri Eurooppa neljä Aivot narikassa -kabaree*
- R, Rauhaniemi, Sirpa. Yhteisöteatterista potkua nuorisotyöhön.
AL 24.11. 2002, B24.
- *Teatteri Traktori Pohjois-Karjalasta aktivoi Toijalan nuoria*
- P, Jammu (mimim.) Stand up on in. AL 24.11. 2002, B26.
- *Stand upin vertaus iltamahuumoriin*
- U, Ranta, Juha. Miss Saigon salpaa henkeä. AL 25.11. 2002, B18.
- *Tallinnan uusi suurmusikaali*
- A, Lehtonen, Soila. Esi-isät, muisti ja mielikuviutus. AL 25.11. 2002, B19.
- *Compliciten monimuotoinen esitys.*
- R, Anonym. Teatterivierailu Tampereelle. AL 26.11. 2002, B26.
- *Aamulehti 50 vuotta sitten, Ella Eronen ja Edvin Laine*
- E, Anonym. Puotila tulee Tampereelle (ja) Puotila ja Leisti iskevät Komediateatterin kesässä. AL 27.11. 1 ja B20.
- *Vinkkisivu ja Ei nyt rakkaani -farssi ensi kesänä Komediateatterissa*
- U, Anonym. Hallituksen kaavailemat kulttuurimäärärahojen supistukset ovat ylittäneet kansainvälisen uutiskynnyksen. AL 27.11. 2002, B21.
- *STT:n uutinen, mainitaan Kansallisteatteri*
- U, Anonym. Othello alkuperäisellä 1500-luvun englannilla. AL 28.11. 2002, B24.
- *Steiner-koulun Othello*
- A, Waarala, Hannu. Sieluton Nukke koti. AL 29.11. 2002, B30.
- *Jyväskylän teatterin Nukke koti*
- U, Anonym. Teatteri karsii ohjelmistoaan Jyväskylässä. AL 29.11. 2002, B30. U
- *Rahapulassa Jyväskylä jättää tekemättä uusia produktioita*
- E, Välinoro, Anne. Peterin uudet vaatteet (ja) Klanipää Koukku ja

vaalea liehuletti Peter Pan. AL 30.11. 2002, B25 ja B28.

- *Vinkkisivu ja Puvustuksen varjolla juttua TTT:n kevään ohjelmistosta*

Helsingin Sanomat

A, Moring, Kirsikka. Baikalin rannoille satoi lumi. HS 1.11.2002, B8.

- *KOM Baikalin lapset*

K, Salminen Jari Juhani. Taistolaisuutta romantisoidaan. HS 2.11. 2002, A5.

- *Mielipidekirjoitus, jossa viittaus KOMin Baikaliin*

E, Moring, Kirsikka. Luokkaretki kuolemaan. HS 2.11.2002, B1.

- *Reportaasi Nimet Marmoritaulussa, Peter Franzen*

A, Meri, Lauri. Energiaa, vaan ei anarkiaa. HS 2.11. 2002, B4.

- *Teatteri Avoimet ovet Kun Johan Padovalainen Amerikan löysi*

R, Harju, Hannu. Hittejä hiukkasista ja ihmisistä. HS 2.11. 2002, B6.

- *Näytelmäkirjailija Michael Frayn haastattelu, huom. puffaa kyllä Saranoita ja sardiineja -esityksiä*

U, Anonym. Minna Vainikainen ohjaa Tallinnan von Krahl -teatterissa. HS 2.11. 2002, B7.

- *Vainikainen tekee Syntymäpäivät Tallinnaan*

U, Anonym. Ralf Långbacka palkittiin Atrium Cultorilla. HS 5.11. 2002, C6.

- *Taidetoimikunnan palkinto*

U, Anonym. Pro Cultura Esbo -palkinto Vivi-Ann Sjögrenille. HS 6.11.2002, B9.

- *Nimiä tänään sivu*

A. Meri, Lauri. Ammatti:sotilas. 6.11. 2002, B9.

- *Espoon teatterin Marokon kauhu*

A, Meri, Lauri. Silmät kiinni kirkkaassa valossa. HS 7.11. 2002. B11.

- *Helsingin Ylioppilasteatterin Rauha*

A, Harju, Hannu. Hirvi svengaa kuin perhonen. HS 8.11. 2002, B11.

- *Teatteriryhmä Ispinä Puoli Q:ssa ja Perhosen housut*

E, Ruokolainen, Ina. Hollolan Liitupiiri pohtii lapsen oikeuksia.

HS 10.11. 2002, A17.

- *Harrastajateatteri Hollolan Näyttämö*

A, Valtonen, Anni. Piikkejä lihassa, ihanaa. HS 10.11.2002, B4.

- *Kiasmateatteri Kiss me Cactus*

R, Snellman, Saska. Kommunismien lapset. HS 10.11.2002. D3.

- *Baikalin lapsien kautta taistolaisuuden moraaliin*

A, Tossavainen, Jussi. Tynin ja Gouldin taikaa. HS 11.11. 2002, C5.

- *Studio Pasilassa Street magic*

U, Anonym. Reko Lundan ja Juha Lehtola arvostelevat laitosteattereita.
HS 12.11.2002, B5.

- *STT:n uutinen Teatteri-lehden avoimesta kirjeestä*

K, Miikkulainen, Pirkko. Miksi numerot on kätkeyty? HS 13.11.2002, A5.

- *Yleisönosastossa kysymys remontoitun
Kansallisteatterin penkkinumeroista.*

A, Harju, Hannu. Lahden Seitsemän veljestä on fantastista teatteria (ja)
Lahden Seitsemän veljestä on täysosuma. HS 14.11.2002, vinkkisivu ja B8.

- *Puolen sivun arvostelu*

U, Anonym. Lääkäriseura Duodecim on myöntänyt palkinnon Kari Heiskaselle.
HS 15.11. 2002, A14.

- *Nimiä tänään -sivu*

A, Harju, Hannu. Sydämellistä tonttuilua. HS 16.11. 2002, B4.

- *Helsingin Kaupunginteatterin Tontut suutareina*

E, Kytölä, Laura. Nukketeatteri Sampo juhlii. HS 17.11.2002, A19.

- *Minne mennä tänään palsta: Missä ilo asustaa?*

R, Rantanen, Miska. Taistolaisuus taas kerran. HS 17.11. 2002, D6.

- *Baikalin lapset on käynnistänyt sivistyneistökeskustelun*

K, Saisio, Pirkko. Analyysi vasta alkamassa. HS 17.11.2002, D6.

- *Saisio vastaa Snellmanille Baikalin lapset sanomasta*

U, Anonym. Näyttelijä Esko Salminen valittu vuoden taksiasiakkaaksi.

HS 18.11.2002.

- *Helsingin Taksiautoilijoiden pr-komitea palkitsi Salmisen ja Helsingin kaupunginteatterin*

E, Moring, Kirsikka & Harju, Hannu. Neljä teatterivierailua Venäjältä.

HS 18.11.2002, C3. E

- *Helsinkiin tulossa vierailuja tällä viikolla*

R, Moring Kirsikka. Useat teatterit sulki ovensa Moskovassa (ja)

Kaappaus hiljensi Moskovan teattereita. HS 19.11.2002

(ja 18.11.2002 ennakkovinkki juttuun), A3 ja B6.

- *Moskovaalaisten teatterielämästä kaappausdraaman jälkeen*

U, Nieminen, Martta. Veikkausrahojen hupeneminen lisää

eduskunnan budjettipaineita. HS 20.11. 2002, A6.

- *Kulttuurimäärärahat vaarassa, ei suoraa teatterimainintaa*

E, Kytölä, Laura. Waltarin veijaritarina työllisti peruskoululaiset.

HS 20.11. 2002, A15.

- *Aleksis Kiven koulussa (kaupunginteatterin kummikoulu)*

Mikael Karvajalkaan perustuvaa näytelmää

A, Kajava, Jukka. Satu kulkee toden jalanjalkia. HS 21.11.2002, B9.

- *Onnellinen prinssi Helsingin Aleksanterin teatterissa vierailuna*

E, Sara Sirenin muistonäyttely Hevosenkengässä. HS 21.11.2002, B10.

- *Teatterinukkenäyttely*

A, Meri, Lauri. Shakespearen näköistä Schilleriä Tartossa. HS 21.11. 2002, B11.

- *Mikko Viherjuuren ohjaus Salakavalus ja armastus*

U, Ahtiainen, Ilkka ja Astikainen, Arto. Kulttuurileikkaus voi

tuoda lomautuksia (ja) Kansallisteatteria ja oopperaa voivat

uhata lomautukset. HS 22.11. 2002, A3 ja A8.

- *Budjettineuvottelu-uutinen ja selostusta rahoituskäytännöistä*

U, Nieminen, Martta. Suvi Lindén: hallitus toimi halpamaisesti.

HS 22.11. 2002, A8.

- *Kulttuurimäärärahakeskustelua*

U, Anonym. Aboa-palkinto nukketaitelija Marco Pintolle. HS 22.11. 2002, A14.

- *Nimiä tänään palsta*

- A, Harju, Hannu. Alppien jäämies päätyi teatteriryhmän aiheeksi (ja) Jäämies kertoo ihmiskunnan muistista. HS 22.11. 2002, A3 ja B8.
- *Näyttävä arvostelu Complicitesta*
- A, Kajava, Jukka. Jouluihoa myötä- ja vastakarvaan. HS 22.11. 2002, B9.
- *Ihan kuudessa -joulurevy*
- E, Ylänen, Helena. Kuusi naista Urjalasta. HS 23.11. 2002, A15.
- *Pentinkulman naiset, kiertävä esitys*
- U, Hellman, Heikki, Moring, Kirsikka & Sirén, Vesa. Pakkolomautukset uhkaavat Kansallisteatteria ja -opperaa. HS 23.11. 2002, B1.
- *Iso juttu budjettineuvottelusta, haastateltu kulttuuritahoja*
- K, Hellman, Heikki. Raha vai henki. HS 23.11.2002, B1.
- *Kolumni kulttuurimäärärahoista*
- A, Kajava, Jukka. Mnemonic-näytelmä mykistää ja liikuttaa (ja) Mnemonic-näytelmä huipensi teatterisyksyn. HS 24.11.2002, A3 ja B2.
- *Compliciten vierailunäytös*
- A, Moring, Kirsikka. Vieraantuneille kaikki on unta. HS 24.11. 2002, B2.
- *Unelma syksystä Baltic House- teatteri*
- K, Lamberg, Hilka. Onko kansallisteatteri suhdanteiden armoilla? (ja) Kansallisteatteri kiinni, uskomatonta! 26.11. 2002, A3 ja mielipidesivu.
- *Mielidesivun kirjoitus kulttuurimäärärahoista*
- U, Anonym. Kalle Holmbergista tatterineuvos. HS 26.11.2002, A12.
- *Nimiä tänään*
- U, Anonym. Dario Fo vierailee Lilla Teaternissa. HS 26.11.2002, B5.
- *Pikku-uutinen*
- U, Anonym. Vauvateatteria Juväskylässä. HS 26.11.2002, B6.
- *Lauluja ja loruja vauvoille teatterissa*
- U, Anonym. Teatteri 2000 muuttaa. 26.11. 2002, B6.
- *Teatteri muuttaa tilapäistiloihin*
- K, Anonym. Kansallisoopperan ja -teatterin alasajo. HS 27.11.2002, A4.
- *Pääkirjoitus kulttuurimäärärahoista*

- K, Sandqvist Ville. Taiteilijoiden työ ansaitsee arvostusta. HS 27.11.2002, A5.
- *Kulttuurimäärärahakannanotto*
- U, Nieminen, Martta. Niinistö epäilee taktikointia. HS 27.11. 2002, B7.
- *Kulttuurimäärärahat*
- E, Anonym. Nälkäteatteri juhlii itsenäisyypäivää Kivellä ja Kilvellä.
HS 27.11. 2002, B8.
- *Ylioppilasteatterin itsenäisyyspäivän näytännöt*
- K, Saarinen, Tero. Taide saa maksaa viulut. 27.11.2002, B8.
- *Kulttuurimäärärahat*
- U, Anonym. Taidetoimikunnat: taiteen tuki ei kestä rahoituksen vähenemistä. HS 28.11.2002, C10.
- *Taidetoimikuntien kannanotto kulttuurimäärärahoihin*
- K, Dromberg Kaarina. Valtionosuus ei kuulu vain suurille. HS 28.11.2002, C10.
- *Ministeri ottaa kantaa orkesterimäärärahoihin ja vähän muuhun*
- A, Kajava, Jukka. Yhteydessä on energiaa. HS 29.11. 2002, B10.
- *Svenska Teaternin Patrik 1,5*
- K, Rantala, Raija-Sinikka. Kulttuuri on perusoikeus (ja) Teatteri auttaa ymmärtämään elämää. HS 30.11. 2002, A3 ja A5.
- *Kulttuurimäärärahat ja taiteen merkitys*
- U, Anonym. Teatteri karsii ohjelmistoaan Jyväskylässä. HS 30.11.2002, B1.
- *Pikku-uutinen uusien esitysten karsimisesta*
- U, Hellman, Heikki ja Moring, Kirsikka. Veikkauksen tuotot edelleen noususuunnassa. HS 30. 11. 2002.
- *Veikkauksen tuotot ja kulttuurimäärärahojen sitominen niihin*
- U, Anonym. Kansallisteatterin näyttelijät vastustavat taidebudjetin leikkauksia. HS 30.11. 2002, B 5.
- *Kirje asiasta kansanedustajille*

LIITE 2

Henkilöjutut

Jutuista, joissa asioita esiteltiin henkilön kautta otin tarkempaan analyysiin haastattelut ja muut henkilöjutut, joiden mitta oli yli sivu tai muuten huomioarvoinen esimerkiksi suurten kuvien takia. Analysoidut henkilöhaastattelut ovat alla lehdittäin lueteltuna. Kustakin mainittu koodi, kirjoittaja, otsikko, ilmestymispäivä ja pääteema. Jutut koodinumeron mukaisessa järjestyksessä. N=53.

Aamulehti (5 kpl, joista 3 samaa kuin TS)

(Dahlgren, Taina. 2002. Långbackaa surettaa unelmien puute. Aamulehti 19.11. 2002, B19. (sama juttu kuin TS)

- Syntymäpäivähaastattelu ohjaaja Ralf Långbacka

(Juudin, Mikael. 2002. Ruttu on kansanihminen. Aamulehti 4.11.2002., B18. (sama juttu kuin TS:ssä)

- Syntymäpäivähaastattelu näyttelijä Maritta Viitamäki

AL 1 Latva, Paula. 2002. Teatterista tuli elämäntapa. Aamulehti 18.11.2002, B16.

- Syntymäpäivähaastattelu ohjaaja Erkki Aura

AL 2 Välinoro, Anne. 2002. Tavallista puhetta löytyy Riihimäen korkeudelta. Reko Lundán on oivaltanut asioita liikoja harhailematta. Aamulehti 13.11.2002, B23.

- Kirjailija Reko Lundanin romaania ja näytelmiä koskeva haastattelu

(Åkerlund, Marja - Kari Rentolan haastattelu, sama kuin TS. Aamulehti 12.11.2002, 17.)

Anna (3 kpl)

AN 3 Kuosa, Mari-Leena. 2002. Taitelijan tytär Sussa Lavonen & löytöretki isän luo. Anna 7.11.2002, 48_51.

- Näytelmäkirjailija ja ohjaaja Sussa Lavosen suurprojekti isästä

AN 4 Kylänpää, Riitta. 2002. Pelottavinta on armeliaisuuden häviäminen. Anna 28.11.2002, 16_19.

- *Kirjailija Reko Lundanin haastattelu romaanista ja näytelmistä*

AN 5 Vuori, Suna. 2002. Maija Junno palasi lähtöruutuun. Anna 7.11.2002, 18_21.

- *Ranskasta palannut näyttelijä Maija Junno näyttelee Kahlekuninkaassa*

APU (5kpl)

AP 6 Koskela, Hannu. 2002a. Santerin vauva on Heikki-vaarin silmäterä: Kinnusia ollaan / Heikki ja Santeri, Kinnusia kumpikin Isä ja poika. Apu 8.11.2002. kansi 1/ 36_39.

- *Näyttelijöiden Santeri ja Heikki Kinnusen haastattelu isyydestä ja poikana olemisesta*

AP 7 Koskela, Hannu. 2002b. Aki Kaurismäen tähtinäyttelijä Markku Peltola telakoitui Tampereelle. Apu 15.11.2002, 36_39.

- *Näyttelijä Markku Peltolan haastattelu oman teatterin tekemisestä*

AP 8 Koskela, Hannu. 2002c. Ohjaaja-näyttelijä Anna-Elina Lyytikäinen Tasa-arvoon on pitkä matka. Apu 22.11.2002, 34_35.

- *Ohjaaja-näyttelijä Anna-Elina Lyytikäinen ohjaa Tampereelle ja arvostelee naisohjaajan asemaa*

AP 9 Pouta, Hellevi. 2002. Sinikka Sokka Oman elämänsä nainen. Apu 1.11.2002, 38_41.

- *Näyttelijä Sinikka Sokka salattuihin elämiin, kertoo omasta elämästä*

AP 10 Tuomola, Jupe.2002. Yksinhuoltaja Outi Mäenpää: "Ilman äitiä en selviäisi" / Outi Mäenpään elämää yksinhuoltajana ja uranaaisena "Kipua on katsottava suoraan silmiin". Apu 15.11., kansi 1 / 28_31.

- *Työllistetty näyttelijä Outi Mäenpää nyt yksinhuoltaja*

HS Kuukausiliite (1 kpl)

HSK 11 Suutari, Virpi. Neiti Lötjönen on huima vempelo. HS Kuukausiliite marraskuu 2002, 28-29.

- *Näyttelijä Jyrki Nousiaisen ja tyttärensä haastattelu isyydestä ja tyttärenä olemisesta*

Helsingin Sanomat (7 kpl)

HS 12 Harju, Hannu. 2002. Musikaali takaa katsojaluvut. Helsingin Sanomat 13.11.2002, A13.

- *Teatterinjohtaja Kari Rentolan syntymäpäivähaastattelu*

HS 13 Kajava, Jukka. 2002. Näyttelijä on ihmiskuvaaja. Helsingin Sanomat 29.11.2002, A14.

- *Näyttelijä aarre Karénin syntymäpäivähaastattelu*

HS 14 Kiipula, Riitta. 2002. Maritta Viitamäki on hurmaava Klonkku. Helsingin Sanomat 4.11.2002, A10.

- *Näyttelijä Maritta Viitamäen syntymäpäivähaastattelu*

HS 15 Moring, Kirsikka. 2002a. Koskettavia tarinoita arjen rasteilta. Helsingin Sanomat 14.11.2002, B6.

- *Kirjailija Reko Lundan palkittiin esikoisteoksesta, juttua näytelmistä*

HS 16 Moring, Kirsikka. 2002b. Taiteellisen teatterin idea ei katoa. Helsingin Sanomat 20.11.2002, A14.

- *Ohjaaja Ralf Långbackan syntymäpäivähaastattelu*

HS 17 Tapaninen, Mikki. 2002a. Pietarissa näyttelemisen ei pelota. Helsingin Sanomat 8.11.2002, A14.

- *Free lance näyttelijä Dan Henriksson lähtee Pietariin teatterivierailulle*

HS 18 Tapaninen, Mikki. 2002b. Psykologia kiinnostaa pukusuunnittelijaa. Helsingin Sanomat 23.11.2002, A14.

- *Puvustaja Maija Pekkasen haastattelu Tapasimme-sivulla*

Iltalehti (9 kpl)

IL 19 Arvonen, Margit. 2002a. Ohjaaja Esa Leskisellä on missio "Ihminen etsii kotia kauneudesta". Iltalehti Viikko 1.11.2002, B40_B41.

- *Ohjaaja Esa Leskinen valmistaa Ryhmäteatteriin Helluntaiaatto*

IL 20 Arvonen, Margit. 2002b. Alma nousi siivilleen. Iltalehti Viikko 23.11.2002, B22_B23.

- *Alma Pöysti on päässyt näyttelijäksi Svenska Teaterniin*

IL 21 Nurmela, Kati A. 2002. Esko Nikkari: Rattijuopumus oli nolo juttu. / Esko Nikkari laittanut eläkepaperit vetämään. Mystinen sairaus estänyt näyttölemisen. Iltalehti 16.11.2002, 1 / Iltalehti Viikko 16.11.2002, 20_21.

- *Näyttelijä Esko Nikkari palasi Pohjanmaalle, on sairaslomalla*

IL 22 Nyman, Marja. 2002. "Elämän voiman lähde" Hirvensalmella Satu Silvon unelma toteutumassa. Iltalehti 25.11.2002, 16

- *Näyttelijä Satu Silvo on avannut vaihtoehtohoitojen keskuksen*

IL 23 Oinonen, Katariina. Emilia Pokkinen palasi äitiyslomalta Anna Kareninan rooliin "Nyt on näytön paikka". Iltalehti 11.11.2002, 22_23.

- *Näyttelijä Emilia Pokkinen tekee pääroolin Anna Kareninaan*

IL 24 Rinne, Jaana. 2002. Moni luulee Krisse Salmista ihan oikeaksi höhläksi "Liiottelu ja eleiden suurentelu viimeistelevät tyylin". Iltalehti 5.11.2002, 28_29.

- *Stand-up-koomikko Kristiina Salmisen haastattelu*

IL 25 Roos, Erika. 2002. Irina Björklund tapasi taas miehensä Kahden kuukauden odotus ohi / Irina Björklund tapasi miehensä Pietarissa pitkän eron jälkeen "Paljon paremmin ei voisi mennä". Iltalehti 16.11.2002, kansi 1 / 30_31.

- *Näyttelijä Irina Björklund on palannut elokuvan teosta*

IL 26 Salonen, Heljä. 2002. Elina Halttunen käsikirjoittaa menestysarvoja perheen takkahuoneessa Aina töissä vai aina kotona?. Iltalehti Viikko 9.11.2002, B40_B41.

- *Dramaturgi Elina Halttusen työhuoneen esittely*

IL 27 Yliluoma, Susanna. 2002. "Naisella on velvollisuuksia myös itseään kohtaan" Anna-Elina Lyytikäinen haluaa sekä vaeltaa että asettua. Iltalehti 20.11.2002, 20_21.

- *Näyttelijä-ohjaaja Anna-Elina Lyytikäinen puhuu suhteestaan työhön*

Ilta-Sanomien (12 kpl)

IS 28 Asikainen Merja. 2002. Sara Paavolainen: Työttömyys ahdistaa. Ilta-Sanomien 27.11. 2002, 22_23.

- *Näyttelijä Sara Paavolainen valittaa töiden vähyyttä*

IS 29 Blåfield, Ville. 2002a. "Kotkotukset ovat jääneet, Ilta-Sanomien 13.11. 2002, 20_21.

- *Näyttelijä Jukka Puotila puhuu työstä ja suhteesta perheeseen*

IS 30 Blåfield, Ville. 2002b. Minna Vainikainen vei saippuakuplansa Tallinnaan "Viro ajaa pian Suomen ohi". Ilta-Sanomat 8.11.2002, 30_31.

- *Ohjaaja Minna Vainikainen työskentelee Tallinnassa*

IS 31 Blåfield Ville. 2002c. Minna Haapkylä: Pikkutähteys on kivaa. Ilta-Sanomat 28.11. 2002, 20_22.

- *Näyttelijä Minna Haapkylä puhuu työstä ja julkisuudesta*

IS 32 Erjonsalo, Anne. 2002a. Alma Pöysti on Kick-musikaalin tähti: Nimi ei takaa vielä mitään. Ilta-Sanomat 8.11 2002, 22_23.

- *Alma Pöysti on päässyt Svenska Teaternin rooliin*

IS 33 Erjonsalo, Anne. 2002b. Ritva Oksanen kertoo rankasta elämästään: Juominen ajoi minut itsemurhan partaalle. / Ritva Oksanen: Pidän nyt kaksin käsin elämästä kiinni. Ilta-Sanomat 18.11.2002, Kansi 1 / 18_19.

- *Näyttelijä Ritva Oksanen on julkaissut paljastavat muistelmat*

IS 34 Kolsi, Eeva-Kaarina. 2002a. "Jos et ymmärrä, vaihdan kieltä". Ilta-Sanomat Plussa-liite 1.11. 2002, 23.

- *Teatterinjohtaja Johan Storgård puhuu ruotsin kielestä Svenska Dagenina*

IS 35 Kolsi, Eeva-Kaarina. 2002b. Johanna Raunio kaipaa lisää näyteltävää. Ilta-Sanomat 28.11. 2002, 24.

- *Malli-näyttelijä Johanna Raunio on mukana Juulian totuudet -tv-sarjassa*

IS 36 Lappalainen, Marja-Liisa. 2002. "Vastuu pelastaa suomalaisen miehen". Ilta-Sanomat 14.11.2002, 24_25.

- *Kirjailija Reko Lundan sai HS:n kirjallisuuspalkinnon*

IS 37 Marjamäki, Tuomas. 2002. Heikki Hela ei kaipaa hullua suosiota. Ilta-Sanomat 14.11.2002, 22_23.

- *Näyttelijä Heikki Hela on mukana Kahlekuninkaassa*

IS 38 Rantanen, Kimmo. 2002. Pirkko Mannola toteuttaa haaveensa: Näytelmä omasta elämästä. Ilta-Sanomat 8.11.2002, 20_21.

- *Näyttelijä Pirkko Mannola on valmistanut uuden esityksen*

IS 39 Tukiainen, Juhapekka. 2002. Suoraan huipulta. Ilta-Sanomat Plussa-liite, 30.11.2002, 24_25.

- *Näyttelijä Mervi Takatalo on mukana palkitussa Juulian totuudet -tv-sarjassa*

Me Naiset (5 kpl)

MN 40 Karhu, Tapani. 2002a. Tanssijasta tuli ohjaaja. Me Naiset 21.11.2002, 120.
- *Tanssija Tiina Brännaren tie ohjaajaksi*

MN 41 Karhu, Tapani. 2002b. Näyttelijä sai unelmaroolin.
Me Naiset 28.11.2002, 98.
- *Näyttelijä Emilia Pokkinen päärooliin Anna Kareninassa*

MN 42 Sommers, Sanna. 2002. Krisse, älykäs blondi. Me naiset 7.11.2002, 38_40.
- *Stand-up-koomikko Kristiina Salmisen viikko*

MN 43 Talvitie, Liisa. 2002a. Heidi ottaa tilansa. Me Naiset 31.10.2002, 26_28.
- *Näyttelijä Heidi Heralan ammattitaito*

MN 44 Talvitie, Liisa. 2002b. Pidetään yhtä! Me Naiset 14.11.2002, 28_31.
- *Näyttelijä Hannele Laurin ja Tomi pojan ystävyys ja työsuhde*

Seura (4 kpl)

SE 45 Isoviita, Kikka. 2002. Hanna-Riikka Siitonen vakavan sairauden jälkeen Rakastuin tulisesti. Seura 29.11. 2002, 25_29.
- *Laulaja-näyttelijä Hanna-Riikka Siitosen sairaus, rakkaus ja ura*

SE 46 Nokela, Eero. 2002. Teatteri on koko elämäni. Seura 1.11.2002, 26_29.
- *Näyttelijä Tuomas Hiltunen opiskelee New Yorkin Columbia-yliopistossa*

SE 47 Vuoristo, Maarit. 2002a. Nakukuvilla kohauttanut Outi Alanen "Minä en hienostelee" / Outi Alanen puhuu asiat halki Neiti Suorasuu. Seura 15.11.2002, kansi 1 / 16_19.
- *Näyttelijä Outi Alanen arvostelee teatterimaailmaa*

SE 48 Vuoristo, Maarit. 2002b. Rakastuneet Sanna Saarijärvi & Antti "Ikäeri ei haittaa" / Onnellinen Sanna Saarijärvi Rakkaus yllätti laskettelurinteessä. Seura 22.11.2002, Kansi 1 / 26_29.
- *Näyttelijä Sanna Saarijärvi on solminut uuden parisuhteen*

Turun Sanomat(5 kpl)

TS 49 Dahlgren, Taina. 2002. Teatterin tehtävänä on antaa virikkeitä ja tuottaa ajatuksia. Turun Sanomat 19.11.2002, 11.
- *Ohjaaja Ralf Långbackan syntymäpäivähaastattelu*

TS 50 Jääskeläinen, Erkki. 2002. Polvikierukat palasiksi Tuntemattomassa sotilaassa. Turun Sanomat 28.11.2002, 19.

- *Näyttelijä Aarre Karénin syntymäpäivähaastattelu*

TS 51 Juudin, Mikael. 2002. Ruttina, Peppinä ja Klonkkuna - kansa muistaa Syntisestä laulusta. Turun Sanomat 3.11.2002, 15.

- *Näyttelijä Maritta Viitamäen syntymäpäivähaastattelu*

TS 52 Kaipainen, Sini. 2002. Saija-Reetta Kotirinta on Halikon tyttöjä "Oleksä Salkkareiden Inka?". Turun sanomat Extra 2.11.2002, 8_9.

- *Saija-Reetta Kotiranta näyttelee Salatuissa elämässä*

TS 53 Åkerlund, Merja. 2002. Näytelmäkerhosta teatterin johtoon. Turun Sanomat 12.11.2002, 13.

- *Teatterinjohtaja Kari Rentolan syntymäpäivähaastattelu*

LIITE 3

Henkilöt, media ja markkinoitava esitys tai tuote

Tämä liite sisältää tutkimusaineistostani ne teatterilaiset, jotka esiintyivät jutuissa, joiden näkökulma lähti henkilöstä. Mukana ei ole henkilöitä, jotka on mainittu esimerkiksi teatterikritiikeissä tai esityksiä mainostavissa ennakkojutuissa. Henkilöt on aakkostettu sukunimen mukaan ja heidän kohdallaan mainitaan lehti, lehden numero sekä tekstissä esiintyvä esitys tai tuote, jonka lukija voi hankkia tai jonka hän voi katsoa.

HENKILÖT	MEDIA	ESITYS TAI MUU TUOTE
Ahvo Eija	Me Naiset 31.10.	Les Miserables ensi-ilta Kööpenhaminassa ja Teatteri Satakielen Ihan kuusessa! -joulurevyvy
Alanen Outi	IS 1.11. Seura 15.11. IL 23.11.	Ei ostettavaa Ei ostettavaa Auto koeajossa
Aura Erkki	AL 18.11.	Ei ostettavaa
Autio Risto	IS 16.11. Plussa	Ei ostettavaa
Björklund Irina	IL 7.11. IL 16.11.	Joululevy ja sen tiimoilta pidettävä konsertti Mika Kaurismäen elokuva, Henki kulkee joululevy ja konsertti
Björklund Hannupekka	IS 30.11.	Ei ostettavaa
Brännare Tiina	Anna 31.10. Anna 28.11. Me Naiset 7.11. Me Naiset 21.11.	Teaterbåten-ensi-ilta Teatteri Satakieli Ihan kuusessa! -revyy Teatteri Satakieli Ihan kuusessa! -joulurevyvy Teatteri Satakieli Ihan kuusessa! -joulurevyvy, Tampereen Työväenteatterin Peter Pan
Edelman Samuli	HS Kuukausiliite 11/02	Ei ostettavaa
Eloranta Eeva	IS 18.11.	Ei ostettavaa
Forssell Kyllikki	IS 19.11.	Hgin Kaupunginteatterin Kvartetti
Franzén Peter	Anna 31.10	Nimet marmoritaulussa -elokuva

	Anna 7.11. Apu 1.11. Me Naiset 7.11. Me Naiset 7.11. Seura 8.11. IL 7.11. TS Extra 2.11. TS Treffi-liite 14.11.	Nimet marmoritaulussa ja Koirankynnenleikkaaja -elokuvat Nimet marmoritaulussa -elokuva Nimet marmoritaulussa -elokuva Nimet marmoritaulussa -elokuva Nimet marmoritaulussa -elokuva Joululevy ja sen tiimoilta pidettävä konsertti Ei ostettavaa Nimet marmoritaulussa -elokuva
Haapkylä Minna	IS 28.11. IS 30.11. IL 29.11.	Rikospoliisi Maria Kallio -tv-sarja Ei ostettavaa Rikospoliisi Marja Kallio -tv-sarja
Haavisto Susanna	IS 22.11. Anna 28.11. Me Naiset 31.10 Me Naiset 28.11. IL 22.11.	Joulun tähdet -levy Joulun tähdet levy Les Miserables ensi-ilta Kööpenhaminassa ja Teatteri Satakielen Ihan kuudessa! -joulurevy Joulun tähdet -levy Joulun tähdet -levy, Teatteri Satakielen Ihan kuudessa! -joulurevy
Halttunen Elina	IL 9.11.	Kotikatu-tv-sarja
Havas Sari	Me Naiset 31.10.	Les Miserables ensi-ilta
Havukainen Riitta	Anna 14.11. Me Naiset 14.11. IL 11.11.	Kouluratsastuksen Kannatusyhdistys Kork ry Kouluratsastuksen Kannatusyhdistys Kork ry Kouluratsastuksen Kannatusyhdistys Kork ry
Heiskanen Ilkka	IL 8.11. IL 12.11. IL 28.11.	Ravintola Ravintola Ravintola
Hela Heikki	IS 14.11.	Kahlekuningas-elokuva
Henriksson Dan	HS 8.11.	Klockrike-teatteri Porvoo
Herala Heidi	IS 14.11. Apu 22.11. Me Naiset 31.10. Me Naiset 21.11. Seura 22.11. IL 1.11. IL 7.11.	Les Miserables -ensi-ilta Les Miserables -ensi-ilta Teatteri Jurkka:Kingeladen neidit kohtaavat Herra Lammelon Les Miserables ensi-ilta Les Miserables ensi-ilta, Helsingin Kaupungin- teatterin Vaahteranmäen Eemeli sekä Saranat ja sardiinit Ei ostettavaa Ei ostettavaa
Hiltunen Tuomas	Seura 1.11.	Ei ostettavaa
Hovatta Vuokko	Anna 28.11.	Joulun tähdet -levy

Hälvä, Anu	IL 9.11.2002	Joulukonsertit
Härkönen Anna-Leena	Anna 28.11.	Teatteri Satakielen Ihan kuudessa! -revyy
Idström Tove	Seura 29.11.	Rikospoliisi Maria Kallio -tv-sarja
Junno Maija	Anna 7.11.	Kahlekuningas-elokuva
Järnefelt Jonna	IS 22.11.	Oma konsertti
Jäntti Laura	IL 18.11.	Lilla Teater Shirley Valentine
Kaipainen Sini	TS Extra 2.11.	Salatut elämä -tv-sarja
Kaitue Katariina	Me Naiset 31.10.	Muotijutussa mallina
Kalliala Aake	IL 18.11.	Levin hiihtokeskus, Kotikatu-tv-sarja
Kallio Veeti	IS 22.11. Anna 28.11. Me Naiset 7.11. Me Naiset 7.11. Me Naiset 28.11.	Joulun tähdet -levy Joulun tähdet levy, Ihan kuudessa! -revyy Ei ostettavaa Teatteri Satakieli Ihan kuudessa! -joulurevyy Joulun tähdet -levy, Tampereen Työväenteatterin Peter Pan ja joulurevyy
Karakorpi Jouni	IS 9.11.	Kotikatu-tv-sarja
Karén Aarre	TS 28.11. HS 29.11.	Ei ostettavaa Ei ostettavaa
Karjalainen Petra	Anna 14.11. Me Naiset 14.11. Seura 22.11. IL 6.11.	Tampereen Teatterin Kun kuu kutsuu Tampereen Teatterin Kun kuu kutsuu Tampereen Teatterin Kun kuu kutsuu Tampereen Teatterin kun kuu kutsuu
Katajisto Oskari	IL 4.11. IL 6.11.	Ei ostettavaa Haluatko filmitähdeksi -tv-ohjelma
Kerosuo Paavo	IL 7.11.	Ei ostettavaa
Kinnunen Heikki	Apu 8.11. IL 18.11.	Tampereen Teatteri: Nukkekot Levin hiihtokeskus, Tampereen Teatterin Nukkekot
Kinnunen Santeri	Apu 8.11. IL 9.11.	Kuutamolla-tv-ohjelma. Hgin Kaupungin- teatteri Saranat ja sardiinit Ei ostettavaa
Kivinen Mikko	IS 22.11. Apu 22.11. Seura 29.11.	Ei ostettavaa Ei ostettavaa Ei ostettavaa

Koivula Pertti	IS 14.11. Anna 21.11. Apu 22.11 Me Naiset 21.11.	TV 2 Kuningasjätkä-elokuva Sedu Koskisen uusi ravintola TV2 Kuningasjätkä-elokuva TV 2 Kuningasjätkä-elokuva
Korpela Tommi	IS 14.11. Apu 22.11. Me Naiset 21.11. Seura 22.11.	Remontti-tv-sarja Remontti-tv-sarja Remontti-tv-sarja Remontti-tv-sarja
Koski Jarmo	IS 22.11. Apu 29.11.	Salatut elämät Salatut elämät
Kotirinta Saija-Reetta	Seura 29.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Salatut elämät
Kuoppamäki Liisa	IS 27.11.	Venny- sekä Hengittämättä ja nauramatta tv-sarjat
Kuorikoski Tuulikki	IL 12.11.	Kotkan Kaupunginteatteri Prinsessa Ruusunen
Kuusiluoma Maria	Me Naiset 31.10. IL 30.11.	Muotijutussa mallina Sinkkuelämää-tv-sarja
Kytömäki Tuomas	Seura 8.11.	Muotinäytös, Salatut elämät -tv-sarja
Lampi Jussi	Apu 15.11 Me Naiset 7.11.	Ei ostettavaa Teatteri Satakieli Ihan kuudessa! -joulurevyy
Larivaara Merja	Seura 22.11.	Miss Drag Queen -kisa, oma Naiset ensin -show
Lauri Hannele	Apu 29.11. Me Naiset 14.11. IL 5.11. IL 30.11. IL 30.11.	Ei ostettavaa Tampereen Teatterin Miehuuskoe Ei ostettavaa Ei ostettavaa Tampereen Teatteri Miehuuskoe, Irtiottoja-sarja
Lauri Tomi	Me Naiset 14.11.	Tampereen Teatterin Miehuuskoe
Lavonen Sussa	Anna 7.11.	Taide on punainen lintu -esitys Ateneumissa
Lehtinen Kai	Anna 21.11. IL 9.11.	Lähi- ja luomutuotanto, Ruoka-aika-kampanja Ei ostettavaa
Leisti Jukka	AL 27.11.	Tampereen Komediateatterin Ei nyt rakkaani, Tampereen Teatterin Nukke koti
Leppänen Marjatta	IS 1.11. Anna 31.10. Me Naiset 31.10	UIT:n 25-vuotisnäytös Teaterbåten-ensi-ilta, UIT Teaterbåten-ensi-ilta

Leskinen Esa	IL 1.11. Viikkoliite	Ryhmäteatterin Helluntaiaatto
Liana-Kaarina	IS 1.11. Plussa IL 13.11.	Ei ostettavaa Ei ostettavaa
Lignell Nicke	IS 21.11. IL 21.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta Harry Potter -elokuvan ensi-ilta
Liinoja Tapio	IS 19.11. IS 22.11. IS 27.11. Anna 28.11. Me Naiset 14.11. Me Naiset 28.11. Seura 1.11. IL 22.11. AL 16.11.	Uutisvuoto-kirja Joulun tähdet -levy Lapinlahden linnut tv-sarjat Joulun tähdet -levy Ei ostettavaa Joulun tähdet -levy Soololevy, oma kiertue Joulun tähdet -levy, oma kiertue Oma kiertue, konsertti
Litmanen Eeva	IL 18.11.	Lilla Teater Shirley Valentine
Lundán Reko	IS 14.11. IS 14.11. Anna 28.11. APU 22.11. Me Naiset 14.11. Me Naiset 21.11. IL 14.11. TS 14.11. TS 15.11. AL 13.11. AL 14.11. AL 15.11. HS 14.11. HS 15.11.	Kaikki meneillään olevat työt Finlandia-ehdokkuus Finlandia-ehdokkuus, kaikki meneillään olevat työt Finlandia-ehdokkuus Esikoiskirja Ilman suuria suruja Esikoiskirja Ilman suuria suruja Esikoisromaani Ilman suuria suruja Esikoisromaani Ilman suuria suruja Finlandia-ehdokkuus Esikoiskirja Ilman suuria suruja, Tampereen Työväen Teatterin Vanja-eno Esikoiskirja Ilman suuria suruja, Tampereen Työväen Teatterin Vanja-eno Finlandia-ehdokkuus Esikoiskirja Ilman suuria suruja Finlandia-ehdokkuus
Luostarinen Sanna	IS 4.11. IS 9.11. IL 21.11.	Ei ostettavaa Ei ostettavaa MTV 3 Salatut elämät tv-sarja
Lyytikäinen Anna-Elina	Apu 22.11. IL 20.11.	Tampereen Teatterin Nukkekot Tampereen Teatterin Nukkekot, Kivi&Kilpi-tv-sarja
Långbacka Mats	IS 22.11. Anna 28.11. Me Naiset 28.11. Seura 29.11. IL 22.11.	Bond-elokuvan ensi-ilta, Headhunters-tv-sarja Bond-elokuvan ensi-ilta Bond-elokuvan ensi-ilta Bond-elokuvan ensi-ilta Bond-elokuvan ensi-ilta
Långbacka Ralf	IL 23.11.	Långbacka-näyttely

	TS 19.11. AL19.11. HS 20.11.	Ei ostettavaa Wasa Teatern Kolme sisarta Wasa Teatern Kolme sisarta
Malmivaara Laura	IS 14.11. Seura 22.11.	Les Miserables ensi-ilta, Kotikatu-tv-sarja, Irtiottoja-tv-sarja Les Miserables ensi-ilta, Kotikatu, Irtiottoja-tv-sarja
Mannola Pirkko	IS 8.11. TS 9.11.	Åbo Svenska Teaternin "Pirkko in på livet", oma elämäkerta Ei ostettavaa
Mauranen Rea	Anna 28.11.	Teatteri Satakielen Ihan kuudessa -revyy, oma Kohtalon lapsi -lauluohjelma
Mäenpää Outi	IS 21.11. Apu 15.11. Me Naiset 28.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta Stella Polaris, Westön romaaniin perustuva elokuva, Muodollisesti pätevä -tv-sarja Harry Potter -elokuvan ensi-ilta
Nikkari Esko	IL 16.11.	Ei ostettavaa
Nousiainen Jyrki	HS Kuukausiliite 11/ .02	Ei ostettavaa
Nousiainen Mikko	Anna 14.11. Me Naiset 14.11. Seura 22.11. IL 6.11.	Tampereen Teatterin Kuu kutsuu ,Levottomat- elokuva Tampereen Teatterin Kun kuu kutsuu Levottomat-elokuva, Tampereen Teatterin Kun kuu kutsuu Levottomat-elokuva, Tampereen Teatterin kuu kutsuu
Nurminen Nina	IS 14.11. Apu 22.11. Me Naiset 21.11. Seura 22.11.	Remontti-tv-sarja Remontti-tv-sarja Remontti-tv-sarja Remontti-tv-sarja
Nyman Kristiina	IL 12.11.	Kotkan Kaupunginteatterin Prinsessa Ruusunen
Nyytäjä Outi	Anna 31.10.	Ei ostettavaa
Oksanen Ritva	IS 18.11.	Oma elämäkerta, Hlinnan teatterin Marlene
Oksanen Taisto	Seura 1.11.	Plan-kummilapsitoiminnan tilaisuus, Q-teatterin Mätäkuu
Outinen Kati	IS 20.11. IS 30.11.	Ei ostettavaa Ei ostettavaa

	HS Nyt-liite 1.11.	Ei ostettavaa
Paatso Liisa	IL 8.11.	Lihaa säästämättä -show
Paatso Rinna	Me Naiset 7.11.	Teatteri Satakielen Ihan kuudessa! -joulurevyy
Paavolainen Sara	IS 27.11. IL 27.11.	Venny-tv-sarja Venny-tv-sarja
Palo Jukka-Pekka	Me Naiset 31.10 IL 8.11. IL 12.11. IL 28.11.	Muotijutussa mallina Ravintola Ravintola Ravintola
Panula Terhi	Me Naiset 31.10.	Muotijutussa mallina
Pekkanen Maija	HS 23.11.	Helsingin Kaupunginteatterin Albert Speer
Peltola Markku	Apu 15.11. IL 19.11.	Teatteri Telakka Aki Kaurismäen elokuva
Peuhu Maija-Liisa	IS 22.11.	Salatut elämät tv-sarja
Pirhonen Tiina	Anna 28.11.	Teatteri Satakielen Ihan Kuudessa!
Pokkinen Emilia	Me Naiset 28.11. IL 11.11.	Valkeakosken kaupunginteatterin Anna Karenina Valkeakosken kaupunginteatterin Anna Karenina
Puotila Jukka	IS 9.11. IS 13.11. IL 27.11. AL 27.11.	Kotikatu-tv-sarja Kansallisteatteri: Tuolit, Oppitunti, Nukkekot Tampereen Komediateatterin Ei nyt rakkaani, Kotikatu-tv-sarja Tampereen Komediateatterin Ei nyt rakkaani, Kansallisteatterin Tuolit ja Oppitunti sekä Nukkekot, Kotikatu-tv-sarja
Pusa Ville	IS 4.11. IS 15.11. Me Naiset 7.11. Me Naiset 21.11. Seura 8.11. Seura 29.11.	Solmionäytös Sedu Koskisen uusi ravintola Solmionäytös Sedu Koskisen uusi ravintola Hiusmuotinäytös, Hgin Kaupunginteatterin Grease-musikaali Bond-elokuvan ensi-ilta
Pääkkönen Jasper	IS 4.11. IS 12.11. Anna 7.11. Seura 8.11.	Solmionäytös Ei mainintaa Solmioliike, Lentävä Pyörätuoli, Pahat pojat -elokuva Muotinäytös, Pahat pojat -elokuva
Pääkkönen Seppo	Me Naiset 31.10.	Muotijutussa mallina

Pöysti Alma	IS 8.11. IL 23.11.	Svenska Teaternin Kick-nuorisomusikaali Svenska Teaternin Kick-nuorisomusikaali
Pöysti Lasse	Kaikkien lehtien nrot.	Finlandia-kirjat
Raunio Johanna	IS 28.11.	Juulian totuudet -tv-sarja
Reimaluoto Taisto	IL 23.11.	Ei ostettavaa
Rentola Kari	TS 12.11. AL 12.11. HS 13.11.	Lahden kaupunginteatteri Lahden kaupunginteatteri Lahden kaupunginteatteri
Reunanen Tuomas	Apu 29.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Salatut elämät -tv-sarja
Saarela Erkki	IS 13.11.	Teatteri avoimet ovet "Kun Johan Padovalainen Amerikan löysi"
Saarijärvi Sanna	IS 18.11. Me Naiset 31.10 Me naiset 21.11. Seura 22.11. IL 18.11.	Levin hiihtokeskus Les Miserables ensi-ilta Levin hiihtokeskus Helsingin Kaupunginteatterin Vaahteramäen Eemeli, Maria Kallio -tv-sarja, Menopausi-tv- sarja Levin hiihtokeskus
Saisio Pirkko	Anna 31.10.	KOM-teatterin Baikalin lapset
Salminen Krisse	Anna 7.11. Me Naiset 31.10. IL 5.11. IL 30.11.	Solmioliike, Operaatio Lentävä Pyörätuoli TV-nelosen Torstai-illat Oma keikkailu Sinkkuelämää-tv-sarja
Sandberg Andrei	Anna 7.11.	Solmioliike, Operaatio Lentävä Pyörätuoli, KOKO-teatteri,
Sandström Christian	Anna 21.11.	Les Miserables ensi-ilta, Sibelius-elokuva, Tie Eedeniin -tv-sarja
Selin Mia	Anna 28.11.	Ei ostettavaa
Seppo Aino	Anna 31.10. Anna 21.11. Apu 22.11. Seura 1.11.	Plan-kummilapsitoiminta Les Miserables -ensi-ilta Les Miserables -ensi-ilta Plan-kummilapsitoiminta, Helsingin Kaupunginteatterin Äiti meidän
Siikander Sari	Anna 31.10. Anna 28.11.	Svenska Teatern Teaterbåten-ensi-ilta Teatteri Satakielen Ihan kuudessa! revyy
Siitonen Hanna-Riikka	IS 14.11.	Les Miserables ensi-ilta ja Helsingin

	Me Naiset 21.11.	Kaupunginteatterin Housut pois Les Miserables ensi-ilta ja Helsingin Kaupunginteatterin Housut pois
	Seura 22.11.	Les Miserables ensi-ilta ja Helsingin Kaupunginteatterin Housut pois
	Seura 29.11.	Helsingin Kaupunginteatterin Housut pois ja Komediateatteri Areenan La Laila
	IL 15.11.	Les Miserables
	IL 30.11.	Ei ostettavaa
Siltanen Juha	IS 6.11.	Teatteri Takomon "Emma ja Pirut"
Silvo Satu	IL 23.11.	Oma majoitus- ja ravitsemusalan yritys
Sinisalo Anu	AL 30.11.	Sinkkuelämää-tv-sarja
Sokka Sinikka	Anna 31.10. Anna 14.11.	Svenska Teaternin Teaterbåten Savoy-teatterin Ihan kuudessa, Salatut elämät- tv-sarja, Svenska Teaternin Showboat ja Lilla Teaternin Pöytään ja vuoteeseen
	Apu 1.11. Me Naiset 7.11.	Salatut elämät-tv-sarja Ihan kuudessa! -joulurevyyn ensi-ilta, Teaterbåten
Storgård Johan	IS 1.11. Plussa IS 20.11. IS 23.11. Anna 14.11. Me Naiset 31.10 IL 11.11.	Svenska Teatern Svenska Teatern Svenska Teatern Svenska Teaternin Veljeni Leijonamieli Svenska Teatern: Teaterbåten-ensi-ilta Radion Sinfoniaorkesterin konsertti, Svenska Teatern
Suosalo Martti	IS 14.11. Apu 22.11. Me naiset Seura 22.11.	TV2 Rentun ruusu -elokuva TV2 Rentun ruusu -elokuva TV2 Rentun ruusu -elokuva TV2 Rentun ruusu -elokuva, Studio Pasilan Kiviä taskussa -näytelmä
Tapio Nina	IL 22.11. Anna 21.11.	Ryhmäteatteri Sedu Koskisen uusi ravintola, Helsingin Kaupunginteatteri Stand by me
Takatalo Mervi	IS 30.11. Plussa Anna 21.11.	Juulian totuudet -tv-sarja Juulian totuudet -tv-sarja
Tiina Rinne	Apu 22.11.	Ei ostettavaa
Toivonen Kari-Pekka	Anna 7.11. Apu 29.11.	Ei ostettavaa Marja Kallio -sarja
Turunen Minna	IS 16.11. IL 14.11. IL 27.11.	Ei ostettavaa Ei ostettavaa Venny-tv-sarja

Uotila Sami	IS 4.11. IS 15.11. IS 25.11. Me Naiset 7.11. Me Naiset 21.11. Me Naiset 28.11.	Miesten solmionäytös Sedu Koskisen uusi ravintola, Helsingin kaupunginteatteri: Grease ja Housut pois -revyy Maria Lundin levyn julkistus, Salatut elämät -tv-sarja Miesten kravattinäytös Sedu Koskisen uusi ravintola Salatut elämät -tv-sarja, Grease-musikaali
Uski Piitu	IS 22.11. IS 25.11. Apu 29.11. Me Naiset 28.11.	Salatut elämät -tv-sarja Maria Lundin levyn julkistus Salatut elämät -tv-sarja Salatut elämät -tv-sarja
Vainio Mari	IS 21.11. Me Naiset 21.11. Me Naiset 28.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Kansankynttilät-tv-sarja Auto Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Kansankynttilät-tv-sarja
Vainikainen Minna	IS 13.11.	Tallinan Von Krahli Teatr
Valtonen Puntti	Apu 29.11. IL 22.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta Harry Potter -elokuvan ensi-ilta
Varonen Esko	IL 20.11.	Teatteri Telakan Humiseva harju
Veijonen Juha	Me Naiset 31.10	Les Miserables ensi-ilta Kööpenhaminassa ja Nousukausi-elokuva
Vierikko Vesa	Apu 8.11. Me Naiset 31.10	Punainen lohikäärme -elokuvan ensi-ilta Ei ostettavaa
Viitamäki Maritta	TS 3.11. AL 4.11. HS 4.11.	Jyväskylän Kaupunginteatteri Jyväskylän Kaupunginteatteri Jyväskylän Kaupunginteatteri
Vilpas Eija	Anna 14.11. Me Naiset 14.11. IL 11.11.	Kouluratsastuksen Kannatusyhdistys Kork ry Kouluratsastuksen Kannatusyhdistys Kork ry Kouluratsastuksen Kannatusyhdistys Kork ry
Virtanen Janne	IS 14.11. Me Naiset 31.10 Seura 22.11. IL 15.11.	Les Miserables ensi-ilta ja Giljotiini Les Miserables ja Giljotiini-tv-ohjelma Les Miserables ja Giljotiini Les Miserables ensi-ilta
Vänninen Henna	Apu 29.11. Seura 29.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Salatut elämät -tv-sarja Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Salatut elämät -tv-sarja
Wahlström Toni	Me Naiset 31.10	Les Miserables ensi-ilta Kööpenhaminassa ja

		Hgin kaupunginteatterin Housut pois - musikaali
Westerling Marika	Apu 22.11.	Ei ostettavaa
Ylöstalo Mikael	IS 21.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Kansankynttilät-tv-sarja
	Me Naiset 28.11.	Harry Potter -elokuvan ensi-ilta, Kansankynttilät-tv-sarja